

میهمانان خدا به ضیافت آیه‌های نور می‌روند

شود؛ به نحوی که به گفته دکتر سید محمد حسینی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، از سال‌های گذشته بسیار باشکوه‌تر باشد. افتتاح رسمی نمایشگاه امشب در مصلاي امام خميني (ره) برگزار می‌شود.

هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم از فردا (یکشنبه) در حالی در مصلاي بزرگ امام خميني (ره) تهران پذیرای مردم می‌شود که چهار روز تا آغاز ضیافت الهی در ماه مبارک رمضان باقی است. قرار است نمایشگاه هجدهم با ویژگی‌های تازه‌ای برگزار

کتابخانه

شنبه ۱۶ مرداد ۱۳۸۹
۲۶ شعبان ۱۴۳۱ هـ. ق. آگوست ۲۰۱۰
شماره ۲۴۳، پیاپی ۸۹۴
صفحه ۲۰، تومان

ISSN: 1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: علی آقاغفار
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۲، طبقه چهارم
تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۶۱۵۱
سازمان آگهی‌ها: ۰۲۱-۲۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: شرکت افست

www.ketabehafteh.ir

گفت و گو با
مک گریگور
برنده جایزه بوکر

۲۰

وقتی به کتاب
بازی داده
نمی‌شود

۱۴

گفت و گو با
دکتر عباسعلی
وفایی

۶

با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد و جمعی از علما و فعالان قرآنی

هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم گشایش می‌یابد

خدمت مردم خواهد بود، درباره رئوس برنامه‌های تدارک دیده شده برای این دوره از نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم اظهار داشت: «امسال بیش از ۲۴۰ ناشر داخلی و خارجی در نمایشگاه حضور خواهند داشت. ۹۳ موسسه تولیدکننده فرم افزارهای دینی و قرآنی محصولاتشان را عرضه خواهند کرد و بیش از ۷۰ مجموعه تولیدکننده آثار هنری، آثار فاخرشان را به معرض فروش می‌گذارند.» وی ادامه داد: «بیش از ۲۰۰ نفر از استادان شاخص حوزه و دانشگاه در بخش‌های مختلف نمایشگاه پاسخگوی سؤالات دینی و قرآنی مردم خواهند بود و ۶۰ مربی ممتاز حوزه کودک نیز در بخش کودک، پذیرای خردسالان و خانواده‌های آنها هستند.» معاف درباره فعالیت‌های بخش دانشگاهی و حوزوی نمایشگاه قرآن توضیح داد: «در بخش دانشگاهی بیش از ۵۰ نهاد دانشگاهی و در بخش حوزوی بیش از ۶۰ نهاد در نمایشگاه حضور می‌یابند، ضمن این‌که بخش حوزه و دانشگاه به شکل نمادین در یک مکان در کنار هم و با سردر واحد قرار می‌گیرند که ... ادامه در صفحه ۵

آیین افتتاحیه هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم امروز (شنبه ۱۶ مرداد) بعد از نماز مغرب و عشاء با حضور دکتر محمد حسینی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، آیت‌الله مهدوی کنی، نماینده مجلس خبرگان رهبری، آیت‌الله علم‌الهدی، امام جمعه مشهد و جمعی از فعالان قرآنی، اساتید، حفاظ، قراء و ۵۰۰ نفر از مدیران موسسات مردمی قرآنی کشور در مصلاي بزرگ امام خميني (ره) برگزار می‌شود. علیرضا معاف، معاون برنامه‌ریزی و اجرایی هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در گفت و گو با کتاب هفته هدف نهایی نمایشگاه قرآن امسال را تحقق شعار مذکور «قرآن، کتاب زندگی» عنوان کرد و یادآور شد: «طراحی و برنامه‌ریزی تمام برنامه‌های نمایشگاه قرآن امسال بر اساس منویات حضرت امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب و همچنین حضور حداکثری و غیرتشریفاتی قرآن در میان مردم صورت گرفته است.» معاون برنامه‌ریزی و اجرایی هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم با اشاره به اینکه نمایشگاه امسال با ۳۲ بخش ستادی و محتوایی در

سرآغاز

فردای خوب

فردا روز خبرنگار است، مثل روز پدر، مادر، روز پزشک و ... فردا، دوباره افتخار می‌کنیم به شهیدان سربلند عرصه خبر. فردا، درباره «نقش»، «اهمیت حرفه»، «سختی کار»، «رسالت»، «اخلاق حرفه‌ای» خبرنگاران زیاد خواهید شنید؛ آن هم از همه رسانه‌هایی که ستون اصلی فعالیتشان همین خبرنگارانند. اما مطمئن باشید که تا ۱۷ مرداد سال بعد، درباره این «واژه‌های زیبا» کمتر می‌شنوید، خیلی کم! فردا، دیده می‌شویم و لبخند می‌زنیم از این‌که هنوز هستند کسانی که یکی از دغدغه‌هایشان، رفع دغدغه‌های خبرنگاران است. روز خبرنگار، بر همه خبرنگاران به ویژه خبرنگاران گمنام و بی‌ادعای عرصه فرهنگ و کتاب، مبارک باد!

۲

- نشست صمیمی
- معاون امور فرهنگی
- با خبرنگاران کتاب
- افتتاح بخش زبان
- اسپانیایی در ایبنا

۳

- فیدل کاسترو
- خطرات خود را منتشر می‌کند
- اعتصاب شاعر
- معرض مصری

تبلیغ کتاب

قابل توجه شرکت کنندگان محترم هجدهمین نمایشگاه قرآن کریم

برای تبلیغات غرفه و انتشارات خود در نشریه کتاب هفته با شماره ۶۶۹۶۶۱۵۰ تماس بگیرید

هر جای دنیا که هستید، باید همت بگمارید که در آنجا زبان فارسی را به انواع و اقسام روش ها - دایر کردن کلاس، تشویق افراد به خواندن کتاب های فارسی، پخش کردن برخی از کتاب های فارسی که در بعضی جاها طالب طبیعی دارد؛ مثل کتاب حافظ و سعدی که مردم در هندوستان و پاکستان مشتری این کتاب ها هستند، و از راه های دیگر، یا حتی در جلسات رسمی - ترویج کنید. تا آنجایی که ممکن باشد، یا عامل دیگری وجود نداشته باشد، از زبان فارسی استفاده کنید.

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار وزیر وقت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۳۷۴/۴/۲۲

با حضور علی اکبر اشعری بخش زبان اسپانیایی ایبنا افتتاح خواهد شد

خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، به عنوان نخستین و تنها خبرگزاری تخصصی کتاب در ایران و دنیا، با هدف اطلاع رسانی فعالیت های مکتوب کشور و شناساندن نخبگان، مولفان، فعالان حوزه نشر و... به مخاطبان غیرفارسی زبان و نیز انتقال اخبار ارزشمند فعالیت های مرتبط با کتاب در سایر کشورها، پس از راه اندازی دو بخش «انگلیسی» و «عربی»، بخش زبان اسپانیایی خود را یکشنبه ۱۷ مرداد، رسماً افتتاح می کند. بخش زبان اسپانیایی ایبنا با حضور دکتر علی اکبر اشعری، رئیس کتابخانه ملی و مشاور رئیس جمهوری همزمان با روز خبرنگار افتتاح خواهد شد. پیش از این، بخش های انگلیسی با حضور دکتر محسن پرویز، معاون سابق امور فرهنگی و بخش عربی، با حضور دکتر سید محمد حسینی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسماً افتتاح شده بودند.

کتاب در هفته ای که گذشت

باغ چهار فصل کتاب در تهران: مدیرعامل شرکت توسعه فضاهای فرهنگی شهرداری از «باغ کتاب تهران» به عنوان پایگاه دائمی نمایشگاه های بین المللی، سالانه، ملی و فصلی خبر داد. این مکان در اراضی عباس آباد با ۴۳ هزار متر مربع زیر بنا احداث می شود.

حسن میر عابدینی با نقد «یک چیز به هر حال یک چیز است»: مجموعه داستان «یک چیز به هر حال یک چیز است» نوشته آلبرتو مورایا و ترجمه اعظم رسولی، یکشنبه ۲۴ مرداد ماه در فرهنگسرای انقلاب نقد و بررسی می شود.

تجهیز کتابخانه های مساجد تهران در استقبال از ماه رمضان: کانون های فرهنگی - هنری و کتابخانه های مساجد شهر تهران در آستانه ماه مبارک رمضان تجهیز می شوند. در این طرح به تمامی کتابخانه های مساجد شهر تهران که بالغ بر ۱۹۰ کتابخانه اند تجهیزاتی از قبیل کتاب، قفسه های نگهداری کتاب، میز مطالعه و... اهدا خواهد شد.

جایزه دوم کانون برای برگزیده کتاب سال: مدیرعامل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان اعلام کرد اگر یکی از نویسندگان کانون برگزیده کتاب سال شود ۵۰ سکه دیگر از کانون جایزه می گیرد.

نمایشگاه کتاب ادبیات پایداری در مترو: نمایشگاه کتاب با رویکرد ادبیات پایداری در قالب شعر، رمان و داستان از نیمه شعبان در ایستگاه های مترو مفتوح، هفت تیر و امام خمینی (ره) راه اندازی شده است.

ارسال ۱۰۸۰ کتاب داستان به جایزه جلال: دبیرخانه سومین دوره جایزه جلال آل احمد اعلام کرد تا پایان هفته گذشته ۱۰۸۰ عنوان کتاب در بخش داستان به دبیرخانه این جایزه ارسال شده است.

تأسیس جشنواره ملی دوسالانه کتاب «خلیج فارس»

کتاب های جغرافیایی و نقشه های مربوط به خلیج فارس پس از انقلاب شکوهمند اسلامی داوری خواهند شد.

مدیرعامل موسسه خانه کتاب همچنین افزود: «از دوره دوم نیز آثار منتشر شده در فاصله دو سال برگزاری این جایزه بررسی و ارزیابی می شوند.»

به گفته شجاعی صائین این جشنواره در دو سطح ملی و همچنین در سطح استان هرمزگان برگزار خواهد شد. وی تصریح کرد: «دبیرخانه ملی این جایزه با هماهنگی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در خانه کتاب و دبیرخانه استانی آن در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان هرمزگان مستقر می شود.»

شجاعی صائین همچنین از بررسی نامزدهای دبیری این جشنواره خبر داد و گفت: «مراسم پایانی این جایزه در روز ملی خلیج فارس (دهم اردیبهشت ۹۰) برگزار خواهد شد.»

علی شجاعی صائین، مدیرعامل موسسه خانه کتاب، از تأسیس جشنواره ملی دوسالانه «خلیج فارس» خبر داد و گفت: «این جشنواره برای پاسداشت زحمات مولفان و مترجمانی است که به انتشار آثار درباره خلیج فارس اقدام کرده اند و مراسم پایانی این جایزه در روز ملی خلیج فارس (دهم اردیبهشت ۹۰) برگزار خواهد شد.»

شجاعی صائین به خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا) گفت: «بر اساس مصوبه هیأت امنای موسسه خانه کتاب و هماهنگی با اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان هرمزگان، برای پاسداشت زحمات مولفان و مترجمانی که در حوزه تحقیقات خلیج فارس تلاش کرده اند، نخستین دوره این جشنواره را در سال آینده برگزار می کنیم.»

وی ادامه داد: «بر اساس مذاکرات و توافقات اولیه در نخستین دوره، کتاب های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و به ویژه آثار منتشر شده در حوزه

معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خبر داد

خرید ۶/۵ میلیارد تومان کتاب در چهار ماهه نخست سال ۸۹

بهمین در، از خرید ۶/۵ میلیارد تومان کتاب، در چهار ماهه نخست سال ۱۳۸۹ خبر داد و گفت: «شورای خرید معاونت امور فرهنگی در چهار ماهه اول امسال تعدد ۲ هزار و ۶۵۰ عنوان کتاب چاپ اول به شمارگان ۹۰۰ هزار جلد از ناشران کشور خریداری کرده است.»

به گزارش روابط عمومی معاونت امور فرهنگی، بهمین دری که در جمع مدیران معاونت امور فرهنگی در جلسه شورای مدیران سخن می گفت، ضمن ارایه گزارشی از روند خرید کتاب در شورای خرید این معاونت افزود: «از بین کتاب های خریداری شده، کتاب های دینی و مذهبی با ۲۷ درصد و ادبیات با ۱۷ درصد، بیشترین عناوین خرید را به خود اختصاص داده اند.»

دری خاطر نشان کرد: «روند خرید کتاب در معاونت امور فرهنگی با قوت ادامه خواهد داشت و کتاب های دینی، مذهبی و همچنین آثار جدی در تمام حوزه ها مورد حمایت وزارت ارشاد قرار خواهند گرفت.»

دری اضافه کرد: «با توافقات به عمل آمده با نهاد کتابخانه های عمومی و کانون فرهنگی و هنری مساجد و افزایش تعداد کتاب خریداری شده در شورای خرید، قطعاً ناشران کتاب های جدی تقویت و حمایت خواهند شد.»

مدیر اداره کتاب وزارت ارشاد خبر داد

راه اندازی سیستم ارسال الکترونیک آثار به اداره کتاب

محمد الهیاری فومنی، مدیر کل اداره کتاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: «سیستم ارسال آثار به شکل الکترونیکی برای دریافت صدور مجوز انتشار، برای تعداد محدودی از ناشران فراهم شده و در صورت رضایت بخش بودن این طرح، همه ناشران کشور می توانند بدون حضور در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آثار خود را ارسال کنند.»

الهیاری فومنی به خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا) گفت: «یکی از اهدافی که از راه اندازی سیستم جامع صدور مجوز کتاب مدنظر بوده، کمک به روز آمد شدن ابزارهای ارتباطی میان ناشران و وزارتخانه بوده است.»

وی ادامه داد: «یکی از این ابزار، ارسال آثار به شکل الکترونیکی از سوی ناشران به اداره کتاب است»

محمد الهیاری فومنی، مدیر کل اداره کتاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: «سیستم ارسال آثار به شکل الکترونیکی برای دریافت صدور مجوز انتشار، برای تعداد محدودی از ناشران فراهم شده و در صورت رضایت بخش بودن این طرح، همه ناشران کشور می توانند بدون حضور در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آثار خود را ارسال کنند.»

تمدید مهلت ارسال آثار به جشنواره کتاب سال رضوی

آخرین مهلت ارسال آثار به جشنواره انتخاب کتاب سال رضوی تا ۲۵ مرداد ماه امسال تمدید شد. به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، رییس جشنواره انتخاب کتاب سال رضوی با بیان این مطلب گفت: «با توجه به درخواست بسیاری از نویسندگان و ناشران، زمان ارسال آثار تا ۲۵ مرداد تمدید شد و نویسندگان و ناشران می توانند تا تاریخ فوق سه نسخه از اثر خود را به دبیرخانه جشنواره ارسال کنند.» محمد زاهدی خاطر نشان کرد: «سومین جشنواره کتاب سال رضوی، امسال توسط کتابخانه مرکزی و با همکاری برخی از مراکز فرهنگی آستان قدس رضوی برگزار می شود و در آن علاوه بر آثار زبان فارسی داخلی و خارجی، آثار زبان های خارجی چون انگلیسی، عربی و اردو نیز مورد داوری قرار می گیرند که این امر موجب شکوه و عظمت این جشنواره می شود.» وی افزود: «سومین جشنواره انتخاب کتاب سال رضوی با محورهای علوم و معارف رضوی، تاریخ و سیره رضوی، شعر، داستان، کتاب های کودک و نوجوان، ترجمه و زبان های خارجی برگزار می شود که به هریک از نفرت برتر در بخش های مختلف تندیس، لوح تقدی، خرید آخرین شمارگان اثر و... اهدا خواهد شد.»

نشست صمیمی معاون امور فرهنگی با خبرنگاران کتاب

بهمین دری به مناسبت روز خبرنگار (۱۷ مرداد) در نشست صمیمی با خبرنگاران حوزه کتاب دیدار خواهد کرد. این برنامه از ساعت ۱۹:۳۰ با حضور مدیران فرهنگی و خبرنگاران حوزه کتاب، در هتل انقلاب تهران برگزار خواهد شد. سال گذشته نیز این مراسم با حضور محسن پرویز، معاون سابق امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی خانه کتاب این مراسم به همت موسسه خانه کتاب و با دعوت از خبرنگاران حوزه کتاب به صرف شام برگزار می شود.

بهمین دری پیش از این با تاکید بر تعامل مطلوب با رسانه ها، بر پوشش مناسب خبرهای حوزه کتاب تاکید کرده بود.

این نخستین دیدار معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با خبرنگاران حوزه کتاب در نشست اختصاصی است. سال گذشته نیز این مراسم با حضور محسن پرویز، معاون سابق امور فرهنگی و خبرنگاران حوزه کتاب در هتل انقلاب تهران برگزار شد و چندتن از خبرنگاران رسانه های مختلف، نظرها و دیدگاه های خود را در حوزه تخصصی کتاب بیان کردند.

میهمانی کتاب

در بیمارستان کودکان

«کتابخانه کودکان مفید» با بیش از ۵۰۰ جلد کتاب کودک، از سوی فرهنگسرای آفتاب در بیمارستان کودکان مفید راه اندازی شد.

سیده اعظم حسینی مدنی، مدیر روابط عمومی فرهنگسرای آفتاب در گفت و گو با کتاب هفته با اعلام این خبر، هدف از راه اندازی این کتابخانه را ترویج فرهنگ کتابخوانی و اطلاع رسانی آموزه های فرهنگی و دینی از طریق رسانه مکتوب عنوان کرد و گفت: «این کتابخانه همچنین با هدف یاری رسانی در دوران نقاهت، ارتقای سطح آرامش روحی و بردباری کودکان در بیمارستان با موضوع هایی نظیر قصص قرآنی، مهارت های زندگی، اطلاعات عمومی، علمی، تاریخی، داستان های کوتاه و... برای کودکان و مادران با موضوع های تربیتی، روان شناسی، علمی و داستانی گردآوری شده است که در بیش از ۶ بخش از بیمارستان کودکان مفید مورد بهره برداری بیماران قرار می گیرد.

مراسم افتتاح این کتابخانه، چهارشنبه ۱۳ مرداد در بیمارستان کودکان مفید برگزار شد.

بنیاد ساراماگو شروع به کار می کند

پیلار دل ریو، بیوه ژوزه ساراماگو، نویسنده فقید پرتغالی برای راه اندازی بنیاد ساراماگو راهی پرتغال می شود.

بیوه این نویسنده برنده نوبل که ماه پیش درگذشت، از دولت پرتغال درخواست اجازه اقامت کرده تا بتواند بنیاد ژوزه ساراماگو را راه اندازی کند. وی که روزنامه نگاری اسپانیایی است برای راه اندازی این بنیاد نیاز دارد تا به عنوان شهروند پرتغال از حقوق این کار برخوردار باشد. او گفته است قصد دارد سپتامبر (شهریور) راهی لیسبون شود و این تصمیم را پیش از درگذشت ساراماگو و همراه او گرفته است. دل ریو اظهار امیدواری کرد این بنیاد سال آینده فعالیت عمومی خود را آغاز کند. با این حال او به آینده خانه مشترکشان در جزایر قناری نیز می اندیشد.

تلاش بیوه ساراماگو در حالی انجام می شود که بیشتر اعضای حزب دولت در شهرداری پورتو، دومین شهر مهم و بزرگ پرتغال به گذاشتن نام نویسنده روی یک خیابان رأی منفی دادند. این خبر را یکی از اعضای حزب سوسیالیسم افشا کرد. مانوئل پیزارو رییس حزب سوسیالیسم این عمل اعضای حزب سوسیال-دموکرات را تنگ نظرانه خواند. بر اساس سخنان پیزارو این رأی گیری که در ۱۳ جولای (۲۲ تیر) صورت گرفت، تا کنون اعلام نشده بود. او می گوید نتیجه رأی نشان دهنده بی احترامی

دولت اعلام کند که نویسنده، کاتولیک ها را رنجانده و به آنها لطمه زده است.

پیزارو اعلام کرد که چه برای بزرگان مملکت خوشایند باشد چه نباشد، ساراماگو شخصیتی مهم در زندگی فرهنگی و ادبی پرتغال است. وی از شهردار پورتو تقاضا کرد تا در مساله دخالت کند چرا که تصمیم حزب دولت در شهرداری پورتو تاثیر خوبی بر مردم نخواهد گذاشت.

به سنت آزادی خواهانه و انعطاف پذیری شهر پورتو است.

هنگامی که دولت سوسیال-دموکرات به معرفی ساراماگو برای نامزدی دریافت جایزه ادبی اروپا به خاطر رمان «انجیل به روایت مسیح» رأی منفی داد، ساراماگو به نشانه اعتراض به «لانساروت» اسپانیا عزیمت کرد. جنجال بی سابقه این اثر در پرتغال که یک جمهوری لائیک خوانده می شود، باعث شد

رکوردشکنی آخرین جلد رمان موراکامی در کره جنوبی

سومین جلد از جدیدترین رمان هاروکی موراکامی نویسنده پرفروش ژاپنی در حالی که به زودی به زبان کره ای منتشر می شود، سروصدای زیادی در این کشور به راه انداخت.

به گزارش خبرگزاری ایبنا، جلد سوم این رمان که با عنوان Q148 منتشر شده، از اواخر هفته قبل راهی کتابفروشی های کره جنوبی شد. بزرگ ترین کتابفروشی آنلاین کره جنوبی از هفته پیش شروع به پیش فروش اینترنتی این کتاب کرد و با ثبت سفارش هفت هزار نسخه ای، این کتاب منتشر نشده را در رأس پرفروش ترین اثر هفته قرار داد. این اثر موراکامی که در سراسر کشور به اثری پرفروش بدل شده، بیش از همه با استقبال نسل جوان این کشور روبه رو شده است. جلد اول و دوم این سه گانه مرداد و شهریور سال پیش به کتابفروشی های کره جنوبی راه یافت و بیش از یک میلیون نسخه از آن به فروش رسید. با وجود این که جلد سوم این اثر در تیر از آن که انتظار می رفت منتشر شد، اما شمار زیادی در انتظار دریافت آن هستند. داستان این رمان در سال ۱۹۸۴ در ژاپن می گذرد و موضوع های مختلفی را دنبال می کند که مرگ و زندگی، خشونت و مذهب بخشی از آن هستند. شخصیت اصلی این ماجراها یک زن تروریست حرفه ای و یک مرد رمان نویسند. هاروکی موراکامی این رمان را با الهام از ۱۹۸۴ جورج اورول Q148 نامیده است. Q در زبان ژاپنی معادل عدد ۹ است.

شاعر معترض مصری دست به اعتصاب زد

حمدی عید شاعر مصری به دلیل بی توجهی فاروق الحسینی وزیر فرهنگ مصر برای ملاقات با او در مقابل ساختمان وزارت فرهنگ در قاهره دست به اعتصاب زد.

به گزارش خبرگزاری کتاب ایبنا، حمدی عید به دلیل مصادره اموالش برای اشعار و ترانه هایی که سروده و توسط هیات کاخ های فرهنگی مصر مصادره شده و اعتراضش که با بی توجهی وزارت فرهنگ روبه رو شد، دست به این کار زده است. اشعار حمدی عید توسط ارکستر ملی مصر برای موسیقی کودکان، تبدیل به سرود شده و هر سال در مراسم مختلف پخش می شود ولی هیچ پولی بابت آن

کتاب اورهان پاموک

فیلم سینمایی می شود

آتوم اگویان کارگردان مشهور ارمنی-کانادایی ابراز علاقه کرد تا با اقتباس از یکی از آثار اورهان پاموک فیلمی را روانه پرده سینما کند.

به گزارش خبرگزاری ایبنا، این کارگردان نامدار که چندی پیش فیلمی با عنوان «آارات» ساخته، در جشن تولد ۵۰ سالگی اش اعلام کرد می خواهد فیلمی در ترکیه بسازد و ترجیح می دهد این فیلم را با اقتباس از یکی از آثار اورهان پاموک بر پرده ببرد. او که این حرکت را به عنوان دیالوگی بین ارمنی ها و ترک ها نامیده، گفت: ما نیاز داریم تا درباره رویدادهای سال ۱۹۱۵ بیشتر صحبت کنیم.

او همراهی با کارگردانان ترکیه برای ساختن این فیلم را «حرکتی خوب برای برداشتن گامی به سوی دیالوگ» نامید. در مراسم تولد اگویان که در ایروان برپا شد، او به ویژه بر رمان «برف» اورهان پاموک تاکید کرد و گفت اقتباس از این کار برای او بسیار دلپذیر خواهد بود.

اگویان که فیلمساز مستقل و سازنده آثار منتقدانه است، با ساختن فیلم «آارات» در سال ۲۰۰۲ در ترکیه شهرت یافت. «آارات» که نگاهی انتقادی و هنری بر تراژدی آنا تولی شرقی در دوره جنگ جهانی اول داشت، از سوی ترک ها و ارمنی ها واکنش های شدیدی را برانگیخت. اگویان درباره این فیلم گفت هر چند منتقدان را سرزنش نمی کند، اما این فیلم اوست نه فیلم منتقدان و او می تواند رویدادهای ۱۹۱۵ را نسل کشی بنامد.

فیدل کاسترو خاطرات خود را منتشر می کند

فیدل کاسترو، رهبر سابق کوبا در صدد است تا خاطرات ناگفته زندگی چریکی خود را از دوران کودکی تا زمامداری کوبا و پس از آن منتشر کند. به گزارش خبرگزاری کتاب ایران، فیدل کاسترو رهبر پیشین کوبا اعلام کرد که تصمیم دارد کتاب «پیروزی استراتژیک» را درباره خاطرات خود از دوران مبارزه و رهبری انقلاب کوبا منتشر کند. در این کتاب ماجرای پیروزی ۳۰۰ مبارز کوبایی به رهبری کاسترو بر نیروهای دولت دیکتاتوری باتیستا در کوه های سیرا روایت خواهد شد. کاسترو رهبری یک گروه چریکی را از دو دسامبر ۱۹۵۶

با هدف براندازی حکومت باتیستا بر عهده گرفت و سرانجام آنها توانستند در یکم ژوئن ۱۹۵۹ دیکتاتور کوبا را از قدرت خلع و دوره جدیدی را در کوبا آغاز کنند. این کتاب شامل ۲۵ فصل و دربردارنده تصاویر، نقشه ها و نمودارهای زیادی از انواع سلاح هایی است که دو طرف مبارزه علیه هم استفاده می کردند. کاسترو می گوید او همزمان با آشکار شدن نشانه جدی بیماری اش در سال ۲۰۰۶ و در طول دوران نقاهت بیماری خود بر روی این کتاب کار می کرد یعنی از زمانی که راتول کاسترو، برادر فیدل کاسترو قدرت را در دست گرفت و عهده دار وظایف رهبری کوبا شد.

در «ایبنا» بخوانید

با مراجعه به سایت خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، به نشانی اینترنتی «www.ibna.ir»، به این مطالب دسترسی خواهید داشت. امکان «جستجو» و «جستجوی پیشرفته» در وب سایت «ایبنا» به شما امکان دست یابی به مطالب بیشتر را هم می دهد.

خبرهای مناسبتی در ایبنا

این روزها بازار خبرهای مناسبتی از جمله قرار گرفتن در آستانه ماه مبارک رمضان، برگزاری نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، برگزاری ضیافت های مربوط به روز خبرنگار از سوی نهاد های مختلف از جمله خانه کتاب، صدا و سیما، انتشارات سوره مهر و ... بخشی از اخبار نشریات و خبرگزاری ها از جمله خبرگزاری ایبنا را به خود اختصاص داده است. خبرگزاری ایبنا علاوه بر پرداختن به تمامی اخبار مربوط به برگزاری نمایشگاه قرآن که شنبه شانزدهم مردادماه افتتاح می شود، بخشی از اخبار خود را نیز به طور مشخص به آثار ناشران قرآنی، تازه های کتاب آنها و نحوه حضور و کم و کیف آثار مکتوب ارایه شده در این نمایشگاه اختصاص داده است. از جمله خبرهای مربوط به این موضوع می توان به موارد زیر اشاره کرد: برنامه های ویژه برای نوجوانان در نمایشگاه قرآن، حضور موسسه نسیم حیات با ۵۰۰ اثر دینی در این نمایشگاه، ارزیابی حضور کیفی ناشران در نمایشگاه قرآن، نظارت بر آثار عرضه شده در نمایشگاه قرآن و افتتاح هجدهمین نمایشگاه قرآن با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، همچنین خبر تجهیز کتابخانه های مساجد شهر تهران در آستانه ماه مبارک رمضان از جمله اخبار مناسبتی این خبرگزاری در روزهای گذشته بودند.

دغدغه های اهالی کتاب

خبرگزاری ایبنا در بخش مربوط به گفت و گو، گپ و گفت هایی را - گاه مفصل و گاه مجمل - با اهالی قلم و مسئولان و متولیان حوزه نشر ترتیب داده است که در اینجا تیتربری از این گفت و گوها از نظر می گذرد: دیجیتال سازی آثار چاپ سنگی، نیازمند متولی متمرکز دولتی، آغاز پروژه فهرست نویسی اسناد قوانین مجلس، آگاهی از بن مایه های فرهنگی کشور مقصد در ترجمه معکوس، ادبیات داستانی کمک مفیدی برای آثار نمایشی است، نویسندگان و اندیشمندان طراز اول تشیع جهان به ایران می آیند، تکرار اشتباهات تا کی؟، طراوت نگاه جرجانی از متون دانشگاهی رخت برسته است، اسناد از آغاز بروکراسی در ایران می گویند و ...

خبرگزاری ایبنا در بخش مربوط به گزارش نیز به موضوعاتی از این دست پرداخته است: خبر، کتاب اعتباری برای روزنامه هاست؛ کتاب، گواه آزادی گفتار در ایران است؛ انتقال لحن راوی؛ امتیاز کتاب «خاطرات سید کاظم اکرمی»، «راهنمای جامع موسیقی کلاسیک» رونمایی شد؛ دفاع مقدس محصول عمل به آیات الهی و سنت انبیاء(ع) بود؛ رمان «نخل های بی سر» سر آغاز نوشتن برای جنگ؛ گزارش نشست رسانه ای هجدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن؛ ضرورت کاربردی کردن کتاب های درسی و ...

نقد و معرفی جدیدترین کتاب ها

خبر انتشار جدیدترین آثار از سوی ناشران مختلف، معرفی کتاب هایی که به زودی قدم به کتابفروشی ها می گذارند، گفت و گوهایی با پدید آورندگان آثار، شاعران، نویسندگان، ناشران و مترجمان، تازه ترین خبرها و گزارش ها از دنیای کتاب و ادبیات و نقد و تحلیل هایی بر کتاب های جدید از دیگر مطالبی اند که می توان در پایگاه اینترنتی خبرگزاری کتاب ایران آنها را مطالعه کرد.

فردا در مصلاي بزرگ امام خميني (ره) تهران

میهمانان خدا به ضیافت آیه های نور می روند

این کار می تواند علاوه بر این که از اتلاف وقت بازدید کنندگان جلوگیری می کند، به خرید آنها از نمایشگاه روندی تخصصی تر بدهد.

بخش عربی و لاتین

فعال در نمایشگاه هجدهم

امسال مانند سال گذشته، اما به شکلی منسجم تر، با همکاری انجمن ناشران فرهنگی ایران که اصلی ترین NGO مرتبط با ناشران عربی و لاتین است، بخش عربی و لاتین در نمایشگاه قرآن برگزار می شود. بر این اساس، مسؤولان برگزاری ابتدا، فهرست دقیق و کاملی از کتاب های عربی و لاتین تهیه و سپس بر اساس مقدرات مالی نمایشگاه و اولویت بندی محتوایی این کتاب ها، به برپایی نشر لاتین و عربی در نمایشگاه قرآن اقدام کردند. در چندین جلسه مشترک مقرر شد عناوین کتاب های قرآنی منتشر شده در جهان اسلام، جمع آوری و این آثار در نمایشگاه به فروش گذاشته شوند.

مهندس معاف، معاون برنامه ریزی و اجرایی نمایشگاه قرآن کریم، در این باره با اشاره به حضور ۱۰ ناشر در سال گذشته در بخش عربی این نمایشگاه، می گوید: «با توجه به جلسات مشاوره با کشور های جهان، امسال شاهد حضور جدی از سوی ناشران جهان در این نمایشگاه خواهیم بود.

پیوند دانشجویان

و قرآن در بخش دانشگاهی

بخش دانشگاهی نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، به علت تخصصی بودن، از جایگاه ویژه ای در این نمایشگاه برخوردار است و ضرورت دارد برنامه ریزی دقیقی برای برپایی پر محتوای این بخش انجام شود. این بخش شامل غرفه های مراکز و سازمان های

ستادی، هنری، علمی و پژوهشی خواهد بود. دکتر رحیم قربانی، مدیر بخش دانشگاهی هجدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، از چیدمان موضوعی و تخصصی غرفه های دستگاه ها و نهادهای مختلف دانشگاهی در این نمایشگاه سخن می گوید و با تاکید بر پیشینه چهار ساله فعالیت در بخش مدیریت دانشگاهی نمایشگاه می افزاید: «تجربیات سال های پیش و نقاط قوت و ضعف برپایی دوره های مختلف نمایشگاه را در هجدهمین نمایشگاه قرآن کریم مورد توجه قرار خواهیم داد. در واقع، تمام فعالیت های بخش دانشگاهی نمایشگاه امسال به صورت ویژه، تخصصی و موضوعی انجام خواهند شد.

به گفته وی، ستاد هماهنگی و برنامه ریزی بخش دانشگاهی نمایشگاه هجدهم از نیمه اردیبهشت ماه گذشته تشکیل شد. این ستاد با حضور ۲۵ سازمان و نهاد دانشگاهی و ۱۲ سازمان ستادی و کشوری برپا شده است.

شخصیت های قرآنی را در تمام بخش های نمایشگاه معرفی می کند.

همچنین، برگزاری جشن های برگزاری قرآنی در نمایشگاه قرآن کریم را می توان از جلوه های ویژه نمایشگاه هجدهم به حساب آورد. این جشن ها به صورت سخنرانی، مولودی خوانی و مسابقه های قرآنی در حیاط مصلاي امام خمینی (ره) برپا می شود.

بخش های نمایشگاه قرآن کریم امسال با تغییرات ویژه ای مواجه خواهند شد. از جمله این بخش ها می توان به بخش «پژوهش و گفت و گو های قرآنی» اشاره کرد. در این بخش عموم مردم با مراجعه به کارشناسان پاسخ سولات دینی و مذهبی خود را دریافت می کنند.

مسؤولان اجرایی نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در صددند بخش کودک و نوجوان را از یکدیگر تفکیک کنند، زیرا با توجه به تفاوت اساسی اقتضائات دوره کودکی و نوجوانی، بخش ویژه نوجوانان حاوی مباحث و احکام بلوغ، مشاوره و هنری است و غرفه کودکان با مسؤولیت حجت الاسلام مجتهد فعالیت های خود را انجام خواهد داد.

تولد بخش مشاوره خرید کتاب

امسال در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بخش جدیدی با عنوان مشاوره خرید کتاب در بخش نشر مکتوب نمایشگاه راه اندازی می شود.

طبق برنامه ریزی های انجام شده، در نمایشگاه هجدهم، مشاوران خرید کتاب در بخش عرضه و فروش کتاب فعالیت خواهند داشت و عموم مردم می توانند با طرح موضوعات مورد علاقه یا نیاز شان با مشاوران، کتاب مورد نظر خود را در میان غرفه های ناشران بیابند.

قرآن کریم، از استقرار تیم اجرایی نمایشگاه در مصلاي امام خمینی (ره) خبر داد. این تیم از نیمه تیرماه سال جاری در مصلاي بزرگ امام خمینی (ره) تهران مستقر شد و عملیات اجرایی برپایی این نمایشگاه را آغاز کرد.

یکی از دغدغه های مسؤولان برپایی نمایشگاه، وضعیت تهویه هوای فضای داخل شبستان مصلاست. معاف در این باره می گوید: «این مشکل در برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب نیز مسؤولان فرهنگی کشور را دچار مشکلاتی کرد، اما با کمک مهندسان متخصص طراحی سیستم تهویه نمایشگاه قرآن کریم را انجام دادیم و امیدواریم هوای داخل شبستان تا اندازه زیادی مطلوب شده باشد.

در نمایشگاه امسال که با شعار «قرآن؛ کتاب زندگی» برگزار می شود، ۹ بخش جدید هنرهای نمایشی و تئاتر، عکس، حجاب و عفاف، نوجوان، شعر و ادب، صهیونیست شناسی، قرآن و فرهنگ ملل اسلامی، بصیرت قرآنی و شب های آفتابی وجود خواهند داشت.

از جمله تغییرات انجام شده در نمایشگاه هجدهم نسبت به دوره های قبل، می توان به جداسازی بخش خانواده و حجاب و عفاف از هم و فعالیت آنها در دو بخش مستقل اشاره کرد.

بخش هایی با برنامه های متنوع

یکی دیگر از برنامه های ویژه هجدهمین نمایشگاه قرآن کریم، معرفی خادمان و شخصیت های قرآنی کشور در محیط های عمومی نمایشگاه است. با توجه به این که سال پیش بخش خادمان قرآن به صورت ویژه در یک غرفه فعالیت می کرد، امسال این فعالیت جایگزین غرفه خادمان می شود و

هجدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم از فردا (یکشنبه) در حالی در مصلاي بزرگ امام خمینی (ره) تهران پذیرای مردم می شود که چهار روز تا آغاز ضیافت الهی در ماه مبارک رمضان باقی است.

قرار است نمایشگاه هجدهم با ویژگی های تازه ای برگزار شود؛ به نحوی که به گفته دکتر سید محمد حسینی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، از سال های گذشته بسیار باشکوه تر باشد.

غرفه های ناشران داخلی و خارجی شرکت کننده در این نمایشگاه از دیروز (جمعه) به آنان تحویل داده شده و شرکت کنندگان در واپسین ساعات باقیمانده تا آغاز این نمایشگاه، در تلاشند تا غرفه های خود را تجهیز و تزئین کنند.

در این گزارش، به استقبال نمایشگاه بین المللی قرآن کریم تهران می رویم و با برنامه ریزی های مسؤولان برگزاری و دست اندر کاران اجرایی این نمایشگاه همراه می شویم و از آخرین ویژه برنامه های نمایشگاه هجدهم آگاهی می یابیم.

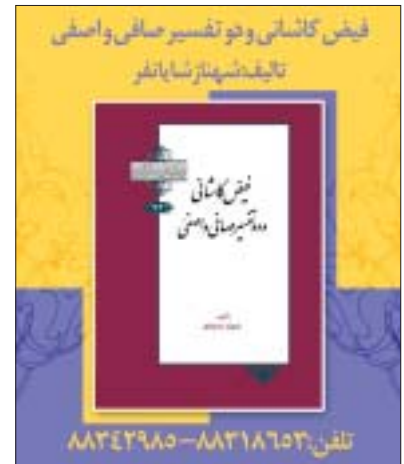
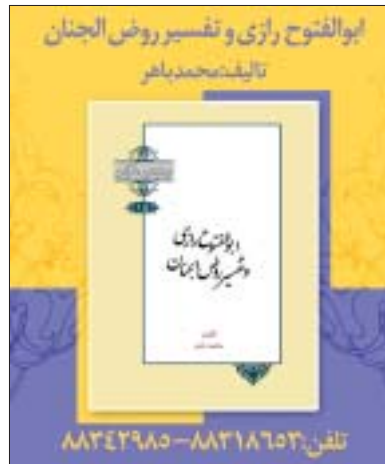
تلاشی چند ماهه برای میزبانی مناسب

از آنجا که برگزاری نمایشگاهی به وسعت نمایشگاه بین المللی قرآن کریم نیازمند برنامه ریزی دقیق و زمان بندی شده و همچنین تلاش درازمدت دست اندر کاران است، مسؤولان برگزاری نمایشگاه هجدهم نیز از چند ماه قبل دست به کار شدند.

اول خردادماه سال جاری نیز مدیران بخش های گوناگون هجدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم طی حکمی از سوی مشاور قرآنی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رییس مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیت های قرآنی کشور منصوب شدند.

بر اساس این حکم، علیرضا معاف، به عنوان معاون برنامه ریزی و اجرایی، سعید اردستانی؛ مدیر اجرایی، رضا رضایی؛ مدیر ارتباطات رسانه ای، سید صادق موسوی؛ مدیر بخش هنرهای نمایشی و تئاتر، محمد الهیاری؛ مدیر بخش کتاب، حجت الاسلام والمسلمین محسن انصاری جعفری؛ مدیر بخش بازار محصولات فرهنگی و شهاب فراهانی به عنوان مدیر پشتیبانی این نمایشگاه، رحیم قربانی به عنوان مدیر بخش دانشگاهی، سید مهدی مجتهد؛ مدیر بخش نوجوان، محمد مهدی عزیزی زاده؛ مدیر بخش تشریفات، ناصر خلیلی؛ مدیر امور مالی، حسن زمان وزیری؛ مدیر بخش خانواده، محمد تقی میرزاجانی؛ مدیر بخش محافل و مراسم و فاضل نظری به عنوان مدیر بخش شعر و ادب منصوب شدند که با صدور احکام مدیران بخش های گوناگون، روند برنامه ریزی و اجرایی نمایشگاه وارد مرحله جدی تری شد.

چند روز بعد نیز مهندس علیرضا معاف، معاون برنامه ریزی و اجرایی هجدهمین نمایشگاه بین المللی

هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم گشایش می‌یابد

ادامه از صفحه اول

نمادی است از وحدت حوزه و دانشگاه. این دو بخش در سالن مشترکی واقع شده که به نام شهیدفتح - به عنوان شخصیتی که نماد وحدت حوزه و دانشگاه بود - نامگذاری شده است. به گفته معاون برنامه ریزی و اجرایی نمایشگاه قرآن، برنامه‌های ویژه‌ای در بخش خانواده و در بخش حجاب و عفاف برای آموزش و ترویج ازدواج اسلامی - قرآنی و آسان‌سازی امر ازدواج تدارک دیده شده است.

وی همچنین از برگزاری بخش «قرآن و فرهنگ ملل اسلامی» با حضور ۳۷ ملیت مختلف خبر داد و درباره بخش بین‌الملل یادآور شد: «در بخش بین‌الملل، بیش از ۶۰ کشور دعوت شده‌اند که تاکنون حضور ۲۵ کشور در این نمایشگاه قطعی شده است.» معاف همچنین از برنامه ریزی و تدارک برنامه‌ای با عنوان «شب آفتابی» در محل لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله واقع در بزرگراه افسریه خبر داد و در این باره گفت: «این برنامه، تلفیقی - ترکیبی از سینما، تئاتر و موسیقی است که با ظرفیت حضور بیش از سه هزار نفر تدارک دیده شده است.»

وی در ادامه به برگزاری بخشی ویژه با عنوان «بصیرت قرآنی» اشاره کرد و درباره این بخش توضیح داد: «این بخش در واقع با محوریت موضوع فتنه سال ۸۸ و ماجراهای ۲۲ خرداد و بهمن سال گذشته تحت عنوان «۸ ماه دفاع مقدس، بصیرت قرآنی» تدارک دیده شده که در آن به مباحث فتنه، عبور از فتنه، بصیرت، تقوا، حب دنیا، تولی و تبری و مباحثی از این دست پرداخته شده است.»

معاف یادآور شد: «در این نمایشگاه، بیش از ۱۵ هزار جلد کتاب از منابع دست اول قرآنی و اسلامی و اهل بیته جهان اسلام در معرض دید پژوهشگران قرار خواهد گرفت.» وی در پایان به برپایی بخشی با عنوان هنرهای نمایشی و تئاتر اشاره کرد و گفت: «این بخش طی ۲۷ روز، روزانه ۶ اجرای زنده در محل نمایشگاه خواهد داشت و دو اجرای صحنه‌ای نیز توسط معاون هنری ارشاد برگزار خواهد شد.»

بین‌المللی قرآن کریم برعهده اتحادیه تشکل‌های قرآنی قرار گرفته، فراخوان حضور موسسات نیز از سوی این سازمان تهیه شده است.» وی با اشاره به این که برنامه‌هایی برای حمایت از موسسات شهرستانی انجام گرفته یادآور شد: «این طرح براساس اسکان موسسات شهرستانی به مدت یک ماه در تهران و در ایام ماه مبارک رمضان صورت می‌گیرد.»

تلاش برای کسب رضایت میهمانان خدا
از آنجا که چندروز از برگزاری نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم مقارن با ایام پربرکت ماه مبارک رمضان خواهد بود، امسال نیز مسؤولان برپایی نمایشگاه درصددند با فراهم آوردن امکانات خدماتی و رفاهی، زمینه حضور پرشمار و در عین حال، آسان مردم را در نمایشگاه فراهم کنند.

مهندس سعید اردستانی، مدیر اجرایی هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، در این باره معتقد است که تمهیدات لازم برای اجرای برنامه‌های نمایشگاه قرآن کریم و همچنین ایجاد امکانات رفاهی و تسهیلات خدماتی فراهم آمده است و در این دوره از نمایشگاه قرآن کریم نیز براساس شعار سال‌های پیش، با عنوان «خدمات حداکثری تمامی بخش‌های نمایشگاه» عمل خواهد شد. وی با تأکید بر این که تمامی بخش‌ها و حوزه‌های نمایشگاه قرآن کریم خدمات محور خواهند بود، اظهار می‌کند: «ارتباطات مناسبی با سازمان‌هایی نظیر شهرداری تهران برای احداث پایانه اتوبوسرانی، اورژانس، خطوط تاکسی و ستاد بحران صورت گرفته است. همچنین برای تأمین خطوط تلفن و اینترنت و دستگاه‌های کارتخوان برنامه‌ریزی‌های لازم انجام شده و خدمات پستی و بیمه نیز به خوبی صورت خواهند گرفت.»

هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در بخش‌های حوزه، دانشگاه، آموزش، پژوهش و گفت‌وگوهای قرآنی، محصولات فرهنگی، کتاب و نشر، فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال، کودک، نوجوان، خانواده، محافل و مراسم، شعر و ادب، ترجمه قرآن کریم، هنرهای نمایشی و تئاتر، بین‌الملل، هشت سال دفاع مقدس و بصیرت قرآنی، هنرهای تجسمی، عکس، نهادها و موسسات از ۱۷ مرداد تا ۱۲ شهریور، برابر با ۲۷ شعبان تا ۲۳ رمضان از ساعت ۱۷ تا ۲۴ در مصالای امام خمینی (ره) تهران آماده بازدید علاقه‌مندان است.

نمایشگاه قرآن روزهای تعطیل از ساعت ۱۴ شروع به کار می‌کند.

شود تا مردم را به سمت زیرزمین شبستان و بخش محصولات فرهنگی هدایت کند.»

به گفته وی، امسال سعی شده در بخش فرهنگی نمایشگاه قرآن برای جذابیت هرچه بیشتر، کیفیت هنری کتاب‌ها را بالا برده و بیشتر به جنبه کیفی کتاب‌ها توجه شود.

بخش بین‌الملل و جشنواره قرآنی بین‌المللی
از آنجا که نمایشگاه قرآن کریم عنوان بین‌المللی را نیز دارد، کمیت و کیفیت حضور ناشران خارجی و همچنین تمهیدات در نظر گرفته شده برای حضور این ناشران در نمایشگاه، از اهمیت خاصی برخوردار است.

دکتر سید محمد حسین هاشمی، مدیر بخش بین‌المللی هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، بخش بین‌الملل را یکی از قسمت‌های پراهمیت در نمایشگاه قرآن و کتاب تهران می‌داند و با بیان این که بخش بین‌الملل نمایشگاه توسط سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و با مدیریت کل نمایشگاه قرآن کریم راه‌اندازی شده است، اظهار می‌دارد: «در ابتدای سال ۸۹ مانند سال‌های پیش، بخشنامه‌ای تدوین و توسط رایزنی‌های فرهنگی در سفارت‌های جمهوری اسلامی به کشورهای مسلمان و غیرمسلمان ارسال شد. در واقع، این فراخوان برای شناسایی و معرفی افرادی ابلاغ شد که در مباحث و رشته‌های هنری و فرهنگی قرآن کریم دارای تخصص‌اند.»

مدیر کل فعالیت‌های بین‌المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی می‌گوید: «در بخش هنری رشته‌های مختلف خوشنویسی، تذهیب، چاپ و نشر قرآن کریم، صنایع دستی و در حوزه قرآن پژوهشی نیز متخصصان قرآنی بین‌المللی برای حضور در نمایشگاه ثبت نام کرده‌اند.» وی با تأکید بر این که افرادی که در کشورهای گوناگون دنیا فعالیت تفسیری و ترجمه‌ای قرآن کریم انجام داده و به صورت کتاب منتشر کرده‌اند، اجازه حضور در نمایشگاه قرآن کریم دارند، اظهار می‌دارد: «بخشنامه ثبت نام توسط رایزنی فرهنگی در سطح کشورهای مختلف ارسال شد و کمیته ویژه‌ای شاخص‌های مختلف حضور افراد و ناشران را تعیین کرد.»

دکتر هاشمی ارایه اثر هنری در حوزه ترجمه و تفسیر قرآن کریم را از شاخصه‌های حضور در نمایشگاه قرآن کریم برشمرد و بیان داشت: «در سال‌های پیش ۳۰ غرفه در بخش بین‌الملل نمایشگاه قرآن حضور فعال داشتند و آثار هنری و پژوهشی خود را عرضه کردند.»

وی با اشاره به تغییر رویکردهای مسؤولان نمایشگاه با توجه به آغاز کار رییس جدید مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیت‌های قرآنی، می‌گوید: «یکی از این رویکردها، سوق دادن نمایشگاه قرآن به سمت جشنواره قرآنی بین‌المللی است که امسال نیز پیگیری خواهد شد.»

اسکان موسسات شهرستانی در تهران
موسسات قرآنی در بخش نهادها و موسسات، در نمایشگاه قرآن کریم حضور فعال خواهند داشت. حسن محمدی، مدیر اجرایی اتحادیه تشکل‌های قرآنی در این باره می‌گوید: «باتوجه به این که مدیریت بخش نهادها و موسسات هجدهمین نمایشگاه

مدیر بخش دانشگاهی هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم می‌گوید: «دانشگاه‌های فعال، موسسات دانشجویی، دانشگاه‌های تخصصی قرآن و عترت و همچنین موسسات خودجوش فعال در دانشگاه‌ها، در قالب گروه‌هایی با عنوان «فعالیت‌های علمی پژوهشی» در نمایشگاه قرآن کریم خدمت‌رسانی خواهند کرد.»

دکتر قربانی درباره دیگر برنامه‌هایی که برای بخش دانشگاهی نمایشگاه قرآن در نظر گرفته شده، بیان می‌دارد: «انجام فعالیت‌های هنری توسط سازمان‌ها و نهادها، دعوت از دانشگاه‌های تخصصی برای حضور در نمایشگاه قرآن و توجه به بحث عترت در دانشگاه‌ها، برخی از برنامه‌های این دوره از نمایشگاه قرآن کریم خواهند بود.»

وی هدف بخش دانشگاهی نمایشگاه قرآن را خدمت‌رسانی به بازدیدکنندگان و تفکیک حوزه‌های تخصصی بازدیدکنندگان دانشگاهی و همچنین نظم و انسجام دهی به بخش‌ها ذکر می‌کند و می‌افزاید: «امسال بخش بین‌الملل دانشگاهی با حضور دانشگاه‌های خارجی فعال خواهد شد.»

وی که مسؤولیت سازمان بسیج دانشجویی را نیز برعهده دارد می‌گوید: «همچنین، برای برگزاری برخی از جزئیات بخش دانشگاهی نمایشگاه قرآن نظیر: برگزاری نشست‌های تخصصی، انتخاب پایان‌نامه‌های برتر دانشجویی، انتخاب نشریات قرآن و عترت دانشگاهی و پژوهشگران دانشگاهی برنامه‌ریزی دقیقی صورت گرفته است.» به گفته وی براساس نتایج به دست آمده از نشست‌های اهالی نمایشگاه قرآن کریم، ۶۳ غرفه دانشگاهی در پنج بخش گوناگون در این دوره از نمایشگاه راه‌اندازی می‌شوند.

توجه ویژه به کیفیت
جایگاه رفیع قرآن کریم ایجاب می‌کند آثاری که مرتبط با این کتاب آسمانی یا با الهام گرفتن از آن تولید می‌شوند، از کیفیت بالایی برخوردار باشند. مهم‌ترین که سعی شود در نمایشگاهی که به عنوان نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم برگزار می‌شود، دقت لازم در عرضه آثار با کیفیت و جلوگیری از ارایه آثار کم‌محتوا صورت گیرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین محسن انصاری جعفری مدیر بخش محصولات فرهنگی هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم نیز ضمن تأیید این موضوع، می‌گوید: «امسال برای بهبود کیفی آثار عرضه‌ها و بخش‌های گوناگون، بخش محصولات فرهنگی نمایشگاه قرآن کریم گزینشی‌تر عمل کرده‌ایم.»

حجت‌الاسلام انصاری با اشاره به این که محصولات این بخش شامل تابلو، تابلو فرش و محصولات فرهنگی قرآنی است، می‌گوید: «در سال گذشته، پربهترین بخش در نمایشگاه قرآن بخش محصولات فرهنگی با سرمایه‌گذاری زیاد و سپس نشر مکتوب بود، اما با وجود این سرمایه‌گذاری عظیم، کم‌اهمیت‌ترین مکان نمایشگاه به بخش محصولات فرهنگی اختصاص یافته بود.»

مدیر بخش محصولات فرهنگی نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم اظهار می‌دارد: «با توجه به رایزنی‌های فراوان با مرکز توسعه و ترویج فعالیت‌های قرآنی کشور، قرار بر این شد که طراحی‌ها در بالکن شبستان مصالای امام خمینی (ره) به گونه‌ای انجام

شاهنامه
حکیم ابوالقاسم فردوسی
به نثر روان و آهنگین

قیمت مجموعه ۵ جلدی: ۴۵ هزار تومان
۰۹۱۳۳۱۶۰۳۹۵ و ۰۲۵۱-۷۷۳۸۴۶۲

انتشارات دانشگاه کردستان
آداب سخنوری و مهارت‌های ارتباطی

مؤلف: علی سلحشور
قیمت: ۶۸۰۰۰ ریال و با تخفیف: ۶۰۰۰۰ ریال
تلفن سفارش: ۰۹۱۸۱۷۱۱۷۹۵

انتشارات آوای سورا
سری ۱۰ جلدی کتابهای متفکران امروز
علی ذوالفقاری • تصویرگر: احسان عظیمی • قیمت هر جلد: ۲۸۵۰۰ ریال
تلفن: ۷ - ۶۶۹۷۷۹۶۴

مجموعه ۱۰ جلدی متفکران امروز یک مجموعه کامل در زمینه‌های گوناگون علمی و معلومات عمومی می‌باشد که با توجه به علوم و تحقیقات روز تالیف گردیده است. این مجموعه با توجه به متن و تصویر موجود در آن می‌تواند مرجع مناسبی برای کودکان و نوجوانان باشد.

سایر محمدی

«فرهنگ لغات مخفف» جدیدترین تالیف دکتر عباسعلی وفایی، اخیراً از سوی انتشارات سخن منتشر شده است. تصحیح «دیوان سلمان ساوجی» و «مفتاح الاسرار» اثر شیخ آدینه محمد خوارزمی و «مراد العارفين» اثر صوفی الله یار بن تیمور از آثارى است که به اهتمام عباسعلی وفایی طی چند ماه گذشته از سوی انتشارات سخن به بازار آمده است. وفایی متولد سال ۱۳۴۴ زنده ساوه، دکترای زبان و ادبیات فارسی و استاد دانشگاه علامه طباطبایی است که در کارنامه اش بیش از بیست عنوان کتاب، اعم از تالیف و تصحیح در زمینه فرهنگ و ادبیات کلاسیک و مدرن دارد. تصحیح «روضه خلد» اثر مجدخوافی، تالیف «سفر در آینه» نقد و بررسی ادبیات معاصر و «قصاید مصنوع در ادبیات فارسی» و... عناوین برخی دیگر از آثارى است که طی سالها فعالیت فرهنگی و پژوهشی چاپ و منتشر کرده است. دکتر وفایی اکنون ریاست دانشکده ادبیات و زبانهای خارجه دانشگاه علامه طباطبایی را به عهده دارد و رئیس شورای گسترش زبان فارسی نیز هست.

گفت و گو با دکتر عباسعلی وفایی

واژگان مخفف در گذر زمان

بله. او دیوان شعر مستقل هم دارد، اما دیوان اشعارش بیشتر به اشعار فقهی و دینی مربوط می شود و مسائل مربوط به فرایض دینی را در آن شعرها مطرح کرده است. قبلاً گفتم که چندصد بیت از سروده های او در قالب مثنوی در همین کتاب «مرادالعارفین» آمده است. یعنی در پایان هر فصل از این کتاب، آنچه را به صورت نثر نوشته است، در قالب مثنوی همان ها را به صورت موجز سروده است. اما دیوان مستقل ندارد.

چه شناختی از صوفی الله یار دارید؟

از آثار به جامانده از صوفی الله یار مشخص است که چهره دینی و مذهبی وی بر دیگر وجوه شخصیتی او برتری داشته است. او اگرچه در اواخر عمر، گرایش جدی به حوزه های معرفتی پیدا می کند تا جایی که در برخی از آثار غیر معتمد او را به نقشبندیه منتسب می کنند ولی تالیف کتاب های «مخزن المطیعین» «مسلك اليقين» و «ثبات العاجزین» - که هر سه در حوزه اعتقادی است - میزان توجه وی را به تعلیم اندیشه های مذهبی و دینی نشان می دهد. در کتاب «مرادالعارفین»، این چهره نمود فراوانی پیدا می کند و علت تالیف این کتاب هم، آشتی دادن بین شریعت و طریقت است. وی در پی آن بود که میان تفرقه ای که برخی ایجاد کردند و راه اباحه گری و بدعت را پیش گرفتند و دیگران را به دنبال خود کشاندند و آسیب های جدی به اهل طریقت راستین وارد آوردند و آنچه اصل تصوف و شریعت و طریقت است، تمییز دهد.

درباره اباحه گری می توانید بیشتر توضیح بدهید؟
تاریخ گواه این مطلب است که در دوره های گوناگون، گروهی به جهت سیاسی و اجتماعی که ریشه در منافع فردی و گروهی داشته، به بدعت در دین پرداخته و طی طریقت، اباحه در اعمال دینی را جایز دانسته اند. صوفی الله یار زبان شکایت به این گروه باز نمی کند و چنانکه آمده است، شکایت به پیامبر خاتم (ص) می برد و اوضاع نابسامان دینی را در این عرصه، عرضه می کند. در کتاب «مرادالعارفین» به جهت علاقه و اندیشه ای که در وجود او به صورت شرعی دیده می شود، در نفی اباحه گری و بدعت مطالبی می آورد.

دیگر آثار صوفی الله یار در چه زمینه ای است و «مرادالعارفین» در بین این آثار از چه جایگاهی برخوردار است؟

بیشتر آثارى که صوفی الله یار دارد در حوزه شریعت است، اما این کتاب از جایگاه بسیار ارزشمندی برخوردار است؛ هم به لحاظ بهره مندی از منابع متعدد دینی قریب به بیست اثر عرفانی را مورد کنکاش قرار داده و از آنها در بیان دیدگاه هایش سود جست است و هم از نظر زبانی و شناخت زبان فارسی در آن دوران، دورانی که غربت زبان فارسی در آسیای مرکزی بود از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

کتاب دیگری که در چند ماه اخیر منتشر کرده اید، «مفتاح الاسرار» اثر شیخ آدینه محمد خوارزمی است. در این اثر با چه مباحثی مواجهیم؟
شیخ آدینه محمد خوارزمی از عارفان بنام آسیای

نخواهیم رسید و اگر هم کسی در این زمینه حرف هایی غیر از این می گوید، حرف هایش تجلیات شیطانی است. این کتاب از این جهت بسیار حائز اهمیت است و مهم این است که این شخص که در منطقه آسیای مرکزی درس خوانده و به علوم دین مسلط شده و به نقاط مختلف جهان سفر کرده، از جمله در سمرقند هم بوده است و آنچه عجیب است، ایشان در هر فصل از آثار خود، از جمله در کتاب «مرادالعارفین» گفتارهای خودش را تبدیل به شعر کرده است و آن هم با چه ظرافت زبانی و با استفاده از صناعت شعری بیان و بدیع سروده های توانایی عرضه کرده است.

در کتابشناسی آثار او مشخص است که کتب بسیاری از عرفا و عالمان دینی گذشته را مورد مطالعه قرار داده و این موضوع نشان می دهد که حدود سی سال در این عرصه سخت تلاش کرده است تا به این جایگاه که ما امروز می شناسیم، دست پیدا کند. البته مباحث عمده و فراوان دیگری هم در این کتاب هست مثل تعریف صوفی، علت نامگذاری آن و تاریخچه پیدایش آن و این مشتق از چه کلمه ای است؟ در این کتاب همچنین در خصوص معرفت و اقسام مختلف آن همراه با بسیاری از اصطلاحات عرفانی برگرفته از آثار نویسندگان بزرگ دیگر نیز آمده و نویسنده به تبیین و توصیف و تفسیر آنها پرداخته است. یکی دیگر از ویژگی های مهم کتاب آن است که در پایان هر فصل، تمام مطالب گفته شده، در قالب مثنوی و به صورت تلخیص آمده است.

این کتاب از ویژگی های زبانی و بیانی خوبی هم برخوردار است. «مرادالعارفین» از جهات مختلف کار بسیار ارزشمندی است، چون فکر و اندیشه بسیاری از اهل معرفت و اهل تصوف را در مقوله های عرفان، شریعت و طریقت و حقیقت گردآورده است. آیا صوفی الله یار دیوان اشعار مستقلی هم دارد؟

این شاعران، چنین هنرنمایی هایی هم به چشم می آید و کسانی که در این قالب کار کرده و قصیده های مصنوع سروده اند، در این زمینه فوق العاده بوده اند. به همین جهت، تحت عنوان «بدایع الاسحار» از این سروده ها یاد کرده اند، یعنی درواقع سحر سخن داشته اند.

در زمینه ادبیات معاصر هم کتاب «سفر در آینه» را منتشر کرده اید که نقد و بررسی ادبیات مدرن و معاصر ایران است. کمی در این باره بگویید.

این کتاب مشتمل بر مجموعه مقالاتی است که نگره هایی بر ادبیات معاصر فارسی دارد. حدود سه سال قبل، نشستی در بزرگداشت ادبیات معاصر برگزار کردیم که مهمانان و صاحب نظرانی از داخل و خارج کشور در این برنامه حضور داشتند و هر یک دیدگاه های خود را در زمینه ادبیات معاصر، در قالب مقاله ای ارائه دادند. ما مجموعه آن مقالات را جمع آوری کردیم و تحت عنوان «سفر در آینه» به دست چاپ سپردیم که این مقالات به موضوعات مختلفی اختصاص دارد.

صوفی الله یار، کتاب «مراد العارفين» را در چه سالی نوشت و به چه مباحثی می پردازد؟ آیا تا به حال «مراد العارفين» در ایران تصحیح و منتشر شده بود؟

«مرادالعارفین» نخستین باری است که در ایران تصحیح و منتشر می شود و به لحاظ اهمیتی که داشت سراغ آن رفتم. در بین اهل تصوف، کسانی بودند که به اباحه نظر داشتند و تکلیف را از خودشان ساقط می دانستند و به مسائل دینی و انجام فرایض مذهبی چندان توجه نشان نمی دادند. صوفی الله یار در این کتاب با بهره گیری از نظرات مستقلی، این نوع نگرش را رد و نفی می کند و در ابواب مختلف کتاب به این موضوع می پردازد و بین شریعت و طریقت برای وصول به حقیقت پل آشتی زده و گفته اگر شریعتی نباشد، طریقتی هم نخواهد بود و به حقیقتی هم

شما یک چاپ از «دیوان سلمان ساوجی» را سال ۷۶ منتشر کرده بودید و چاپ دیگری از آن را چند ماه قبل به بازار فرستادید. لطفا تفاوت این دو چاپ را توضیح دهید؟

سال ۷۶ که چاپ نخست «دیوان سلمان ساوجی» از سوی انجمن آثار و مفاخر فرهنگی چاپ شد، مقارن بود با بزرگداشت سلمان ساوجی؛ به همین خاطر نسخه ای که اساس تصحیح من قرار گرفت، بدون مقابله با دیگر نسخه های خطی بود. درواقع، تلاش کردیم این دیوان بدون غلط و بدون غلط های تایپی در موعده مقرر به مناسبت بزرگداشت سلمان ساوجی به بازار عرضه شود.

سال ۸۲ هم که من در خارج از کشور به سر می بردم، چاپ دیگری از آن به بازار آمد. چون در این چاپ چند غلط تایپی در متن دیده شد و نیاز به بازنگری داشت و قصاید سلمان هم که از سروده های بسیار مهم او محسوب می شد و لازم بود به آن افزوده شود، در چاپ جدید همه این موارد را اعمال کردم. در نتیجه متن کاملی از «دیوان سلمان ساوجی» منتشر کردم که با چاپ سال ۷۶ متفاوت است؛ یعنی بازنگری کل اشعار همراه با افزودن قصیده مصنوع «بدایع الاسحار» و توضیح لغات دشوار به انضمام فهرست های لازم.

گویا در چاپ جدید دیوان سلمان ساوجی یک نسخه خطی را نسخه اساس تصحیح قرار دادید. این نسخه خطی مربوط به چه تاریخی است؟

نسخه خطی ای را که استفاده کردم مربوط به سال ۸۴۴ هجری است که دوستی آن را از ترکیه به ایران آورده بود. همین نسخه، اتفاقاً نسخه اساس من هم در تصحیح دیوان سلمان بود. این نسخه خطی در حقیقت سی - چهل سال پس از مرگ شاعر مکتوب شده است.

در تصحیح تازه دیوان سلمان یک بازنگری کلی داشتم. یعنی در تطبیق نسخه بدل ها اعمال نظر و سعی کردم تجربیات ده - دوازده ساله ام را که در فاصله چاپ اول و چاپ جدید این دیوان به دست آوردم، همراه چهار - پنج تصحیح دیگر که دیده بودم در تصحیح دیوان سلمان ساوجی به کار گیرم و کاری متفاوت را عرضه کنم.

در قصاید مصنوع که تمام هم و غم شاعر در به کارگیری صناعات شعری است، به لحاظ ادبیت متن، این سروده ها از چه جایگاهی برخوردارند؟ ارزش های شعری و ادبی این سروده ها در بین شاعران قصیده سرا، شاعرانی که قصاید مصنوع یا فنی سروده اند، متفاوت است، ولی واقعیت این است که اغلب شاعران سعی داشته اند این هم ملحوظ نظرشان باشد. اگرچه وقتی شاعری بر آن است که قصاید مصنوعش به محافل ادبی زمان خودش راه پیدا کند، همه تلاش خودش را می کند که اندیشه های متعالی و شعری اش در این سروده ها بازتاب داشته باشد، هرچند آن طبع روان و آن زیبایی شناسی شعری که در غزل و قصیده و دیگر قالب های شعری جلوه گری می کند و زاینده لحظات خاص و ناخودآگاه شاعر است، نمی تواند با قصاید مصنوع برابر باشد. اما واقعیت این است که در میان اغلب

«روضه خلد» مجد خوافی هم از جمله آثاری است که اقدام به تصحیح آن کرده‌ام. می‌دانید که سعدی مقلدان فراوانی داشت که عموماً به تقلید از «گلستان» او آثاری تالیف کرده‌اند. مثل قآنی که کتاب «پرشان» را نوشت یا جامی که کتاب «بهارستان» را آفریده است، قائم مقام فراهانی، جوینی و... هریک اثری بر اساس الگوی «گلستان» خلق کردند که ارزش و اهمیت هر یک متفاوت است اما در عین حال هیچ یک جایگاه گلستان را پیدا نکرده‌اند. مجد خوافی هم «روضه خلد» را به تقلید از این اثر ارزشمند سعدی نوشت. «روضه خلد» خوافی با توجه به اطلاعات و شناختی که در این زمینه دارم، به نظر من خیلی خیلی به «گلستان» سعدی نزدیک است و البته تفاوت‌هایی هم با آن دارد، هم از حیث زبان و هم از جهت محتوا و بیان. این اثر متأسفانه مهجور ماند و استقبال چندانی از آن نشد. حتی درباره زندگینامه او هم اطلاعات چندانی در تاریخ ادبیات فارسی در دست نیست. دکتر صفا در کتاب مفصل «تاریخ ادبیات» خود فقط سه سطر درباره زندگی و آثارش می‌نویسد؛ درحالی که راجع به دیگر شاعران که ارزش آثارشان کمتر از آثار مجد خوافی است، چندین سطر و صفحه سیاه کرده‌اند. مخصوصاً سکوت درباره زندگی مجد خوافی و ذکر نشدن نام این کتاب در مجامع و محافل فرهنگی باعث شد که این کتاب او هم چندان مورد توجه قرار نگیرد. سال ۱۳۴۴ در دانشگاه تهران، محمود فرخ به این کتاب اقبال نشان داد، ولی او هم کار چندان عمیقی روی آن انجام نداد، یعنی بدون شرح و تفسیر و حل دیگر مشکلات، متن آن را منتشر کرد.

من چند سال قبل که این اثر را مطالعه می‌کردم با خودم گفتم، این کار را باید کسی به عهده بگیرد به همین جهت خداوند به من این توفیق را داد که نسخه‌هایی از آن را در خارج از کشور، آن هم با مشکلاتی که در این راه وجود دارد فراهم کنم. در واقع سه - چهار نسخه خطی از کتابخانه‌های شخصی و یک نسخه هم از کتابخانه دانشگاه تهران به امانت گرفتم، حتی نسخه چاپی محمود فرخ را هم مورد توجه قرار دادم و در مجموع، با در اختیار گرفتن این پنج - شش نسخه «روضه خلد» را تصحیح و منتشر کردم. با توجه به نسخه‌هایی که من در خارج از کشور، آن هم از کتابخانه‌های شخصی فراهم کردم که در اختیار دیگران نیست، یکی از کارهای ماندگار و ارزشمند ادبیات کلاسیک فارسی را احیا کردم و این کار بسیار زیبا و جالب چاپ و عرضه شد. این کتاب، اثر درخوری در موضوعات مختلف است و موضوعات اخلاقی و تعلیمی که در این متن وجود دارد واقعا ارزشمند و قابل تامل است. حجم این کتاب دو برابر گلستان سعدی است، یعنی گلستان در هشت باب تالیف شده اما «روضه خلد» در هجده باب است، در واقع بیش از دو برابر است و تعداد ابیات به کار رفته در روضه خلد هم دو برابر گلستان است، حداقل غیر از ابیات عربی اش. حکایت‌های آن هم همین طور، کتاب بسیار مهم و ماندگاری است. ابواب آن هم درباره عشق، تربیت، زنان، درباره معرفت و... است مجد خوافی مانند سعدی اهل سفر بود. اما سفر ایشان درون کشوری بود به عنوان مثال به همه شهرهای ایران مسافرت کرده بود و هر جا اتفاقی افتاده، آن را از طریق حکایت در این کتاب نقل کرده است. این کتاب بسیار آموزنده است و من علاوه بر مقدمه‌ای که نوشتم، به شرح زندگانی مجد خوافی هم پرداختم.

از بین بیست عنوان اثری که تاکنون تالیف، تصحیح و منتشر کرده‌اید، کدام یک را بیشتر می‌پسندید و کدام یک با اقبال بیشتر جامعه روبه‌رو شده است؟ پاسخ به این سوال خیلی دشوار است. هریک از این بیست اثر بنا به ضرورت و علاقه شکل گرفته‌اند و هر یک هم ارزش و جایگاه خود را دارند. «دیوان سلمان ساوجی» برایم عزیز است، به خاطر اینکه همشهری من است و دقیقاً مدت پنج سال روی این دیوان کار کرده‌ام. کتاب «فرهنگ لغات مخفف» نزدیک به هجده سال روی آن کار کردم و زحمت کشیدم.

زمینه نداریم. من در مقابل چند مثال آوردم، آن هم از چند دستور. از برخی از آنها به عنوان ابداع یاد کردند یا تقلید. واژگان آنچنان جاننداری هم ذکر نکردند. مثلاً گفتند «ماه» می‌شود «مه»، «تپاه» می‌شود «تبه» و... ولی در آن کتاب به تمام صامت‌ها و مصوت‌هایی که تخفیف پذیرند اشاره کرده و نمونه‌های فراوان آن را با قواعد نشان داده‌ام. ضمن این عرض کردم که مدخل واژگان را با نمونه‌های متنی - یعنی هر واژه‌ای که تخفیف پیدا کرده، حتماً چند بیت شعر به عنوان شاهد مثال آورده‌ام یا این که از متن منثور کتابی نمونه به دست داده‌ام.

درباره پیشینه فرهنگ‌نویسی بفرمایید که از چه زمانی در ایران شروع شد؟

پیشینه فرهنگ‌نویسی در ایران به پیش از اسلام و عصر ساسانیان یا روزگاری پیش از آن منسوب است. نخستین فرهنگ بازمانده ایرانی که فرهنگی اوستایی - پهلوی است، فرهنگ «اویم - ایوک» نام دارد. همچنین در میان نوشته‌های پهلوی، واژه نامه کوچک دیگری به نام «مناختای» معروف به «فرهنگ پهلویک» مشهور است، پس از اسلام با رسمی شدن فارسی دری و پدید آمدن آثار برجسته ادبی، آشنایی کامل با واژگان زبان فارسی دری و معانی آنها در اغلب نقاط ایران، به ویژه در مناطق مرکزی و غربی - که زبان اصلی آنها دری نبود - ضرورت پیدا کرد و دیگر باره فرهنگ‌نویسی در ایران آغاز شد. بنا بر شواهد غیرمستقیم، کهن‌ترین فرهنگ نوشته شده در ایران پیش از اسلام، «فرهنگ ابو حفص سعدی» یا «رساله ابو حفص سعدی» است که اواسط قرن پنجم هجری نوشته شده است. این گونه به نظر می‌رسد که این فرهنگ تا اواسط قرن یازدهم هجری موجود بوده و حتی در کتاب‌های «فرهنگ جهانگیری»، «فرهنگ سروری» و «مجمع الفرس» مطالبی از آن نقل شده است. دومین فرهنگ مفقود فارسی دری «فرهنگ قطران تبریزی» یا «تفاسیر فی لغه الفرس» از این شاعر برجسته قرن پنجم هجری است که اسدی طوسی، نویسنده «لغت فرس» - کهن‌ترین فرهنگ موجود دوران پس از اسلام - در مقدمه کتاب خود اشاره‌ای به آن دارد. غیر از این، ناصر خسرو قبادیانی در سفرنامه خود از دیدار با «قطران تبریزی» شاعر یاد می‌کند و به آشنایی اندک وی با لغات دری به کار رفته در دیوان برخی از شاعران برجسته خراسان اشاره دارد. ممکن است همین مسائل، قطران را به نوشتن فرهنگی در باب لغات فارسی دری ترغیب کرده باشد. با این حال، چنان که عنوان شد، «لغت فرس» قدیمی‌ترین فرهنگ موجود فارسی دری است که در اواسط قرن پنجم هجری تالیف شده و به عقیده برخی مورخان و محققان، زمان تالیف آن، آغاز نهضت فرهنگ‌نویسی در ایران است. این کتاب تأثیر فراوانی بر جریان فرهنگ‌نویسی در ایران داشته و فرهنگ‌های پس از آن، مستقیماً یا غیرمستقیم تحت تأثیر آن نوشته شده‌اند.

آقای وفایی! شما کتاب «روضه خلد» مجد خوافی را هم تصحیح و منتشر کرده‌اید.

که در فرهنگ‌نویسی امروز چه جایگاهی داریم؟ و شما با چه رویکردی سراغ تالیف این فرهنگ رفته و چه مدت روی این فرهنگ کار کرده‌اید؟

سابقه این کار به چیزی حدود هجده سال پیش برمی‌گردد. یعنی به دورانی که من دانشجو بودم و در مقطع کارشناسی ارشد یک کار تحقیقی را با زنده یاد دکتر خسرو فرشی‌ورد داشتم. ایشان تشویق کردند که این کار را تبدیل به پایان‌نامه‌ام بکنم اما من این کار را نکردم و در همان زمان با خودم عهد کردم که در گذر زمان لغات مخفف را جمع‌آوری و در قالب کتابی به جامعه عرضه کنم. این کار تحقیقی اهمیت زبانی دارد، بدان جهت که یکی از راه‌های ساخت واژگان در زبان فارسی و دیگر زبان‌ها تخفیف لغات و کلمات است؛ به هر حال واژگان مخفف هم جزو واژگانی است که یک مدخل را در فرهنگ‌های لغوی به خود اختصاص می‌دهند. برخی از این مخفف‌ها چنان تخفیف ساخت دارند و چنان کوتاه می‌شوند که حتی اهل فن و لغت‌شناسان هم در نگاه اول وقوف ندارند که این واژه، تخفیف شده واژگان دیگری است. به ویژه در حوزه شعر که قالب و وزن گاهی اقتضاء و ایجاب می‌کند که بعضاً این واژگان به کار گرفته شوند. در گذر زمان چنین واژگانی در نثر هم رواج پیدا می‌کند و به کارگیری آنها متداول می‌شود. حال چه به صورت آگاهانه یا ناآگاهانه. در سال‌های گذشته فرهنگ‌های گوناگونی تحت عناوین مختلف چاپ شدند؛ مثل فرهنگ معرب یا فرهنگ اصطلاحات ادبی، فقهی، یا فرهنگ واژگان بازرگانی. من اما از حیث زبان‌شناختی این فرهنگ را جمع‌آوری کردم. دواوین تمام شعرا را مطالعه و در آثار منثور زبان فارسی از گذشته تا امروز تحقیق و تتبع کردم و نتایج آن همین کتابی است که تحت نام «فرهنگ لغات مخفف» چاپ و منتشر شده است. در مقدمه پنجاه صفحه‌ای آن هم تلاش کردم، قواعد تخفیف واژگان را تبیین و به صورت نظام‌مند تشریح کنم. در واقع سعی کردم این قواعد را یک نظم و انسجامی بدهم و بیان کنم که تخفیف واژگان از سر اتفاق انجام نمی‌شود. مثلاً «ه» در کجا حذف می‌شود. «ن» در کجا و «ج» در کجا حذف می‌شوند؟ همه این موارد را در مقدمه تحت عنوان «تخفیف صامت‌ها و مصوت‌ها» و همچنین تخفیف ونده‌های اشتقاقی و صرفی تبیین کردم.

تعداد واژگانی که در «فرهنگ لغات مخفف» آمده، چند واژه است و در معرفی این فرهنگ به مخاطبان عام چه توضیحی دارید؟

تعداد پنج هزار واژه مخفف را در طول هجده سال توانستم از منابع مختلف گردآوری کنم و در این فرهنگ بیاورم.

اما در شناخت و معرفی این فرهنگ باید گفت مخفف در دستورهای زبان فارسی آمده است. یکی از فرآیندهای ابطال فرهنگ‌های واجی تخفیف است. فرهنگ لغات مخفف برای اهل فن شناخته شده است اما برای کسانی که اهل فن نباشند، قطعاً دانم این کار به مرور زمان جای خودش را باز می‌کند و محل مراجعه بسیاری از مخاطبان خواهد بود و با آن مقدمه جامعی که نوشته‌ام ضرورت ارجاع به آن مانند هر فرهنگ دیگری کم‌کم شناخته خواهد شد. چون کار، کار جدیدی است. اگر به دستور زبان فارسی مراجعه شود، مثلاً در مورد تخفیف دو - سه مثال بیشتر نمی‌توان ذکر کرد و اصلاً چیزی در این

فرهنگ لغات مخفف برای

اهل فن شناخته شده است

اما برای کسانی که اهل فن

نباشند، قطعاً می‌دانم این

کار به مرور زمان جای

خودش را باز می‌کند و محل

مراجعه بسیاری از

مخاطبان خواهد بود

مرکزی است که بسیار اهل ذوق و معرفت بوده است. ایشان به دلیل وقوف بر مثنوی معنوی مولانا و ارادتی که به شخص جلال‌الدین محمد مولوی داشت، مثنوی معنوی او را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد و درصدد تفسیر و شرحی مختصر بر مثنوی برمی‌آید که این شرح تحت عنوان «مفتاح الاسرار» مکتوب شده و به دست ما رسیده است.

با توجه به شروع مختلفی که از مثنوی از گذشته تا امروز وجود دارد، «مفتاح الاسرار» از لحاظ اهمیت در چه جایگاهی قرار دارد؟

اهمیت «مفتاح الاسرار» وجودش مقاله در آغاز این کتاب است که گره‌گشای مشکلات مثنوی معنوی است و بسیاری از مطالب و مسائل و امهات عرفانی را تبیین و توصیف می‌کند؛ مفتاح الاسرار درباره حق‌الیقین، عین‌الیقین و علم‌الیقین و بخشی از اندیشه‌های دیگر است. یک مقاله هم درباره تقلید و تحقیق دارد که این دو اصطلاح در زمینه ادبیات عرفانی مغفول مانده و در عهد و آثار مختلف فرهنگ‌های عرفانی دیگر هم به این دو مقوله اشاراتی نشده است.

ایشان از منظر وحی و تقلید، داستان‌های مختلف مثنوی را با رویکرد آن شش مقاله نخست کتاب تفسیر کرده است و برخی داستان‌ها را از دفتر اول و دوم و سوم به تلخیص و اشاره به تفسیر نوشته است و داستان‌ها را به لغزش‌های آدمی و مسائلی که انسان در دنیا با آنها روبه‌روست، اختصاص داده است. البته تقلیدی که او مد نظر دارد، ویژه‌انهایی است که کورکورانه دنباله‌روی می‌کنند و بسیاری از افرادی که شایسته مراد نیستند، میردانی به تقلید دور او جمع می‌شوند. شیخ آدینه محمد خوارزمی در همه آن داستان‌ها این مسئله را گوشزد می‌کند. در هر زمان انسان‌هایی هستند که خود را در جلد و صورت آدم‌های عارف نشان می‌دهند، درحالی که حقیقت آنها این گونه نیست. پس باید از چنین افرادی بر حذر و آگاه باشند که کورکورانه تقلید نکنند. مولوی هم در مثنوی معنوی به این موضوع اشاره کرده است. ایشان از منظر ژرف ساختی و بنیاد - معنایی این مطالب را بر داستان‌های مثنوی مولوی می‌کاود و تبیین می‌کند.

این تفسیر و شرح مثنوی مربوط به چه دوره‌ای است؟ و چه شناختی از مولف آن، یعنی شیخ آدینه محمد خوارزمی دارید؟

درباره زندگی و آثار شیخ آدینه محمد خوارزمی گزارش‌های زیادی دیده نشده است و کتاب «مفتاح الاسرار» او هم مربوط به اواخر قرن یازدهم و اوایل قرن دوازدهم است.

شیخ آدینه محمد خوارزمی در اواخر سلطنت عرب محمد خان دوم (۱۷۰۲ - ۱۷۱۴ میلادی) و در اوایل حکومت شیرغازی خان (۱۷۲۸ - ۱۷۱۵م) چشم به جهان گشود. تاریخ دقیق تولدش مشخص نیست، اما سال وفات وی را ۱۲۱۶هـ.ق ذکر کرده‌اند که برابر با سال ۱۸۰۰ یا ۱۸۰۱ میلادی است. از این تاریخ می‌توان دریافت که او ۸۵ سال زیسته و به حدس می‌توان گفت که در اوایل سلطنت شیرغازی خان به دنیا آمده. دوران حیات او، روزگاری نابسامان بود. کشمکش بین خان‌زادگان و امیرزادگان در تصاحب قدرت و حکومت بر این شهر، و حمله نادر به این سرزمین شهر را پر آشوب کرده بود.

در آغاز «مفتاح الاسرار» شیخ آدینه خود را کمینه فقیر الفقرا، ابوالمظفر ابن سیدمظفر حسین الخوارزمی الکرکی معرفی می‌کند. در زمان حیات به شهرهای سمرقند، بخارا، میمه و... در جست‌وجوی مقتدا سفر کرد و در نیافت آن. رسولی به مدینه و مکه به همین منظور فرستاد، اما باز مطلوب دست‌نماد. در این غلیبان اندیشه و جریان معنا، عنایت رسول اکرم (ص) به دستگیری وی آمد و او را در جرگه اویسیان نهاد که بی‌واسطه فیض ببیند و از شرب محبت، در وادی سیر و سلوک قدم بردارد. اکنون نوادگان شیخ آدینه محمد در منطقه باغات استان خوارزم به سر می‌برند.

«فرهنگ لغات مخفف» یکی از جدیدترین کتاب‌هایی است که منتشر کرده‌اید. برایمان بگویید

تجربه‌ها را به تکنیک نزدیک کنیم

«خبرنگاری جنگ» به روایت کتاب

نخستین حضور پررنگ رسانه‌ها در جنگ‌های جهانی اول و دوم ظهور و بروز پیدا می‌کند. مطبوعات با تبلیغات و پوشش خبری گسترده جبهه‌های درگیری و به کارگیری تکنیک‌های خبری و تشدید جنگ روانی، کشورهای مدنظر خود را برای دست‌یابی به اهداف نظامی و سیاسی همراهی می‌کردند.

بعدها خبرنگاران حاضر در این جنگ‌ها به نگارش خاطرات و تجربیات خود پرداختند یا محققان حوزه علوم ارتباطات، با تکیه بر این مشاهدات، آثار متعددی درباره چگونگی پوشش خبری جنگ، تدوین و منتشر کردند که از جمله آنها می‌توان به مجموعه کتاب‌های

«گزارشگری جنگ جهانی دوم» شامل مقالات و گزارش‌های ۹۰ خبرنگار فعال جنگ اشاره کرد. یکی دیگر از زوایای منعکس شده در کتاب‌های حوزه خبرنگاری و جنگ، شیوه‌های پوشش خبری جنگ خلیج فارس (۱۹۹۱م) توسط رسانه‌های مکتوب، دیداری و شنیداری است که با جستجو در سایت آمازون، به راحتی می‌توان به برخی از این آثار دست پیدا کرد. «از نگاه رسانه: جنگ خلیج فارس (ارتباطات، رسانه و فرهنگ)» نوشته سوزان جفوردز و لارن رایبینوویتز، «قامتگاه سربازان: پوشش خبری جنگ خلیج» اثر جان جی. فیالکا و «رسانه و جنگ خلیج: رسانه و دموکراسی در زمان جنگ» به قلم هدریک اسمیت از جمله این آثارند.

اماد این میان، متفاوت بودن ماهیت جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نسبت به دیگر جنگ‌ها باعث شده که خبرنگاران ایرانی در دهه ۶۰ پیش از برآورده کردن خواسته‌ها و اهداف سیاسی، به مسوولیت اجتماعی خود در قبال مردم و جنگ‌زدگان توجه کنند. این جنگ، یکی از پر تجربه‌ترین دوران سپری شده در حوزه خبرنگاری و روزنامه‌نگاری ایران بود و پشتوانه تجربیات کسب‌شده در دوران پیروزی انقلاب، توسط روزنامه‌نگاران از یک سو و پیش‌بینی‌های صورت گرفته توسط بعضی مدیران و کارگزاران فرهنگی از سوی دیگر، باعث شد که اکنون، آرشیو فیلم‌ها، عکس‌ها، روزنامه‌ها، مجلات و صفحات اختصاصی جنگ و جبهه، در موسساتی چون روزنامه‌های جمهوری اسلامی و اطلاعات و روابط عمومی سپاه پاسداران وجود داشته باشند.

نکنه قابل توجه اینجاست که به دلیل داغ بودن موضوع جنگ در دهه ۶۰، صفحه‌جبهه و جنگ روزنامه جمهوری اسلامی، روزنامه اطلاعات جبهه و مجله پیام انقلاب، جزو پرتیراژترین و پرطرفدارترین رسانه‌های مکتوب آن دوران بوده‌اند و این استقبال، نشانگر این است که روزنامه‌نگاران ایرانی حاضر در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، مسوولیت اجتماعی خود را با موفقیت انجام داده و اعتماد مخاطبان را در زمان بحران، جلب کرده‌اند. گزارش روز به روز از مناطق عملیاتی، انتشار اسامی شهیدان و اطلاعیه‌های سپاه و ارتش و همچنین خبر پیروزی‌های رزمندگان در عملیات‌ها، محوریت مطالب مندرج در این صفحات را شکل می‌دادند.

یکی از مهم‌ترین مسوولیت‌های اجتماعی روزنامه‌نگاران در دوران جنگ، ضبط و انتقال دقیق تاریخ جنگ به نسل‌های آینده است. در این رابطه، اداره سیاسی سپاه پاسداران، گروهی از خبرنگاران را با نام روائان جنگ، همراه فرماندهان نظامی، به مناطق عملیاتی می‌فرستاد. روائان نیز با حضور در اتاق‌های جنگ، ضبط صدای فرماندهان، گردآوری نقشه‌های

عملیاتی و تصاویر صحنه‌های نبرد، تاریخ نظامی این دوره را ثبت می‌کردند. این مدارک، اکنون در مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ موجودند و به تدریج، در قالب روزشمار جنگ منتشر و وارد بازار نشر می‌شوند. در کنار این گروه، مجموعه‌های روایت فتح و گروه جهاد و صداوسیما، در انعکاس اخبار تصویری مربوط به دفاع مقدس نیز نقش پررنگی ایفا کرده‌اند.

البته نباید فراموش کرد که مسوولیت اجتماعی خبرنگاران در دوران جنگ به مثابه یک بحران، مانند دو لبه تیغ عمل می‌کند. این به آن معناست که در کنار پایبندی به اصول انعکاس واقعیت‌های رخ داده در جنگ مانند شهادت نیروهای

غیرنظامی و حملات شیمیایی، باید تمام تلاش خود را در جهت حفظ اتحاد مردم به کار گیرند. به عقیده برخی از خبرنگاران فعال در دوران دفاع مقدس، زمان جنگ، زمان تهییج مردم بوده و نقش حماسه‌ساز و پررنگ آنها در پیشبرد دفاع مقدس، موضوعی است که حتی فرماندهان سپاه و ارتش هم بر آن واقف‌اند. ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در ۶ماه اول جنگ درمی‌یابند که بدون حضور مردم، موفقیتی کسب نخواهند کرد و در این میان سپاه پاسداران، ظرفیتی به وجود می‌آورد که تنها با بسیج مردمی پر می‌شود.

سعید علامیان، خبرنگار صفحه جبهه و جنگ

در پوشش‌های خبری خود استفاده می‌کردند؟ علامیان در پاسخ به این سوال، تصریح می‌کند: «ما هیچ‌گاه در صفحات و گزارش‌های دوران جنگ، دروغ نمی‌نوشتیم و اتفاقاً بر انعکاس مظلومیت ایران تکیه می‌کردیم. برای مثال، تمام موشک‌باران‌های شهرهای دزفول و کرمانشاه، بی‌خانمان شدن مردم این شهرها و جنایات رخ داده را پوشش کامل می‌دادیم یا با درج یک عکس تمام صفحه و شرح آن، در کنار متاثر شدن خودمان، بر مخاطب هم اثر می‌گذاشتیم.»

دبیر مجمع خبرنگاران و نویسندگان مطبوعاتی دفاع مقدس یادآور می‌شود: «مهم‌ترین هدف ما این بود که مردم نسبت به این موضوع، بی‌تفاوت نباشند و بر این امر تأکید می‌کردیم که جنگ ما جنگی است که دشمن، به ابعاد انسانی آن توجه نمی‌کند. برای مثال عراق در عملیات خیبر برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی در سطح وسیع استفاده کرد که ما این موضوع را با انتشار تصاویری از مجروحان شیمیایی این عملیات، مخابره کردیم. البته گزارش‌های عملیاتی‌های موفق می‌مانند «بیت المقدس» (آزادسازی خرمشهر) هم باعث تهییج مردم می‌شد. در واقع هر دو شیوه جواب می‌داد و این موضوع، نشان‌دهنده وفاق بین نیروهای رزمنده و نیروی تبلیغات بود.»

اگر نیم‌نگاهی به صفحات جبهه و جنگ روزنامه‌ها

در دهه ۶۰ داشته باشیم، ستون مطالب ادبی و خاطرات رزمندگان درباره شهدا و هم‌زمانشان، از رایج‌ترین شیوه‌های القای حال و هوای جبهه‌ها به مردم بوده است. علامیان، در تشریح این موقعیت تصریح می‌کند: «ما در چاپ مطالب خود در روزنامه‌ها محدودیت داشتیم. به عنوان مثال، از ذکر اسم بعضی از فرماندهان به خاطر مسایل امنیتی در خاطرات معذور بودیم یا اگر نامی از آنها برده می‌شد، به سمت آنها اشاره‌ای نمی‌کردیم.»

این روزنامه‌نگار معتقد است: «گزارش‌ها و خاطرات چاپ شده در آن دوران، نقل‌قول غیرمستقیم‌اند و به همین دلیل، شاید فاقد ارزش استنادی باشند و ارزش انتشار در قالب کتاب را ندارند. همچنین تاریخ مصرف داشتند و زبان آنها تبلیغی بود و اکنون برای مخاطبان عام کاربردی ندارند. مگر این که یک محقق بخواهد، با تکیه بر آن گزارش‌ها به بررسی تکنیک‌های مورد استفاده در پوشش‌های خبری جبهه بپردازد.»

نویسنده کتاب «ماموریت در ساحل نیستان» تازگی

موضوع را نخستین رکن نگارش یک کتاب می‌داند و می‌گوید: «اگر قرار است کتابی درباره خبرنگاری در دوران دفاع مقدس نوشته شود، باید کاربرد امروزی داشته باشد و اطلاعات مفیدی به مخاطبان دهد. هیچ جنگی شبیه دیگری نیست و تنها موضوع قابل تعمیم، ابعاد انسانی آن است که در همه‌زمان‌ها قابل طرح‌اند.»

سعید علامیان، تدوین کتاب درباره چگونگی تهیه خبر و گزارش در جنگ، بر اساس تجربیات روزنامه‌نگاران و خبرنگاران در دوران دفاع مقدس را ضروری می‌داند و اضافه می‌کند: «عکاسان خبرنگار و روزنامه‌نگاران تا قبل از وقوع جنگ تحمیلی، تجربه پوشش خبری در زمان جنگ را نداشتند و از محدوده گزارش شهری خارج نشده بودند. در واقع ما آموزش خبرنگاری جنگ را در عمل گذرانیدیم. ولی اکنون زمان آن فرا رسیده که روزنامه‌نگاران و عکاسان خبرنگار، روش‌ها و ارکان روزنامه‌نگاری جنگ را به صورت تئوری تالیف و با این شیوه، خبرنگاران را برای پوشش‌های این وضعیت و مشابه آن در آینده آماده کنند.»

ترکیب تجربه خبرنگاران جنگ و اطلاعات آکادمیک این حوزه، توجه کارشناسان علوم ارتباطات را نیز به سوی ارزیابی ویژگی‌های خبرنگاری جنگ جلب خواهد کرد. دکتر حسن رستمی در زیان، جانباز و مدرس دانشگاه در رشته علوم ارتباطات، درباره لزوم تدوین کتاب تخصصی درباره شیوه‌های خبرنگاری جنگ در ایران می‌گوید: «زمان زیادی از فعالیت خبرنگاران بحران و جنگ در سراسر دنیا می‌گذرد، اما خبرنگاران ایرانی برای نخستین بار، با حضور در جبهه‌ها این شیوه پوشش خبری را عملاً آموختند.»

وی با اشاره به تداوم فعالیت صفحه‌های دفاع مقدس در طول سال‌های اخیر، تأکید می‌کند: «این رسانه‌های مکتوب که بیشتر توسط رزمندگان دوران جنگ تحمیلی اداره می‌شوند، همچنان در زمینه‌های مفاهیم ارزشی دفاع مقدس فعالند. آموزش خبرنگاران فعال در این حوزه باید با نگاه به تجربیات گذشته صورت گیرد تا افرادی را برای حفظ منافع ملی و احترام به آنانی که جان خود را در راه حفظ میهن از دست داده‌اند، تربیت کنیم. در آمریکا، تمامی خبرنگاران حوزه جنگ پس از تشکیل یک کلاس توجیهی، برای پوشش خبری جنگ خلیج فارس اعزام شدند تا بر اساس منافع ملی خود فعالیت کنند.» این جانباز دوران دفاع مقدس معتقد است: «خبرنگاران حاضر در جبهه‌های جنگ باید تجربیات خبری خود را با پشتوانه دانشگاهی، به صورت ملی-بومی تدوین کنند زیرا روزنامه‌نگاران دوران دفاع مقدس، به واسطه حضور در صحنه نبرد، تکنیک‌ها و شیوه‌های پوشش خبری نوینی را برای تأثیرگذاری عمیق‌تر بر مخاطب ابداع کرده‌اند که این شاخص‌ها نیز باید در کتاب‌های تئوریک آموزش خبرنگاری جنگ گنجانده شوند.»

شیوه‌های جنگ در دنیای امروز، دچار تغییر گسترده‌ای شده‌اند و این بدان دلیل است که پیروزی در آنها، بیش از آن که وابسته به شکست دادن دشمن در صحنه جنگ باشد، به هدایت افکار عمومی داخلی و بین‌المللی، بستگی دارد. دست‌یابی به دفاع مقدس در برابر این شیوه‌ها با استفاده صحیح و به موقع از رسانه‌ها عملی خواهد بود و افق این دفاع با تولید و ترویج کتاب‌های مشاهدات و تجربیات روزنامه‌نگاران ایرانی حاضر در دوران دفاع مقدس، روشن‌تر به نظر خواهد رسید.

حسن رستمی در زیان

سعید علامیان

عبور از مرزهای کلیشه

کشورمان در سال های پس از انقلاب توجه ویژه ای به قرآن به عنوان هدایتگر راستین بشر و الهام بخش انقلاب اسلامی داشته است. در این میان، موثرترین شیوه برای تحت تاثیر قرار دادن اذهان عمومی و انتقال مطالب این کتاب آسمانی به آنها، به کارگیری رسانه و تصویر است. از آنجا که یکی از مهم ترین ابزار این تاثیر گذاری، فیلمنامه هابه عنوان پایه شکل گیری فیلم ها هستند، تلاش برای رفع مشکلات و کمبودهای فیلمنامه های قرآنی که حقیقتی مطلق و پرفایده برای بشر را نسبت به فیلم های مادی و زمینی هالیوود به دنبال خواهند داشت، امری ضروری است.

پایه های فیلمنامه نویسی براساس قرآن چند سال پس از انقلاب بنا نهاده شده است. شاید این مدت زمان اندک چندان برای ارزیابی مناسب عملکرد فیلمنامه نویسان در این حوزه نباشد، زیرا چنین فعالیت هایی ممکن است در دراز مدت به ثمر برسند. به هر حال، در همین مدت کوتاه نیز حجم زیادی از این فیلمنامه ها نوشته شدند، اما شاید مخاطبان ایرانی از میان آنها تنها چند سریال شاخص را به خاطر بیاورند. این موضوع به خوبی نشان دهنده برخی ضعف ها در فیلمنامه ها یا نحوه کارگردانی آنهاست. به یقین متخصصان فن بهتر از این مشکلات آگاهی دارند. به همین دلیل در این گزارش به بررسی نقاط ضعف و قوت این آثار مکتوب و چگونگی بهره برداری بهتر از قرآن کریم در گفت و گو با دو تن از فیلمنامه نویسان که یکی از آنها در حوزه قرآنی و دیگری در حوزه عمومی می نویسند، پرداخته شده است.

هنوز به نقطه مطلوب نرسیده ایم

حجت الاسلام رحمان محقق، نویسنده فیلمنامه های قرآنی و دینی، روند این کار را با توجه به پیشینه اندک آن خوب ارزیابی می کند و می گوید: «هدف کلان آثار هنری ملهم از قرآن نظیر فیلمنامه، ایجاد جنبش فرهنگی و اعتقادی و به دست آوردن تشخیص فرهنگی است که در حوزه فیلمنامه هنوز به این نقطه مطلوب نرسیده ایم.» او معتقد است برای رفع این مشکل باید وارد جنبه رسانه ای هنر شد که ابزار خاص خود را می طلبد. به گفته وی، بخش اعظم جنگ نرم از طریق رسانه های هنری و بودجه های کلان این بخش محقق می شود. اما اصحاب فرهنگ کشور ما بودجه چندان در اختیار ندارند. بنابراین، شاهد تولید محصولات تصویری نظیر فیلم های سینمایی فاخر با موضوع قرآنی نیستیم. اما منوچهر اکبرلو، داستان نویس کودک و فیلمنامه نویس، فیلمنامه های قرآنی را از دریچه اقباسی می نگرد و می گوید: «نقطه مشترک تمامی این فیلمنامه ها، عدم استفاده از اقتباس به عنوان یک دانش و مجموعه تکنیک های شناخته شده است.»

وی که در حوزه موضوعات عمومی فیلمنامه می نگارد، همکاریانش در بخش اقتباس های قرآنی را ناآشنا با دانش اقباسی دانسته و معتقد است: «برخی از این افراد تنها به توانایی هایشان در فیلمنامه نویسی تکیه کرده، محور اصلی را تخیل خود در نظر می گیرند که البته این گونه فیلمنامه ها معمولاً با اعتراض عده ای مواجه می شود که خواستار نوشتن رخداد های تاریخی براساس آنچه واقعاً رخ داده است هستند.»

وی می افزاید: «در نقطه مقابل نیز فیلمنامه نویسانی قرار دارند که تنها به بازگویی روایت ها همان گونه که در تاریخ رخ داده است بسنده می کنند و توجهی به الزامات درام نویسی ندارند. این گونه آثار بیشتر همان چیزی را به مخاطب ارایه می دهند که همه از آن مطلع اند.» با وجود مشکلاتی که در این حوزه ذکر شد، به هر حال این فیلمنامه نویسان گام اولی را برداشته اند و همچنان مشغول شناسایی تهدیدها و تعاملات و این

یک تقصیر نیست، بلکه روندی روبه رشد محسوب می شود. به یقین اگر گذر زمان نیز به تلاش های علمی و درست اضافه شود، شاهد آثار بهتری خواهیم بود.

گنجی که هنوز پنهان است

حجت الاسلام محقق در تایید این ادعا، قرآن را دارای بن مایه های درام بسیار قوی، هم از لحاظ فرم و هم از نظر محتوا می داند. او می گوید: «می توان گفت قرآن به نوعی نوشتن فیلمنامه را آموزش می دهد، چرا که استفاده از دیالوگ، تصویرسازی و فضا سازی در آن مشهود است. بنابراین باید با ابزار خاص سراغ این کار رفت، زیرا متأسفانه در حوزه اقتباس فیلمنامه ای از چنین کتاب ارزشمندی هنوز کار شایسته ای انجام نشده است.»

اکبرلو نیز راه حل اقتباس ماندگار از قرآن را جدی گرفتن دانش، تکنولوژی و تعامل مناسب میان مورخان، آشنایان به تاریخ زندگی بزرگان دینی و نیز درام نویسان می داند، امری که شرایط خلق اقتباس هایی ماندگار را فراهم می کند.

عشق و حماسه، عوامل جذابیت قرآنی

یکی دیگر از تهدیدهای بزرگ فیلمنامه های اقتباس شده از قرآن، گرفتار آمدن آنها در چرخه تکرار است. بسیاری از این آثار که نمود آنها در فیلم ها مشهود است، چندان جذابیتی برای مخاطب ندارند، زیرا روش های از پیش آزموده شده و گاهی موفق را به کار می برند، به این امید که موفقیتی مشابه بیابند. به یقین، شیوه هایی در نوشتن فیلمنامه ها وجود دارد که دلزدگی مخاطب و دوری او از فیلم های اینچینی را سبب نشود، شیوه هایی که در بسیاری از فیلم های برتر جهان شاهد نتیجه آنها هستیم.

در این میان نباید نمونه های موفق فیلمنامه های قرآنی و دینی را نادیده گرفت، اما به گفته کارشناسان این حوزه، حتی این نمونه های موفق نیز اغلب در یکی از بخش های فنی فیلمنامه نویسی یا بهره گیری از محتوای دینی با مشکل مواجه اند. بر همین اساس، برخی فیلمنامه ها به لحاظ فنی مستحکم هستند، اما در متون دینی عمیق نشده، شناخت همه جانبه ای از آنها ندارند. به همین دلیل نوعی مقهوریت و انفعال در برخی فیلمنامه های اقتباس شده از قرآن به چشم می خورد. از سوی دیگر، برخی متخصصان دینی در این حوزه دست به کار می شوند که از مهارت های فنی چندان برخوردار نیستند و حاصل کار نیز آن چیزی است که در برخی فیلم ها مشاهده می کنیم.

حجت الاسلام محقق، مراجعه به قرآن با ابزارهای دقیق و پیشرفته فنی و به کارگیری افراد زبده و تشکیل اتاق فکر برای باز تعریف مبانی را از راه های رفع این مشکل معرفی می کند و معتقد است: «برای اجتناب

از کلیشه شدن فیلمنامه های قرآنی، شناسایی عوامل جذابیت ضروری است.»

برای رسیدن به این مقصود، به طور مثال می توان تطبیقی با فیلمنامه های هالیوودی انجام داد. پاسخ به مسایل هستی شناسانه، پرسش های کیهانی، انسانی و فراوطنی از عوامل جذابیت مشترک با فیلم های غربی اند که البته هر یک از ما پاسخ خاص خود را برای آنها داریم، اما مهم ترین این عوامل که روابط جنسی و خشونت اند در تناقض با فرهنگ ما قرار دارند. باید دید قرآن چه عواملی را به ما ارایه می کند، این کتاب آسمانی به جای روابط جنسی، عشق را معرفی می کند که این عشق نیز لوازمی نظیر وفاداری و زیبایی های آسمانی یا درونی دارد که به چند لایه کردن فیلمنامه کمک می کنند.»

وی حماسه را به عنوان عامل جایگزین برای خشونت موجود در فیلم های هالیوودی معرفی می کند و آن را دارای جوانب بسیاری می داند: «ارزش گرایی یکی از این ابعاد است، زیرا قهرمان حماسه، خشونت را برای تثبیت یک ارزش به کار می گیرد و هرگز بدون پشتوانه های فرهنگی و دینی دست به کشتن و خشونت نمی زند. ابر انسان نیز که به انسان کامل تعبیر می شود، از دیگر جنبه های حماسه برای جذب مخاطب به شمار می آید. درگیری و تقابل میان عشق زمینی با آسمانی و خشونت با حماسه نیز می تواند در زمره عوامل جذابیت فیلمنامه قرار گیرد.» با توجه به نکاتی که این کارشناس برای فراتر رفتن فیلمنامه های قرآنی از کلیشه ها ذکر کرد، باز تعریف مبانی این حوزه و متحول کردن موضوعات، ضروری به نظر می رسد. البته این مسأله تنها ویژه فیلمنامه های قرآنی نیست چرا که فیلمنامه های اجتماعی نیز با تکرار سوژه ها حلاوتشان را از دست خواهند داد. بنابراین تغییر و ابتکار در فرم و محتوا از مهارت های ضروری در فیلمنامه نویسی به شمار می آیند.

انتقال مفاهیم در موقعیت هایی چند لایه

هیچ گفتمانی از جمله هنر نمی تواند خالی از پیام باشد. اشیاء نیز بعد و وزن دارند و همین امر درباره آثار هنری نیز صادق است. هنر یک ایده است و هر ایده ای به یقین پیامی دارد، چرا که هیچ گاه جدای از خالق نیست، بنابراین می توان گفت هنر نوعی تبلور درونی هنرمند است، اما برخی آثار هنری نیز با نیت قبلی برای انتقال یک پیام خلق می شوند که فیلمنامه های قرآنی از آن مستثنی نیستند. بنابراین، متاثر کردن مخاطب و انتقال موفقیت آمیز پیام به او، از مهم ترین اهداف این آثار هنری به شمار می آیند.

متأسفانه برخی از این فیلمنامه ها به صورت کاملاً سطحی و آشکار به انتقال مفاهیم می پردازند و بنابراین نه تنها هیچ تاثیری بر مخاطب ندارند، بلکه وی را از ژانر

مورد نظر نیز دلزده می کنند.

حجت الاسلام محقق نیز این مشکل را می پذیرد، اما می گوید: «این کار نو یا در حال افت و خیز است و باید درهای تجربه را روی آن باز کرد. منتقدان نیز باید آزمون و خطاها و روند روبه تکامل این حوزه را بپذیرند و به فیلمنامه نویسان فرصت دهند.»

وی درباره راه های رفع این مشکل معتقد است: «فیلمنامه نویسان باید پیام ها را در وضعیتی چند لایه بگنجانند، چرا که اصولاً فیلم شامل کنش و واکنش است. فیلم یک خطابه نیست، بلکه سلوک و عمل را نشان می دهد و این سلوک است که وظیفه انتقال پیام را بر عهده دارد.»

به اعتقاد وی، سراسر فیلم های غربی از آغاز تا پایان، دارای پیام است. اما به گونه ای که حتی مخاطب نیز متوجه تاثیرش از آن پیام هانمی شود. وی به سریال «پزشک دهکده» اشاره می کند و می گوید: «اگر به مکتب لیبرالیسم آشنا باشیم، متوجه خواهیم شد که هر قسمت این مجموعه نشان دهنده یکی از مظاهر این مکتب است، اما هیچ گاه این پیام هاسورتی زننده ندارند و در کشمکش های فیلم حل شده اند.»

شیوه دیگری که تاثیر بسزایی در عدم تکرار کلیشه ها دارد، نگاهی مدرن به اقتباس های قرآنی است. به این معنا که می توان موضوع را از قرآن گرفت و آن را در فضایی مدرن و امروزی به جریان انداخت. شاید به این طریق همذات پنداری بیشتری از سوی مخاطبان حاصل شود. اکبرلو در این باره معتقد است: «از آنجا که نوع زندگی انسان های مدرن بسیار متفاوت از آن چیزی است که در قرون پیشین رخ داده، در آثار اقتباسی در سینمای امروز نوع روابط به گونه ای ترسیم می شود که مناسب فضای زمانه مدرن باشد در غیر این صورت شخصیت های این فیلم ها برای تماشاگران امروزی قابل باور نخواهند بود.»

عرضه هنر را از انفعال خارج کنیم

همان گونه که حجت الاسلام محقق در خلال سخنانش اشاره کرد، دست اندر کاران فیلمنامه نویسی قرآنی، جنبشی فرهنگی اعتقادی در تمام سطح جهان را هدفشان قرار داده اند، اما آیا رسیدن به این هدف، مسیر آسانی است و با امکانات فعلی امکان پذیر خواهد بود؟ کشورهای توسعه یافته و برتری طلب یک سوم بودجه نظامی را صرف فیلم های سینمایی و رسانه ها می کنند، بنابراین خروج از انفعال نسبی که در قلمرو فرهنگی کشورمان به آن دچار شده ایم، ضروری است.

به اعتقاد محقق، ما در مسیر رسیدن به هدف، تنها نیمه آشکار یک کوه یخ را می بینیم و از نیمه پنهان آن آگاه نیستیم. بنابراین بارها به کج راه می رویم و بازمی گردیم. وی باز تعریف مبانی و تشکیل اتاق فکر را از لوازم ابتدایی برای حل این مشکل مطرح می کند. اکبرلو نیز حل مشکلات را نیازمند تعامل پژوهشگران و آشنایان به تکنیک درام نویسی می داند. به اعتقاد او، ورود آشنایان به تاریخ در عرصه اظهار نظر درباره فیلمنامه، همان اندازه ایجاد مشکل می کند که فیلمنامه نویسی بدون مطالعه و پژوهش مشکل ساز خواهد بود.

کمبودها و مشکلاتی که برای فیلمنامه های قرآنی بر شمرده شد، تنها به آثار اقتباسی از قرآن اختصاص ندارند و دامنه وسیعی را در سطح عمومی فیلمنامه ها شامل می شوند. در واقع، مشکل مشترک میان تمامی فیلمنامه ها بی توجهی به آنها در روند یک فیلم است. بدیهی است حل این مشکل بیشتر به کارگردانان و تهیه کنندگان بازمی گردد. پیامد چنین مشکلی، ساخته شدن فیلم هایی است که از فیلمنامه به تلاش های نویسنده آن برای ایجاد جذابیت و کیفیت فاصله می گیرند.

سجاد صاحبان زند

کیومرث مهدوی (خدیو) از جمله شاعران پیشکسوتی است که تا کنون بیشتر اشعارش را در مطبوعات منتشر کرده است. هر چند که او نخستین کتابش را در سال ۱۳۳۴ با عنوان «عشق جاویدان» منتشر کرده بود. مهدوی همچنین مدیر انجمن ادبی خدیو (شعرا ایران) است که کارش را از سال ۱۳۶۰ آغاز کرده. به گفته وی، این انجمن از نخستین محافل ادبی مستقل است که پس از انقلاب اسلامی، با مجوز رسمی کارش را آغاز کرده است. او سابقه کار مطبوعاتی نیز دارد و پدرش (استاد مرتضی مهدوی) از سال ۱۳۲۸ تا ۳۲ مدیر روزنامه آیین روز کرمانشاه بود. او چنان که خود می گوید، در خانواده‌ای فرهنگی در کرمانشاه به دنیا آمده است. مهدوی کتاب «۱۱۰ رباعی» را نیز در دست چاپ دارد.

گفت و گو با کیومرث مهدوی (خدیو)، شاعر معاصر

شعری بی وزن راه به جایی نمی برد

در حوزه شعر داشته‌ایم، جوایزی مثل جایزه شعر فجر. شمانقش این جوایز را چطور ارزیابی می کنید؟ این جایزه‌ها بهترین تشویق برای شاعران است، چرا که حسی را در آنها ایجاد می کند که با دلگرمی بیشتری به تولید اثرات ادبی بپردازند. جایزه‌های ادبی به نوعی محرک شاعران اند تا طبع خود را تقویت کنند. ما نیز در جلسه مان چنین برنامه‌هایی را داریم. پدرم، استاد مهدوی، هر ساله شعری را به اقتراح می گذاشت تا شاعران طبع آزمایی کنند.

جشنواره شعر فجر نیز حرکت بسیار خوبی است چون شخصیت‌های مهمی مثل مشفق کاشانی به نوعی در آن حضور دارند. این جشنواره برای پیشبرد ادبیات امروز بسیار مفید است و من گمان می کنم چنین حرکت‌هایی باید زودتر شروع می شد و الان نیز باید گسترش یابند. یکی دیگر از خصوصیات جشنواره شعر، تقدیر از پیشکسوتان است. ما نیز چنین روندی را در انجمن شعرا ایران داشته‌ایم. به عنوان نمونه از بزرگان چون دکتر رعدی آذرخشی، ادیب برومند یا استاد ابوالحسن ورزی تقدیر کرده‌ایم و قصد داریم بزرگداشتی برای استاد مشفق کاشانی هم برگزار کنیم که امیدواریم این مهم زودتر حاصل شود.

من آثار شاعران جوان را نیز دنبال می کنم. آنهایی که در قالب‌های کلاسیک کار می کنند موفق اند. به نظرم شاعران جوان خیلی خوب کار می کنند که جای تقدیر فراوان دارد. من گمان می کنم که چنین پشتوانه‌ای می تواند در آینده‌ای نزدیک به نتایج جالبی منجر شود. شاعران جوان بسیاری را می شناسم که از میان آنها می توانم به محمد سلمانی اشاره کنم. او در کنار حسن نعمتی و چند چهره دیگر از چهره‌های سرشناس انجمن ماست.

البته شاعران دیگری بوده‌اند که هر چند انجمن نیامده‌اند، اما نامی توان به سادگی از اسم آنها گذاشت. به عنوان مثال، می توانم از دکتر قیصر امین پور یاد کنم که شاعری بود که به کارش تسلط داشت. من همواره از او به عنوان یک شاعر قدر یاد کرده‌ام. امین پور فضای کارش را به خوبی می شناخت و می دانست که افکارش را چگونه بیان کند. من از نزدیک با او آشنا نبودم، اما در چند گفت و گوی تلفنی، او را شاعری متفکر دیدم چرا که مضامینی نو را در شعرهایش به کار می گرفت و طبعی سرشار داشت.

ما در چند سال اخیر یک سری جوایز ادبی، به ویژه

من کلمه‌های نو و کهنه را نیز در شعر نمی پذیرم، چرا که نوگرایی‌هایی را در شعر حافظ و سعدی می بینم که حتی در شعر معاصر هم نیست. یعنی شما نوآوری را در همان قالب‌های کلاسیک دنبال می کنید...

البته شعرهای آزاد را هم می پسندم. اما این نکته همواره مورد توجه من بوده که به زبان مردم روزگار بنویسم و مضامین نو را در شعرهایم بیاورم. شما جلسات شعرخوانی دارید و قاعدتاً با شعر معاصر آشنا شوید. به نظر شما شعر معاصر چه اوضاعی دارد؟

من در جلسات شعری زیادی شرکت کرده‌ام و شاعران بسیاری در جلسات ماهانه انجمن شعرا ایران (خدیو) حضور داشته‌اند. به گمان من، شعر امروز دو مسیر را طی می کند. شاعرانی که شعر کلاسیک کار می کنند که موفق ترند اما شاعرانی هم که در قالب آزاد کار می کنند نیز هر چند معدودند، اما موفق اند. من مهدی اخوان ثالث را که در قالب کلاسیک و آزاد کار کرده بسیار موفق می دانم. او پیرو استادش نیماست و حتی یک شعری وزن هم ندارد. شاعرانی که وزن را کنار گذاشته‌اند موفق نمی دانم.

در بین دیگر معاصران چه؟ آقای رعدی آذرخشی از جمله کسانی بود که به جلسه شعر ما می آمد. حسن الهی قمشه‌ای، علی برومند، ابوالحسن ورزی، دکتر جلالی نائینی هم بودند. من کار این بزرگواران را می پسندم و همواره مشتاقم تا شعرهای ایشان را بشنوم.

شما می فرمایید که شاعران کلاسیک سرا موفق تر بوده‌اند. علت را چه می دانید؟

شاعرانی که وزن را می شناسند، به نوعی اصول کار را یاد گرفته‌اند. خیلی از این بزرگواران تحصیلات دانشگاهی دارند. یعنی ادبیات کلاسیک ما را به خوبی می شناسند و همگان می دانیم که این گنجینه، چه کاربردی در سرایش اشعار تازه دارد. به نظر من، وزن به نوعی به ذهن شاعر انسجام می دهد و او می تواند با استفاده از وزن، علاوه بر نظمی بیرونی، به شعرش نظمی درونی هم بدهد. شاعری که می تواند اندیشه‌هایش را به طور منسجم ارایه کند، قطعاً تسلط خوبی بر کارش دارد و این سبب می شود تا او موفق تر باشد.

شما مجموعه «عشق جاویدان» را در سال ۱۳۳۴ منتشر کردید و البته این کتاب چندی پیش دوباره تجدید چاپ شد. در طول این سال‌ها که فعالیت شاعرانه داشته‌اید، به چه علت کتابی از شما منتشر شده است؟

همواره اشعارم را در مطبوعات منتشر کرده‌ام، اما به دلیل فعالیت‌هایی که در حوزه اجرایی داشتم، متأسفانه فرصت نشد تا شعرهایم را در کتاب‌های مستقل منتشر کنم. کسانی که شعر را جدی دنبال می کنند، شعرهای من را خوب می شناسند و با سبک کارم آشنا هستند. به عنوان مثال، اسم و چند نمونه کار از من در ۱۹ تذکره شعر معاصر آمده است. از جمله این تذکره‌ها می توانم به «شاعران معاصر» نوشته برقع‌ای قمی اشاره کنم. افزون بر این مدت ۲۰ سال در وزارت دادگستری به کار مشغول بودم و طبعاً این مساله وقت زیادی را از من به خودش مشغول می کرد. در کنار اینها، سال‌هایی از عمرم را در دانشگاه گذراندم و دو لیسانس (کارشناسی) در دو رشته زبان و ادبیات فارسی و فلسفه و علوم تربیتی اخذ کرده‌ام. به عنوان مدیر انجمن شعرا ایران (خدیو) نیز فعالیت کرده‌ام و این نیز زمانی از من را در خود حل کرده است. در انجمن‌ها و مراسم مختلف هم حضور داشته‌ام. اخیراً تصمیم گرفته‌ام تا از میان ۱۰ دفتر شعری که در دست دارم، منتخبی را برگزینم. این مجموعه، رباعی‌های مرا در بر خواهد داشت و به نام مولا علی (ع)، عنوان «۱۱۰ رباعی» را برای آن انتخاب کرده‌ام. تا کنون ۵۵ رباعی را آماده کرده‌ام و امیدوارم تا چندی دیگر نوشتن بقیه رباعی‌ها تمام و کتاب تا پایان سال منتشر شود.

یعنی شعرها را باز نویسی و ویرایش می کنید؟ نه. به گمان، شعرها نیاز به باز نویسی ندارند، اما به هر حال باید از میان رباعی‌ها، بهترین‌ها را انتخاب کنم.

شما با چهره‌هایی چون مهدی اخوان ثالث هم دوره بوده‌اید. یعنی دوره‌ای کتاب نخست خود را منتشر کردید که نوگرایی در شعر، تقریباً جا افتاده بود. چرا با این همه به قالب‌های کلاسیک گرایش دارید؟

اخوان ثالث هفت هشت سالی از من بزرگتر بود، اما این نکته نافی سوال شما نیست. من یک دیوان شعر آزاد دارم و هیچ عقیده‌ای به شعر سپید ندارم. یعنی علاقه من بیشتر به سمت شعر موزون است. من خودم را پیرو نیامی دانم که هیچ یک از شعرهایش بدون وزن نیست. اما متأسفانه برخی از شاگردان او، راهی دیگر را رفتند، مثل شاملو. او که با من هم دوستی داشت و مکاتباتی با هم داشتیم، وزن و قافیه را از شعر گرفت و کار خودش را ارایه کرد. می گفت که شعرهایش وزن دارند و آیندگان آن را کشف می کنند. من اما با او مخالف بودم. به نظر من، شاعر امروز باید برای مردم امروز بنویسد و بسراید. این متن‌های بی وزن را من قطعاً ادبی می دانم که در انجمن ما نیز خوانده می شوند و عنوان آن را «شعر سپید» گذاشته‌اند. مگر شعر رنگ دارد و مگر شعر پیشینیان سیاه بوده است؟ اما شعر می تواند به ضرورت قافیه نداشته باشد، چنانچه مولوی نیز قافیه در شعر را نقد کرده است: «قافیه اندیشم و دلدار من / گویدم میندیش جز دیدار من»

سند

خدا کتاب بر گزارد کند

فراخوان

چهارمین دوره جایزه گام اول

این جایزه با هدف کشف استعدادهای برتر و تشویق هر چه بیشتر پدیدآورندگان است که نخستین کتاب خویش را منتشر کرده‌اند. هیئت داوران در این دوره کتاب‌هایی با موضوعات زیر را بررسی می کنند:

الف: در حوزه ادبیات

۱. مجموعه شعرهای ویژه کودکان و نوجوانان
۲. مجموعه شعرهای مخصوص بزرگسالان
۳. مجموعه داستان کوتاه، بلند یا رمان برای کودک و نوجوان
۴. مجموعه داستان کوتاه، بلند یا رمان برای بزرگسال

ب: در حوزه دین

۱. علم کلام (آیات بلورهای بنیادین و پاسخ به شبهات)
۲. عرفان و اخلاق
۳. علوم قرآنی و روایی
۴. سیره معصومین و زندگی‌نامه بزرگان دین

از همه شاعران و نویسندگانی که در سال ۱۳۸۸ اولین کتاب خود را در حوزه‌های یاد شده، به چاپ رسانده‌اند دعوت می شود نخستین اثر خود را تا پایان مرداد ماه سال جاری، به نشانی دبیرخانه گام اول ارسال فرمایند.

جایان انقلاب حسین جاویدان، مؤسسه خانه کتاب، پلاک ۱۰۸۰
 طبقه ۲، دبیرخانه جایزه گام اول
 شماره تلفن: ۶۶۴۶۰۵۱۹ فکس: ۶۶۴۶۲۱۸

جایزه گام اول خانه کتاب

علاقه به طبیعت و پرورش گیاهان ریشه در سرشت آدمی دارد و جدایی وی از آن، امری محال است. اما بشر امروز به سبب رشد جمعیت و زندگی شهر نشینی، با مشکلاتی چون کمبود فضا، آب و هوای مناسب برای پرورش گیاهان مواجه شده است. بسیاری از کارشناسان با توجه به نقشی که طبیعت در سلامت روحی و روانی انسان‌ها دارد به راه حل‌هایی می‌اندیشند تا بتوانند پاسخی برای مشکلات پرورش گیاهان در منازل افراد و حتی آپارتمان‌ها باشند. مهندس رضا خویلو، یکی از این کارشناسان، با توجه به آنکه در رشته معماری تحصیل کرده است وجود فضای سبز را در معماری خانه‌ها امری ضروری می‌داند. وی از دیدگاه یک معمار، کشور ایران را منطقه‌ای گرم و خشک معرفی می‌کند که زمانی نهرها و قنات‌ها در کنار شهرها و ساختمان‌ها پاسخی نیاز بشر به طبیعت بود. خویلو در مقدمه کتاب «باغبانی در مناطق کم آب» که توسط انتشارات علم کشاورزی ایران چاپ شده است، اشاره می‌کند که اگرچه امروز شهرهای بزرگ ایران از کم آبی رنج می‌برند، اما این مشکل نباید سبب دوری انسان از گیاهان شود. برای آشنایی از محتوای کتاب حاضر با وی که تحصیل کرده رشته معماری در دانشگاه‌های اروپا و آمریکاست گفت و گو کرده‌ایم.

گفت و گو با رضا خویلو، مولف کتاب «باغبانی در مناطق کم آب»

کم آبی مانع باغبانی نیست

مقاوم به کم آبی کاربرد فراوانی دارد. گیاهان آجیلی برای تزئین استفاده می‌شوند که در آپارتمان‌ها کارایی دارند. همچنین این گیاهان میوه می‌دهند و دارای ارزش غذایی مناسبی هستند.

کتاب به زبان بسیار ساده نوشته شده است و به نظر می‌رسد مخاطبان آن عموم مردم باشند. دلیل ساده نگاری کتاب تشویق مردم به باغبانی است؟

باغبانی نه تنها برای محیط اطراف ما مفید است و به زیبایی آن می‌افزاید، بلکه شهرنشینان را از دغدغه‌های روحی حاکم بر محل زندگی شان دور می‌کند. به همین دلیل برای آگاهی بیشتر مردم از این مهم سعی شده با تکیه بر دانش روز مفاهیم باغبانی را برای عموم مردم توضیح دهم تا آنها به باغبانی حتی در منازل کوچک و آپارتمانی تشویق شوند.

استفاده از نقاشی به جای ارائه تصویر گیاهان در کتاب نیز به دلیل جذب مخاطب بیشتر بوده است؟

تصاویر این گیاهان که بیشتر آنها در ایران وجود دارند، از روی اصل آنها نقاشی شده و قبل از چاپ کتاب در نمایشگاهی در معرض دید عموم مردم قرار گرفته‌اند. دلیل استفاده از نقاشی این بود که قیمت تولید این کتاب ارزاتر باشد تا عموم مردم بتوانند به راحتی آن را تهیه کنند. همچنین استفاده از نقاشی، مفاهیم کتاب را جذاب تر کرده است که مخاطبان با هر سطح دانش اطلاعاتی برای مطالعه آن تشویق می‌شوند.

از چه منابع علمی‌ای برای نوشتن این کتاب بهره برده‌اید؟

پس از حدود پنج سال کار تحقیقاتی، این کتاب تالیف شد که برای تهیه آن به کتاب‌های علمی مختلف در زمینه باغبانی مراجعه کردم و از آنجا که گیاهان در همه جای دنیا با اسم علمی شان معرفی می‌شوند، توانستم از سه کتاب به زبان‌های دیگر در این باره استفاده کنم که در مقدمه به آنها اشاره شده است. این کتاب‌ها بیشتر بر مصرف آب گیاهان تاکید دارد که یکی از آنها نیز به تازگی ترجمه شده است.

سایه‌ای و کوهستانی نام برده شده که مخاطبان جای مناسب کاشت گیاه را به راحتی بیابند. اما در ادامه از خصوصیات ظاهری هر گیاه که می‌تواند برای خوانندگان جذاب باشد برای طبقه بندی گیاهان بهره گرفته شده است.

آیا در کتاب به همه گیاهانی که در مناطق کم آب پرورش می‌یابند اشاره شده است؟

در انتهای هر فصل به گیاهان مقاومی اشاره شده که در شرایط آب و هوایی مشابه با ایران پرورش یافته‌اند. می‌توان این گیاهان را در مکان‌هایی مناسب کاشت و به پرورش آنها پرداخت. تعداد چنین گیاهانی کم نیست؛ که به همه آنها اشاره نشده و باید به کتاب افزوده شوند.

آیا گیاهان آجیلی نیز از همین دسته‌اند؟

خیر؛ این نام از کتاب‌های ایرانی اقتباس شده است که این نوع گیاهان بسیار ارزشمند هستند. از جمله آنها می‌توان به گردو، فندق و پسته اشاره کرد که فندق با خصوصیات منحصر به فرد مثل سایه دوست بودن و

که در این کتاب به برخی از آنها اشاره شده است. آیا این گیاهان در همه مناطق آب و هوایی ایران رشد می‌کنند؟

گیاهان معرفی شده، آب اندک مصرف می‌کنند و در برابر خشکی و گرما مقاوم و متخصص کشت در باغات و باغچه‌ها هستند. اما این ویژگی‌ها نباید سبب شود که فکر کنیم آنها مخصوص مناطق کویری هستند یا برای بیابان‌زدایی کاربرد دارند، هر چند بعضی از آنها این خصوصیت را دارند. بیشتر این گیاهان در آب و هوای مختلف از جمله گرم و خشک، مرطوب و کوهپایه‌ای که در بیشتر مناطق ایران وجود دارد، قابل پرورش هستند.

مبنای تقسیم بندی گیاهان در کتاب چیست؟

در ابتدا از مبنای تقسیم بندی اصلی گیاهان که در بیشتر کتاب‌ها دیده می‌شود استفاده کردم. بر این اساس، آنها به گروه‌های مختلف درخت‌ها، بوته‌ها و پیچک‌ها یا گیاهان یکساله و چندساله تقسیم شده‌اند. حتی در بعضی موارد با توجه به محل رشد از گیاهان

چرا با توجه به آنکه در رشته معماری تحصیل کرده‌اید در این کتاب از باغبانی سخن گفته‌اید؟

علم معماری از باغبانی جدا نیست و ساختمان‌هایی زیبا هستند که در فضای آنها از گیاهان استفاده می‌شود. همچنین یک معمار گاهی فضای یک باغ را ترسیم می‌کند و در اختیار باغبانان قرار می‌دهد. نگهداری از گیاهان در باغ‌های طراحی شده، توسط باغبانان آشنا با کشاورزی و باغبانی انجام می‌شود که سبب حفظ فضای طبیعی آنها می‌شود اما امروز، شاهدیم فضاهای سبز در داخل یا خارج ساختمان‌های بزرگ از جمله حیاط یا بالکن کاشته می‌شوند که افراد ساکن آنها بدون شناخت صحیح باغبانی باید از آنها نگهداری کنند. همچنین این گیاهان با شرایط ویژه‌ای، مثل کمبود فضا و کم آبی مواجه هستند و نیاز به مراقبت‌های ویژه دارند. بنابراین باید گیاهانی را برای منازل انتخاب کرد که با شرایط موجود در ساختمان‌ها سازگاری داشته باشند و روش‌های مراقبت از آنها را به عموم مردم آموزش داد. در این کتاب سعی شده تا گیاهانی معرفی شوند که نسبت به شرایط سخت و همچنین آفت‌های مختلف مقاوم بوده و نگهداری از آنها چندان دشوار نباشد.

اما بیشتر به گیاهان مقاوم در برابر کم آبی اشاره کرده‌اید.

اگرچه در این کتاب با معرفی گونه‌های گیاهان مقاوم در برابر کم آبی به راه‌های قناعت در مصرف آب اشاره شده اما همیشه بهتر است گیاهان را از تنش‌های کم آبی دور کنیم چون گیاهان در شرایط مناسب آب و هوایی زیبا و پر بار می‌شوند و آفات و بیماری‌ها به سلامت آنها آسیب نمی‌رسانند. اما برخلاف این مهم، از دید جمعیت و تغییرات آب و هوا سبب شده در دنیا شاهد افزایش تولید کتاب‌هایی درباره کشت گیاهان کم مصرف باشیم. مانیز در ایران باید به راهکارهایی برای قناعت در مصرف آب بیندیشیم و گیاهان مقاوم به کم آبی را پرورش دهیم. چنین اقداماتی، چالش‌های کم آبی را در آینده تعدیل می‌کنند.

معرفی کتاب

ریاضیات جامع صنایع غذایی

با توجه به گسترش روز افزون علم صنایع غذایی، استفاده از علوم پایه برای تسهیل کاربرد علوم مختلف در آن امری ضروری به نظر می‌رسد. از بین این علوم پایه، ریاضیات و کاربرد آن در گرایش‌های مختلف صنایع غذایی، به ویژه گرایش‌های مهندسی و تکنولوژی امری بدیهی است. از طرف دیگر، در سال‌های اخیر شاهد رقابت فشرده بین

دانشجویان مقاطع تحصیلی بالای صنایع غذایی هستیم که ریاضی در همه آزمون‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری به عنوان یکی از دروس امتحانی مطرح می‌شود. آنچنان که در آزمون کارشناسی ارشد علوم و صنایع غذایی سال‌های ۸۸ و پس از آن شاهد کاهش تعداد سؤالات برخی دروس نظیر شیمی مواد غذایی، میکروبیولوژی مواد غذایی، اصول طراحی کارخانه‌ها و مهندسی صنایع غذایی و ثابت ماندن تعداد سؤالات درس ریاضی هستیم. بنابراین می‌توان ریاضیات را به عنوان درسی مهم برای دانشجویان صنایع غذایی مطرح کرد که کتاب «ریاضیات جامع صنایع غذایی» برای پاسخگویی به نیازهای علمی این گروه دانشگاهی توسط رضا

فرهمند فر تالیف شده است. آنچنان که در مقدمه می‌خوانیم، این کتاب حاوی تست‌های استاندارد بوده که تا به حال در کنکور سراسری کارشناسی ارشد رشته صنایع غذایی مطرح نشده است. مجموعه علمی حاضر توسط انتشارات علم کشاورزی ایران چاپ شده است که با قیمت ۱۱۵۰۰ تومان به مخاطبان عرضه می‌شود.

اصول فرآیندهای جداسازی (جلد دوم)

این کتاب برای استفاده دوره‌های کارشناسی مهندسی شیمی در نظر گرفته شده است که مطالب آن برای واحدهای درسی فرآیندهای جداسازی مرحله‌ای، عملیات انتقال جرم، فرآیندهای جداسازی و جداسازی‌های تحت کنترل سرعت مناسب است. این کتاب درسی به چهار بخش مناسب تقسیم شده است که در بخش اول، پنج فصل به مفاهیم مقدماتی درباره فرآیندهای جداسازی و سه بخش باقیمانده به جداسازی‌هایی که با ایجاد یا افزودن فاز انجام می‌شود، می‌پردازد. هر عنوان در کتاب حاضر با یک مثال تفصیلی و سه تمرین همراه است که مخاطبان می‌توانند جواب‌های بیشتر تمرین‌ها را در راهنمای استادان بیابند. علاقه‌مندان به مطالعه این کتاب می‌توانند آن را که

توسط محمد مهدی منتظر رحمتی ترجمه و نشر دانشگاهی منتشر شده است با قیمت ۱۲۴۰۰ تومان از کتابفروشی‌های معتبر تهیه کنند.

اکولوژی ویژه آزمون‌های کارشناسی ارشد و دکتری

ما امروز در عصر بوم‌شناسی به سر می‌بریم و تقریباً هر کسی باید تا حدی از بوم‌شناسی اطلاع داشته باشد. همانطور که برای پرداختن به امور مهندسی لازم است کمی از رشته فیزیک بدانیم، برای درک مشکلات انسان‌ها در پایدار نگاه داشتن محیط‌شان نیز باید از بوم‌شناسی اطلاعاتی داشته باشیم. شاید برای رهایی انسان از سیر قهقراپی فرهنگی و زیست محیطی لازم است دوباره به دامن طبیعت برگردیم و همراه و همپای آن باشیم. کتاب «اکولوژی (عمومی و حیات وحش)» به برخی مطالب مهم در بوم‌شناسی به صورت مقدماتی اشاره کرده است. این مجموعه علمی با هدف آماده‌سازی داوطلبان آزمون‌های ناپیوسته کارشناسی ارشد و دکتری واحد درسی بوم‌شناسی حیات وحش و عمومی توسط دکتر غلامرضا نادری تالیف شده است که در اختیار مخاطبان قرار می‌گیرد. کتاب حاضر را انتشارات خنایران چاپ کرده که با قیمت ۷۵۰۰ تومان به علاقه‌مندان عرضه می‌شود.

از چهارشنبه تا سه شنبه با سرای اهل قلم خانه کتاب

زبان فارسی و آفت کتاب سازی

سرای اهل قلم خانه کتاب با برگزاری نشست های نقد و بررسی و معرفی کتاب و همچنین ایجاد فضایی مناسب برای گفت و گو و تبادل نظر اهالی قلم، زمینه رشد و اعتلای فرهنگی کشور را مهیا می کند. «نقد ادبیات داستانی دهه ۸۰»، «گستره شرقی ایران فرهنگی» و... از جمله موضوعاتی هستند که هفته گذشته با حضور کارشناسان در سرای اهل قلم به بحث گذاشته شدند. آنچه در ادامه می آید خلاصه ای از مباحث مطرح شده در این جلسات است.

زبان فارسی، شاخصه اصلی تمدن ایرانی

اقوام ساکن این سرزمین، مانند ترک ها و ازبک ها هم هر گاه خواستند کتابی بنویسند، به زبان فارسی نوشتند. اتفاقاً یکی از راه های همگرایی، توجه به آثاری است که اقوام دیگر به زبان فارسی پدید آورده اند، چون زبان فارسی، تنها میراث کسانی نیست که ایرانی اند. کسانی مثل «ادوارد براون» چون ذهن تجزیه گرا و تفرقه افکنی داشتند، حمله اعراب، مغول و افغان ها را با هم مقایسه می کردند و از این راه سعی در جدایی میان مردم حوزه فرهنگی ایران داشتند، در حالی که شورش افغان ها یک قیام داخلی بود و نباید آن را حمله بیگانگان به ایران دانست. اگر می خواهیم حوزه فرهنگی را نگه داریم، باید به تاریخ گذشته، درست تر نگاه کنیم.

حسن انوشه: شاخصه اصلی حوزه تمدنی ما، زبان فارسی است. به نظر من بهترین گزینه و نام برای این حوزه زبانی، «جهان ایرانی» است. ما نمی توانیم چنین حوزه ای را «جهان افغانی» بنامیم، چون افغان یک قوم است و افغانستان یکی از مولفه های همین تمدن است. افزون بر این که آداب و فرهنگ و مشترکات دیگری

سلسله نشست های تخصصی کتاب ماه تاریخ و جغرافیا که به کوشش ماهنامه تاریخ و جغرافیا و موسسه خانه کتاب برگزار می شود، هر بار موضوعی محوری را پیگیری می کند و پس از نقد و بررسی توسط استادان تاریخ، کارشناسان و پژوهشگران، حاصل این گفت و گوها در کتاب ماه تاریخ و جغرافیا هفته گذشته به «گستره شرقی ایران فرهنگی» اختصاص داشت. در این نشست دکتر محمدسرور مولایی، دکتر جواد منصوری، حسن انوشه و حبیب الله اسماعیلی سردبیر کتاب ماه تاریخ و جغرافیا حضور داشتند و به بحث و گفت و گو درباره گستره شرقی ایران فرهنگی پرداختند.

مولایی: آنچه از فرهنگ گذشته ما بر جای مانده، دو وارث بلافصل دارد؛ یکی ایران و دیگری افغانستان. پس ما که وارث چنین فرهنگ مشترکی هستیم، نباید اجازه دهیم که بین ما جدایی بیفتد. بزرگ ترین مولفه این حوزه گسترده فرهنگی، زبان فارسی است. زبان فارسی، زبان دین و دانش و احساس ماست. دیگر

پیشنهادی برای سرای اهل قلم

سرای اهل قلم خانه کتاب با برگزاری نشست های گوناگون در حوزه های نقد و بررسی و آشنایی با کتاب ها، ویژه پژوهشگران، می کوشد فضایی مناسب برای گفت و گو و تبادل نظر میان اهالی قلم ایجاد کند. از این رو، هر بار که برای پیشنهاد برنامه یا معرفی کتاب و یا برگزاری بزرگداشتی به این سرا مراجعه کنی، می بینی که چند هفته هیچ گونه وقتی برای برنامه جدیدی وجود ندارد. تردیدی نیست که دست اندرکاران و مسؤولان این مرکز زحمات فوق تصویری برای برپایی برنامه های گوناگونی که در روزهای مختلف برگزار می شود، می کنند اما اگر اتفاقی غیرمترقبه نظیر درگذشت دکتر رحیم رضازاده ملک یا سانحه جانگداز از دست رفتن کاظم برگ نیسی روی دهد، نباید توقع داشت این سرا برای برپایی اضطراری بزرگداشت این عزیزان آمادگی داشته باشد.

سال ۱۳۸۹، ظاهراً سالی است که شاهد از دست رفتن جمع زیادی از چهره های صاحب نام نظیر دکتر عنایت الله رضا، دکتر منوچهر مرتضوی، دکتر سید محمدرضا جلالی نایینی و ... بوده ایم و اگر سرای اهل قلم می توانست نشست های ویژه ای در مورد این بزرگواران برگزار کند، وظایف پیچیده خود را به نحو احسن انجام داده بود؟

برنامه های این هفته سرای اهل قلم

برنامه هفتگی سرای دائمی اهل قلم از سوی خانه کتاب به ترتیب زیر اعلام شد:
شنبه، ۱۶ مرداد: نقد و بررسی کتاب «کنترل خشن» (در حوزه روان شناسی) با حضور دکتر حسین بیگدلی، فرزانه حسن زاده و سپیده باطنی از ساعت ۱۷ تا ۱۹.
یکشنبه ۱۷ مرداد: نقد و بررسی کتاب «اسرار انجمن ارواح» نوشته چيسترا یثربی با حضور نویسنده و حسن محمودی از ساعت ۱۷ تا ۱۹.
دوشنبه، ۱۸ مرداد: کارگاه داستان نویسی با حضور فیروز زونوزی جلالی از ساعت ۱۴:۳۰ تا ۱۶:۳۰.
سه شنبه، ۱۹ مرداد: ادامه مجموعه نشست های ادبیات ملل با موضوع «مروری بر تاریخ ادبیات فرانسه» با حضور دکتر علی عباسی و رضا نجفی از ساعت ۱۷ تا ۱۹.
چهارشنبه ۲۰ مرداد: جلسه شعرخوانی با حضور جمعی از شاعران از ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۸:۳۰.
سرای دائمی اهل قلم در خیابان انقلاب، خیابان فلسطین جنوبی، کوچه خواجه نصیر، شماره ۲ واقع شده و حضور در این جلسات برای عموم آزاد است. علاقه مندان برای کسب اطلاعات بیشتر می توانند با شماره تلفن ۶۶۹۶۱۵۶ تماس بگیرند.

مشکلی به نام کتاب سازی

در ادامه برگزاری سلسله نشست های ادبی با موضوع «نقد ادبیات داستانی دهه اخیر» در سرای اهل قلم، نشست هفته گذشته به نقد و بررسی ادبیات داستانی دهه ۸۰ اختصاص داشت. این نشست با حضور مجتبی رحماندوست، فیروز زونوزی جلالی، حسین فتاحی و کامران پارسى نژاد (به عنوان دبیر جلسه) برگزار شد.
مجتبی رحماندوست: در دهه ۸۰ آثاری درباره شخصیت هایی به دست نویسندگان خلق شد که زندگی نامه آنها مستند، پرجاذبه و آنقدر جذاب است که به راحتی رمان خوانده می شود. من عناصر تقویت کننده رمان را قبول دارم، اما هیچ یک از آنها با دو عنصر تعلیق و جاذبه در داستان برابری نمی کند. در دهه ۸۰ آثاری مانند «دا»، «بابانظر»، «خاطرات عزت شاهي» و برخی دیگر خلق شد که دارای اختصاصات جذاب و باورپذیر داستانی بود. البته شاید ضعف این آثار آن است که شخصیت های آنها کاملاً مستندند؛ در حالی که در رمان شخصیت ها نباید مستند باشند، اما این زندگی نامه ها ویژگی هایی مانند تضادهای داستانی، غیر قابل پیش بینی بودن، تعلیق و... را به طرز موثری دارند.

کامران پارسى نژاد: در دهه ۸۰ برخی نویسندگان خارج از کشور که متعلق به نسل جدیدتر بودند، با تاثیر از فرهنگ و جامعه ایرانی نوشتند، ولی برخی که نسل دوم به حساب می آمدند و زمان بیشتری را در خارج از کشور به سر بردند، طرح مسائل ایرانی در آثارشان کمرنگ شد و بیشتر به موضوعات مهاجرت پرداختند که البته برخی از این گرایش ها به طور ناخوسته اتفاق افتاد. در این دهه در میان نویسندگان پیشکسوت کمتر با رشدی چشمگیر مواجه بودیم، ولی آثاری از نو قلمان طی این سال ها خلق شد که دارای جسارت و زوایای دید تازه ای بود.

هم داریم که باید آنها را در نظر داشت. اگر مهم ترین ویژگی تمدن را ساختن انسان تازه ای بدانیم، آنگاه می توانیم بگوییم که تمدن ایرانی چنین کاری را با عرضه کردن انسان هایی مانند فردوسی، سنایی، مولانا، رودکی و... انجام داد و به گسترش تمدن جهانی کمک کرد. هنگامی که می بینیم رودکی از ایران نام می برد و عنصری و فرخی در قصاید خود، محمود غزنوی را «شاه ایران» می نامند و نظامی گنجوی افتخار می کند که در دل ایران زندگی می کند، درمی یابیم که «جهان ایرانی» با رویکردی فرهنگی وجود داشته است. چهار تن از بزرگ ترین محدثان اسلامی، ایرانی اند. بنابراین زبان فارسی و دین اسلام، منافاتی با هم ندارند. اتفاقاً زبان فارسی بود که باعث گسترش دین اسلام در منطقه شرق شد. حتی اقوامی مثل ترک ها هم نه تنها دشمنی با زبان فارسی نداشتند، بلکه حامل زبان و فرهنگ ایرانی هم بودند.

دکتر جواد منصوری: فرهنگ اسلامی هنگامی که حاکمیت خودش را در بخش غربی شبه جزیره برقرار کرد، به سختی توانست فراتر از حاکمیت سیاسی پیش برود، چون به مانع مسیحیت برخورد کرد. به عبارت دیگر، فرهنگ عربی اسلامی در غرب به دلیل آن که خود را صاحب آن فرهنگ می دانست، نتوانست چندان جایبفتد. آن مقدار هم که پذیرفته شد، زبانشان را تغییر دادند و عرب شدند. اما در قسمت شرق، قضیه کاملاً متفاوت بود. ایران فرهنگی چند مولفه دارد، یکی از آن مولفه ها زبان فارسی است.

حسین فتاحی: وقتی به گذشته رجوع می کنیم، می بینیم که آثار ماندگار ادبیات فارسی هم به لحاظ مضمون و هم کلام، ارزشمند بوده اند و ادبیات معاصر ما نیز به لحاظ فن و بیان مقلد جریان های روز بوده است، ولی در بخش های زیادی از اندیشمندی فرهنگ و تمدن ایرانی و اسلامی به دور مانده است. تفکر فرهنگی در ادبیات معاصر ما کمتر دیده می شود و بیشتر آثار تولید شده بر حوادث سیاسی، اجتماعی دهه های اخیر در ایران مبتنی است و نویسندگان اغلب از تضادهای سیاسی در آثارشان گفته اند. می توان اذعان داشت که اغلب آثار داستانی معاصر ما؛ قبل و بعد از انقلاب؛ فاقد جریان سازی است و از این حیث دهه ۸۰ با ۷۰ چندان تفاوتی ندارند.

فیروز زونوزی جلالی: بسیاری از نویسندگان ما در دهه ۸۰ درخشیدند، ولی زود هم به کلیشه تبدیل شدند. جلال آل احمد می گوید برای درک یک داستان صد سال زمان لازم است. در تحلیل ادبیات دهه ۸۰ نیز باید آثار را به طور مشخص مد نظر داشته باشیم. من معتقدم که منابع خام بسیار زیادی برای نگارش داستان به ویژه داستان جنگ و دفاع مقدس دست نخورده باقی مانده است. در این دهه شاهد ظهور موجی از جوانان داستان نویس هستیم که با سرعت در این عرصه فعالیت می کنند. البته رویکرد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با تاسیس جایزه گام اول نیز موجب تقویت روحیه جوانان در این حوزه شد. در این دوره تاسیس جوایز ادبی مهم دیگری مانند جایزه پروین، نقد برتر و جایزه جلال و جشنواره های دیگری را شاهد بوده ایم، ولی همواره با افتی به نام کتاب سازی نیز مواجه شدیم که گریبان عرصه داستان را نیز گرفت. به همین دلیل دستمان در این عرصه مهم ادبی، تا حدی در جشنواره هایی مانند کتاب فصل و کتاب سال خالی ماند.

در خیابان خیری نیست

منیژه خدابخش حصار / نشر روزگار
چاپ اول ۱۳۸۹/۲۵۵ صفحه / ۴۲۰۰ تومان

این کتاب زمانی است در هشت فصل که نویسنده و ناشر، بدون هیچ مقدمه و توضیحاتی درباره نویسنده آن اثر را منتشر کرده‌اند. فقط اطلاعات «فیبا»ی کتاب نویسنده را متولد سال ۱۳۳۷ معرفی کرده است.

در پشت جلد کتاب چند سطر بی‌معنی به عنوان معرفی یا بخشی از این داستان بلند یا رمان منتشر شده که چنین است: «در قبرستانی تاریک و مه گرفته ایستاده‌ام. نمی‌دانم کجا هستم. در این دنیا یا آن دنیا، روی زمین یا در آسمان‌ها، در مقابل قبری در حال فروریختن است و چیزی نمانده زیر پاهایم خالی شود. همه جامی لرزد. زمین لرزه‌ای شدید و هیولایی که از زیر خاک سر برداشته و دارد بیرون می‌آید. آیا این قبر، خاطرات و گذشته من است. که حالا در آمده تا مرا بخود به گور ببرد. آخر چرا و به چه جرمی...»

باغ ایرانی

نوری الجراح / مترجم: حمزه کوتی

نشر افراز / چاپ اول ۱۳۸۹/۱۷۶ صفحه / ۴۴۰۰ تومان

ادبیات عرب، همیشه ادبیاتی فاخر، غنی و پر بار بوده و ادیبان، قرن‌ها در این زبان آثاری بزرگ و جاودانی، به ویژه در قامت شعر آفریده‌اند.

شعر عرب، به اذعان کارشناسان، چه در عصر

جاهلی، چه پس از اسلام و تا به امروز، همواره در اوج بوده است. از این رو حتی شاعران بزرگ پارسی گوی مثل حافظ و سعدی و مولوی، طبع خود را در سرودن شعر به این زبان آزموده و به رخ کشیده‌اند.

با این وجود، آنچنان که باید و شاید، در دهه‌های اخیر، شعر عرب، به فارسی ترجمه، و به مخاطب ایرانی ارائه و معرفی نشده است. انتشارات افراز از چهار سال پیش، در قالب «ادبیات همسایه»، به ادبیات کشورهای منطقه، پرداخته است. در این راستا تلاشی را در ترجمه و معرفی ادبیات، هنر و اندیشه معاصر این کشورها آغاز کرده و پرداختن به شعر عرب از اولویت‌های این مجموعه است.

ناشر این اثر در بخشی از مقدمه آورده است: «چاپ و نشر این مجموعه چهار جلدی از آثار نوری الجراح را - که به مرور زمان و در طی سه سال گذشته برای ارائه آماده شده - در کنار اعلام رضایت نویسنده و اخذ کپی رایت از ناشر اصلی، و نیز حضور نویسنده در ایران و برگزاری مراسم بزرگداشت برای او در

این انتشارات را به فال نیک می‌گیریم و امیدواریم بتوانیم گام‌های بعدی را استوارتر برداریم.»

ارنست کاسیرر، فیلسوف فرهنگ

یدالله موقن / انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی
چاپ اول ۱۳۸۹/۱۷۶ صفحه / ۴۸۰۰ تومان

کتاب «ارنست کاسیرر، فیلسوف فرهنگ» به بررسی زندگی و آثار فلسفه و تاریخ در اندیشه کاسیرر می‌پردازد. اهل فلسفه کاسیرر را از بزرگ‌ترین مورخان اندیشه در قرن بیستم و بزرگ‌ترین فیلسوف فرهنگ می‌دانند.

فلسفه فرهنگ یکی از جوان‌ترین شاخه‌های فلسفه است و آثار کاسیرر بیش از هر متفکر دیگری به فلسفه فرهنگ شکل و قالب بخشیده است.

آدیسه زندگی و آثار ارنست کاسیرر، فلسفه و تاریخ در اندیشه کاسیرر و جایگاه فلسفه صورت‌های سمبلیک در فلسفه معاصر عناوین سه فصل این اثر را تشکیل می‌دهند.

کاش به کوچه نمی‌رسیدیم

محمد هاشم اکبرایی / نشر چشمه

چاپ اول ۱۳۸۸/۱۶۱ صفحه / ۳۸۰۰ تومان

این کتاب مجموعه‌ای از چهارده داستان کوتاه است. قصه‌گری تمام نمی‌شود، بهت، رسیدن، نقد یک داستان، غبار، دلی که سوخت، آرزو، بازی، کاش به کوچه نمی‌رسیدیم، دلیل دیگر، بو، وحشت از سلام

تنهایی، در دست توفان و همه مثل هم می‌شویم به ترتیب نام داستان‌های کوتاه منتشر شده در این مجموعه‌اند.

محمد هاشم اکبرایی متولد ۱۳۴۴ داستان‌نویس و روزنامه‌نگار با تجربه‌ای است که تاکنون چند مجموعه شعر هم منتشر کرده است. «مثل کافه‌ای متروک»، «نیست تانیست» و «نیم غبار دلخوشی» نام برخی از آثار اکبرایی هستند. وی علاوه بر این دبیر مجموعه «تاریخ شفاهی ادبیات معاصر ایران» هم بوده است.

کلیات منطق الطیر عطار به نثر

به کوشش رحیمه گرجیان / نشر پویان

چاپ اول ۱۳۸۹/۱۷۴ صفحه / ۴۰۰۰ تومان

تنوع و غنای ادبیات ایران بسیار زیاد است و هر یک از اندیشمندان، شعرا و عرفای ایرانی به‌روش و سبک خاص خود آثار گرانبهائی را برای ما به میراث گذاشته‌اند که امروزه خواندن آن کتاب‌ها یا درک مفاهیم آن

برای همگان مقدور نیست، چراکه بعضی از این متون سبک نگارش سنگین و قدیمی دارند یا به زبان

عربی نوشته شده یا مانند این کتاب، مثنوی کنایه آمیز و رمزآلود عرفانی است که احتیاج به گشایش و روشن شدن مفاهیم آن به زبان ساده و رایج امروزی دارد تا بتوان از این گنجینه‌های ارزشمند ادبیات فارسی در راه رسیدن به دانش و آگاهی و حقیقت و کمال استفاده کرد، به ویژه برای جوانان که ناگزیر از دانستن گذشته سرزمین مادری خود هستند تا آگاهانه و هدفمند با فرهنگ‌های بیگانه برخورد کنند. لذا دانستن و فهمیدن مفاهیم این اثر یا به کارگیری آن در تربیت روح انسانی مستلزم درک و فهم آسان مطالب این کتاب است.

در بخشی از مقدمه کوتاه این کتاب آمده است: «نگارنده این اثر برای این که جویندگان کمال و حقیقت را هر چه آسان‌تر در این راه همراهی کند تصمیم گرفت تا متن کامل کتاب منطق الطیر را به زبان بسیار ساده و قابل فهم برگرداند و آن را در اختیار همه علاقه‌مندان به این آثار گرانبها و ارزشمند قرار دهد. مخاطبان این اثر عام بوده و همه به اندازه نیاز خود می‌توانند از آن بهره‌گیرند.»

آینه جادویی خیال

پژوهشی در قصه‌های پریان جهان

(به ضمیمه سیزده افسانه جادویی)

محمد برفر / انتشارات امیرکبیر

چاپ اول ۱۳۸۹/۳۱۹ صفحه / ۶۵۰۰ تومان

قصه‌های جادویی یا پریان، یکی از محبوب‌ترین گونه‌های عامیانه به‌شمار می‌آیند. این قصه‌ها که قرن‌ها پیش از دوران تاریخی بشر پدید آمده‌اند، به مثابه پرتو روشنگری هستند که به تاریخخانه

اعصار و قرون ماقبل تاریخ می‌تابد. آگاهی از آداب و رسوم گذشتگان و دستیابی به عقاید و باورهای مذهبی آنان، از راه مطالعه همین قصه‌های کهن امکان‌پذیر است؛ قصه‌هایی که به‌رغم حضورشان در سرزمین‌های مختلف، از ویژگی‌های مشترک و یکسانی برخوردارند. گویی همگی شکوفه‌ها و میوه‌های درخت واحدی هستند؛ درختی که به باور بسیاری از دانشمندان و قصه‌شناسان، ریشه آن در مشرق زمین روییده است.

در کتاب حاضر، نویسنده با استفاده از رویکرد نظری - تطبیقی - تاریخی، بر آن بوده تا با مقایسه قصه‌های پریان نقاط مختلف جهان، خصوصیات مشترک آنها را آشکار کند. تبیین رابطه این قصه‌ها با اسطوره‌ها و از سویی با آداب و رسوم واقعی اقوام و ملل گوناگون، از دیگر اهداف این اثر پژوهشی به‌شمار می‌آید.

محمد برفر، دانش‌آموخته ادبیات و زبان‌شناسی و عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی است. این کتاب هفت فصل دارد و در بخش پایانی فصلی مجزا به افسانه‌ها اختصاص دارد. رویکردهای نظری، منشأ و تاریخچه قصه‌های پریان، سرزمین پریان، پری زادگان نباتی، پریان دریایی، قو دختران و اژدهاکشان عناوین هفت بخش این کتاب هستند.

هارمونی کاربردی

نیکلای ریمسکی کرساکف / ترجمه: وارطان ساهاکیان

انتشارات سوره مهر / چاپ سوم ۱۳۸۹
۱۵۸ صفحه / ۲۷۰۰ تومان

نیکلای ریمسکی کرساکف، نویسنده این اثر، متولد ۱۸ مارس سال ۱۸۴۴ میلادی در شش سالگی با آموزش پیانو به دنیای موسیقی راه یافت و در ۹ سالگی نخستین قدم‌ها را

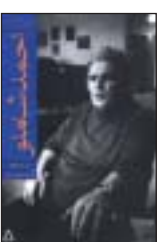
برای کمپوزیسیون برداشت. در ۱۲ سالگی وارد مدرسه دریاوردی سن پترزبورگ شد اما نتوانست در این رشته از خود استعدادی نشان دهد. از سال ۱۸۶۱ زیر نظر بالا کریف سمفونی اپوس یک‌رانوشت و سپس استاد کمپوزیسیون کنسرواتوار سن پترزبورگ در رشته‌های هارمونی، کنتراپوان و ارکستراسیون شد. از کارهای اصلی او می‌توان به پانزده آپرا، سوئیت شهرزاد، سوئیت خروس طلایی، هارمونیزاسیون ۱۱۵۰ آواز روسی، کاپریچیو، اسپانیول، کنسر تو پیانو و ... اشاره کرد.

این کتاب برای آموزش هارمونی نوشته شده و موضوع آن موسیقی اواخر قرن نوزدهم است؛ همان زمانی که روسیه با نوای بزرگی چون چایکوفسکی، کرساکف و گروه پنج‌نفره به دنیا شناسانده می‌شد. تاریخ موسیقی امروز کرساکف را در ارکستراسیون صاحب‌سبک و معلمی توانا می‌داند که نوای مشهوری را تربیت کرده است. این کتاب اعتبار خود را در طول زمانی بیش از یک قرن حفظ کرده و با وجود محدودیت‌های تاریخی زمان خود همچنان از کتاب‌های مهم در آموزش علوم آهنگسازی برای هنرجویان موسیقی است.

احمد شاملو در ۱۶ نگاه

فرزام شیرزادی / نشر افراز

چاپ اول ۱۳۸۹/۱۲۷ صفحه / ۳۲۰۰ تومان

«احمد شاملو در ۱۶ نگاه» عنوان کتابی است از فرزام شیرزادی و دربرگیرنده ۱۶ یادداشت از نویسندگان، شاعران و مترجمان درباره شاملو است.

منوچهر آتشی، مسعود احمدی، اسدالله امرایی،

سیمین بهبهانی، ع پاشایی، بهاءالدین خرمشاهی، علی اشرف درویشیان، محمود دولت‌آبادی، غلامحسین سالمی، علی اصغر شیرزادی، محمدعلی علومی، مهدی غبرایی، مجید کوچکی، جواد مجابی، احمد نوری زاده و حمید یزدان‌پناه شاعران، نویسندگان و مترجمانی هستند که یادداشت‌های آنها درباره شاملو در این کتاب گنجانده شده است. در ابتدای هر یادداشت «کتاب‌شناخت» نویسنده آن یادداشت نیز آمده و شیرزادی در مقدمه کتاب آورده است: «مطلب این کتاب برگرفته از ویژه‌نامه «احمد شاملو» است که در مرداد ۱۳۸۱ توسط مولف در هفته‌نامه سیاسی، فرهنگی و اجتماعی «باور» منتشر شد.»

تبلیغ کتاب
agahicketab@yahoo.com

علی بن ابراهیم و تفسیر رقمی
تالیف: فرزانه انسانی
تلفن: ۸۸۲۴۲۹۸۵ - ۸۸۲۱۸۶۵۳

میبیدی و تفسیر کشف الاسرار
تالیف: عزت‌الله مرتضایی
تلفن: ۸۸۲۴۲۹۸۵ - ۸۸۲۱۸۶۵۳

زمخسری و تفسیر کشف
تالیف: علی رضا باقر
تلفن: ۸۸۲۴۲۹۸۵ - ۸۸۲۱۸۶۵۳

بررسی علل بی توجهی به کتاب و کتابخوانی در نشریات ورزشی

وقتی به کتاب، بازی داده نمی شود

و پیوسته، اطلاعات تخصصی کتاب‌ها را به مخاطب ارائه دهند و کتاب‌ها را معرفی کنند، آثار مکتوب این حوزه نیز شناخته می‌شوند و علاقه‌مندان نیز اطلاعات مورد نیاز خود را کسب می‌کنند. بنابراین، معرفی کتاب در نشریات ورزشی، موضوعی انکارناپذیر است.»

وی می‌گوید: «پیش از این، رادیو امکانی را فراهم کرده بود و پژوهش‌های خوبی را معرفی می‌کرد که در حوزه‌های تخصصی ورزش و تربیت بدنی انجام می‌شد و در کتابخانه‌ها خاک می‌خورد و کسی سراغ آنها نمی‌رفت. رساله‌های دوره کارشناسی ارشد و دکتری اغلب در سطحی اند که به ورزش همگانی و قهرمانی ما کمک می‌کنند. نشریات مانیز این ظرفیت را دارند که بخش‌هایی از این آثار مکتوب را همراه گفت‌وگو با نویسندگان آنها ارائه دهند تا مخاطبان عام و مخاطبان تخصصی از این مطالب بهره‌گیرند.»

دکتر کردی در ادامه تأکید می‌کند: «روش‌های زیادی برای ورود کتاب به رسانه‌های ورزشی وجود دارد، اما این موضوع نیازمند مدیریتی صحیح است و مسئولان این رسانه‌ها باید افراد متخصصی را برای این کار استخدام و در ارائه مطالب علمی و تخصصی از تیتروهای جذاب استفاده کنند.»

راهکارهای فانتزی برای کتابی شدن

برخی کارشناسان معتقدند که طیف گسترده‌ای از مخاطبان نشریات ورزشی، سطح علمی و تخصصی ضعیفی دارند و تنها برای سرگرمی و در اختیار داشتن مطلب برای مباحثه در میان گروه همسالان خود سراغ این نشریات می‌روند. احسان قائم مقامی، استاد بزرگ شطرنج کشورمان نیز از موافقان این نظریه است و درباره این موضوع می‌گوید: «متأسفانه در نشریات ورزشی کشورمان، تخصص یک امر فرعی شده و بار علمی برای مطالب ارائه شده لحاظ نمی‌شود، بلکه با پرداختن به مسایل حاشیه‌ای و انتخاب تیتروهای جذاب، افرادی را که اصل موضوع برای آنها دارای اهمیت نیست، به سوی خود جذب می‌کنند.»

وی می‌افزاید: «ورود کتاب به عرصه نشریات باید با راهکارهایی صورت بگیرد که بتواند افراد را جذب کند و در کنار بخش کتاب، به آرامی، مطالب را غنی‌تر کنیم. طراحی‌های ساده، ارائه مطالب کوتاه و آیا می‌دانیدها با زبان روان و گاهی طنز، بهترین روش برای ورود به ذهن مخاطبند تا مخاطبان با گذشت زمان و دریافت مستمر اطلاعات تخصصی، در حوزه علاقه خود متخصص شوند و به سوی مطالعه در این حوزه نیز هدایت شود.»

قائم مقامی معتقد است: «مطلب سطحی نشریات، استعداد برخی نوجوانان و جوانان کشور را تباہ می‌کند و وظیفه مسئولان است که نگذارند زندگی جوانان به راحتی صرف مسایل غیر ضروری شود.»

درواقع نگاه مخاطبان به ورزش و انتظارش از آن، با آنچه در رسانه‌ها و نشریات می‌خوانند و می‌شنوند، هماهنگی و رابطه مستقیم دارد.»

او معتقد است جای مقالات منطقی علمی و مستدل که از پشتوانه‌های دقیق علمی برخوردار باشند، در نشریات ورزشی ما خالی است و برخی تیتروهای مطبوعات می‌طلبند که ادامه دار باشد و روی آن بررسی‌های کارشناسی انجام شود.

نویسنده کتاب «نظریه‌شناسی تمرین» می‌افزاید: «اگر بتوانیم در حوزه‌های تخصصی ورزش مطالب دقیق و علمی ارائه دهیم و نگاهی عالمانه و عادلانه به مسایل داشته باشیم، مسئولان و متولیان ورزشی نیز با خواندن این مطالب می‌توانند تصمیم‌گیری‌های بهتری داشته باشند. در حقیقت رسانه‌های ورزشی به عنوان ابزاری روشنگر می‌توانند به مسئولان کمک کنند، اما متأسفانه با سطحی‌نگری و حاشیه‌پردازی، مسئولان نیز به سوی پاسخگویی به حاشیه‌ها و بررسی آنها سوق داده می‌شوند.»

سطحی‌نگری نشریات و خو گرفتن ذائقه مخاطبان به این مطالب حاشیه‌ای قدری کار را برای ورود کتاب‌های ورزشی به این عرصه دشوار می‌کند اما از سویی، برای ارتقای سطح کیفی نشریات و سطح علمی مخاطبان به استفاده از عناصر فرهنگی نظیر کتاب در این نشریات نیاز داریم.

دکتر کردی در این باره عنوان می‌کند: «به طور کلی نشریات در جامعه ما بیش از کتاب مورد اقبال عمومی قرار می‌گیرند، زیرا علاوه بر هزینه زیادی که مخاطب باید برای خریدن کتاب صرف کند، به دلیل عدم شناخت صحیح موضوعات، سراغ کتاب نمی‌رود. در این میان اگر نشریات به صورت کپسولی

می‌کند: «متأسفانه بسیاری از نشریات ورزشی در کشور ما، ماهیت اصلی مطبوعات را که زمینه‌ای برای روشنگری و ارتقای اطلاعات تخصصی به مخاطب است، فراموش کرده‌اند و تنها برای امرار معاش به وجود آمده‌اند. در چنین شرایطی پرداختن به مقوله معرفی و نقد کتاب، کمی دشوار به نظر می‌رسد.»

او ورزش را از جمله مسایل پرطرفدار همه افراد جامعه می‌داند و می‌گوید: «متأسفانه در شرایط فعلی برخی از نشریات ورزشی، اهالی فرهنگ از این نشریات فاصله می‌گیرند و زمانی که این نشریات اخبار و اطلاعات قابل قبول و عمیقی را به مخاطب عرضه نکنند به مرور زمان طیف عظیمی از مخاطبان خود را از دست می‌دهند.»

سطح علمی مطالبی که در برخی نشریات ورزشی منتشر می‌شوند، در حدی است که دانش تخصصی برخی از مخاطبان عام آنها نیز از خروجی اطلاعاتی آن نشریات بیشتر است! مدیرمسئول نشریه کیهان ورزشی ضمن تأیید این موضوع عنوان می‌کند: «یکی از دلایل پایین بودن شمارگان نشریات ورزشی، پایین بودن سطح علمی مطالب آن است و مخاطبان پس از مدتی، دیگر تمایلی به مطالعه مطالب بی محتوا نخواهند داشت. از مهم‌ترین وظایف مطبوعات و نشریات ورزشی، ارتقای سطح فرهنگ عمومی مخاطبان است، اما فضا و تفکر حاکم بر مطبوعات ورزشی باعث شده تا از کتاب و مطالب علمی ورزشی دور باشند.»

مدنی درباره راهکار ورود اخبار حوزه کتاب‌های ورزشی به نشریات ورزشی و تأثیر آن بر فضای حاکم، می‌گوید: «اگر مطبوعات ورزشی و در کنار آنها رادیو و تلویزیون به سمت غنی‌سازی محتوای اخبار ورزشی بروند، به گفت‌وگو با نویسندگان بپردازند و نقد، تحلیل و معرفی کتاب‌های این حوزه را در برنامه کاری خود قرار دهند، فضای فرهنگی ورزش در کشور تغییر می‌کند و پرداختن به حوزه فرهنگ جزو دغدغه‌های مطبوعات و رسانه می‌شود. این فضای تخصصی، بر تصمیم‌گیری‌های میدانی ورزش نیز تأثیرگذار خواهد بود.»

ضرورتی انکارناپذیر

از زمان‌های دور، منابع فرهنگی تهیه شده توسط متولیان فرهنگی برای جامعه، مهم‌ترین نقش را در افزایش سطح نگرش و تفکر افراد آن جامعه درباره مسایل گوناگون داشته است و البته این موضوع در زمینه متولیان فرهنگی ورزش نیز صدق می‌کند. دکتر محمدرضا کردی، معاون پژوهشی مرکز تحقیقات پزشکی - ورزشی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران، در این باره می‌گوید: «هر چه با مخاطبان خود سطحی برخورد کنیم، ذائقه مخاطب هم به همان سمت می‌رود و ذهن او سطحی‌نگر پرورش می‌یابد.»

گسترش و فراوانی چاپ و نشر روزنامه‌های ورزشی در کشورمان، بیانگر اقبال و توجه روزافزون جوانان و خوانندگان به این گونه نشریات است. محققان و کارشناسان اجتماعی و فرهنگی معتقدند: نشریات عامه‌پسند، ورزشی و هیجان‌انگیز می‌توانند مانند پلی، جوانان را از مرحله مطالعه آثار پر تحرک و سرگرم‌کننده به خواندن آثار پر محتوا و غنی، برسانند. بسیاری از کارشناسان ورزشی و مطبوعاتی کشور بر این باورند که نشریات ورزشی علاوه بر مخاطبان تخصصی، مخاطبان عام نیز دارند. اما سطح دانش مخاطبان عام این نشریات پایین است. یکی از راهکارهای ارتقای سطح علمی و تخصصی این دسته از مخاطبان، می‌تواند ارائه مطالب علمی و به ویژه معرفی، نقد و تحلیل کتاب‌های ورزشی در نشریات باشد.

در این گزارش، در نظر خواهی از عده‌ای از ورزشکاران و متخصصان حوزه ورزش و تربیت بدنی، نظر ایشان را درباره جایگاه و نقش معرفی و نقد کتاب در نشریات ورزشی و تأثیر آن بر افزایش سطح علمی مخاطبان این نشریات، جویا شدیم.

دغدغه کتابی نداریم

معمولاً در نشریات ورزشی، ستون یا بخشی ثابت برای نقد و تحلیل یا معرفی کتاب‌های تخصصی و عمومی حوزه تربیت بدنی به چشم نمی‌خورد. محمدسعید مدنی، مدیرمسئول کیهان ورزشی در این باره می‌گوید: «این مسأله در دو موضوع ریشه دارد؛ نخست این که بسیاری از نشریات ورزشی به کتاب اهمیت نمی‌دهند و کتاب‌های ورزشی دغدغه آنها نیست و دیگر این که اهالی ورزش تنها چند سالی است که در این حوزه دست به قلم شده‌اند در نتیجه فرهنگ ورزشی ما هنوز جایگاه مناسبی را برای کتاب و نویسنده ورزشی در نظر نگرفته است.»

وی می‌افزاید: «اختصاص دادن بخشی به کتاب در نشریات ورزشی، به یقین نقش موثری برای ارتقای سطح علمی مخاطب و بالا بردن سطح انتظارات او از نشریات ورزشی دارد، اما برای علاقه‌مندی مخاطب به مطالعه کتاب‌های ورزشی باید کارهای مهم‌تری انجام داد که یکی از این اقدامات می‌تواند دست به قلم شدن پیشکسوتان ورزش کشور باشد، زیرا مخاطبانی که روزگاری اخبار مربوط به این ورزشکاران را دنبال می‌کردند، اکنون با کتاب در پی آنها می‌روند و این موضوع می‌تواند آغاز خوبی برای سوق دادن مخاطب به سوی مطالعه کتاب‌های ورزشی باشد.»

فضای فرهنگی که اکنون بر جامعه ورزشی و نشریات این حوزه حاکم است، متأسفانه فضایی شفاف نیست و حاشیه‌پردازی و بزرگ‌نمایی مسایل پیش‌پاافتاده در آن، بیش از پرداختن به مسایل تکنیکی و تخصصی به چشم می‌آید. مدنی در این باره اظهار

دغدغه دانش نداریم!

پویا راد: روزگاری بود که اگر ورزشکاری به ادامه تحصیل در یک رشته دانشگاهی. آن هم بعد از گرفتن مدرک دیپلم. می‌پرداخت، هنوز ترم اول دانشگاه را نگذرانده برخی گزارشگران برنامه‌های ورزشی از آن ورزشکار با عنوان «مهندس» یا «دکتر» نام می‌بردند و ورزشکار دانشجوی یا دانشجوی ورزشکار را در بین سایر ورزشکاران گل سرسبد می‌خواندند.

در آن روزگار. که البته هنوز با روزگار کنونی ما خیلی فاصله نگرفته است. در برخی رشته‌های ورزشی مانند فوتبال، تعداد افراد تحصیلکرده در مقطع دانشگاهی به واقع انگشت شمار بود و در برخی رشته‌های دیگر مانند بسکتبال، بیشتر می‌شد ورزشکار دانشجوی پیدا کرد.

ورزشی پایین‌ماند. البته بودند و هستند روزنامه‌هایی که ستونی یا بخشی را به معرفی کتاب یا گفت‌وگو با یک نویسنده اختصاص می‌دادند و می‌دهند، اما انتظاراتی که از روزنامه‌های ورزشی می‌رفت، متأسفانه برآورده نشده است.

یکی از دلایل اصلی اختصاص نیافتن حتی بخش کوچکی از روزنامه‌های متعدد و پرشمارگان ورزش به اخبار کتاب، نقد و تحلیل آثار مکتوب و بهره‌گیری از مطالب پژوهشی و علمی کتاب‌ها را باید در نداشتن دغدغه علمی گردانندگان روزنامه‌های ورزشی جست‌وجو کرد؛ افرادی که گاهی خودشان نیز تحصیلات دانشگاهی ندارند و شاید دغدغه فروش روزنامه و جذب مخاطب و آگاهی، آنقدر بر زوایای فکری آنها سایه انداخته است که کمتر فرصتی برای تابش نور علم از دریچه ذهن و قلم آنها بر صفحات روزنامه‌های ورزشی ایجاد می‌شود.

در شرایطی که توصیف شد، بسیار طبیعی بود که نشریات ورزشی نیز بنا بر سطح توقع و دانش ورزشکاران، مدیران ورزشی و به ویژه مخاطبان خودشان، خبر، گزارش، تحلیل یا گفت‌وگو تهیه کنند، اما به مرور که سطح علمی اهالی ورزش بالا رفت و افراد اهل مطالعه و کتابخوان زیاد شدند، انتظار می‌رفت که سطح علمی نشریات به ویژه روزنامه‌های ورزشی هم بالا برود که متأسفانه این گونه نشد.

بسیاری از مربیان ورزشی از حالت تجربی خارج شدند و تحصیلات آکادمیک را پی گرفتند، کتاب نوشتند و کتاب ترجمه کردند. عده زیادی از مدیران ورزشی هم برخلاف سال‌های قبل، از دانشگاه‌ها و از اهل مطالعه برگزیده شدند و مصادر امور را در اختیار گرفتند. حتی روزنامه‌نگاران ورزشی نیز اغلب صاحب تحصیلات دانشگاهی شدند، اما متأسفانه باز هم سطح علمی مطالب اغلب روزنامه‌های

پس از انقلاب، هوای تازه‌ای در ادبیات کودک و نوجوان ایران دمیده شد و نسلی که زمان کودکی‌شان تولید قابل قبولی در حوزه کتاب ندیده بودند، خود دست به خلق ادبیاتی زدند که یکباره شمارگان کتاب‌های آنها را به ۲۰ هزار رساند. در سه دهه اخیر راه کتاب کودک از پیچ و خم‌هایی زیادی گذشت که به نظر می‌رسد این مسیر دوره‌هایی از آرامش را به خود دید اما به ثبات قابل قبولی نرسید. صفحه پیش رو، سیاست‌هایی که مسیر کتاب کودک و نوجوان ایران را تعریف می‌کند در گفت‌وگو با رییس هیات مدیره انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان، دبیر انجمن نویسندگان کودک و نوجوان و محمدرضا شمس نویسنده حوزه کودک به بحث گذاشته می‌شود و در آن از درخواست‌های اهالی کتاب کودک از معاون فرهنگی جدید وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تا ارزیابی‌های مختلف از شرایط کنونی کتاب کودک مطرح می‌شود.

حال و هوای نشر برای بچه‌ها

کتاب‌های کودک چه می‌گویند؟

نادر قدیانی: ناشران کودک در انتظار ۶ ماهه دوم سال

نادر قدیانی از ۴۰ سال پیش کتابفروشی کرده و کمی بعدتر هم ناشر شده است. زمانی که کارش را شروع می‌کند، سرمایه‌ای در بساط نداشته اما تلاش، از او ناشری معتبر در حوزه کودک و نوجوان ساخته است. رییس کنونی هیات مدیره انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان فعالیت ناشران این حوزه را در طول سال به دو بخش ۶ ماهه اول و دوم تقسیم می‌کند و می‌گوید که تجربه نشان می‌دهد اتفاق‌های مهم حوزه نشر کودک در ۶ ماهه دوم روی می‌دهند. گفت‌وگو با قدیانی با وضعیت کنونی نشر کتاب کودک شروع می‌شود و تا درخواست‌های ناشران این حوزه از معاونت فرهنگی جدید وزارت ارشاد و چشم‌اندازهای فعالیت در این حوزه جلو می‌رود.

سال برای ناشران حوزه کتاب کودک و نوجوان چگونه شروع شده و چطور می‌گذرد؟

به جز رویداد مهمی مثل نمایشگاه کتاب تهران، که فعالیت مهمی برای ناشران به حساب می‌آید، در ۶ ماهه نخست سال انتظار اتفاق مهمی در حوزه نشر کودک مانند حوزه‌های دیگر نمی‌رود و عملاً بازار روزهای آرامی را سپری می‌کند؛ از طرفی قیمت کاغذ به ویژه کاغذهای گلاسه سایزهای مختلف گران‌تر شده و این انگیزه ناشران را برای فعالیت در ۶ ماهه اول کم می‌کند. تجربه به من نشان داده اتفاقات مهم حوزه نشر در ۶ ماهه دوم سال روی می‌دهند.

منظورتان از اتفاقات مهم چیست و چرا اوضاع نشر در نیمه دوم سال بهتر از نیمه نخست است؟

منظورم از اتفاق مهم، رونق بازار نشر به ویژه نشر کتاب‌های کودک و نوجوان است. نمی‌توانم دقیقاً دلیل تفاوت‌های نیمه دوم و اول سال را بیان کنم ولی پیداست که رفتار مردم نسبت به کتاب در دو نیمه سال متفاوت است و انگار امور مردم در ۶ ماهه دوم جدی‌تر جلو می‌رود و خرید مردم هم بیشتر است و مدارس هم به روی بچه‌ها باز شده؛ از طرفی طبیعی است که با تغییر و تحولاتی که در سطح معاونت مهمی چون معاونت امور فرهنگی ارشاد ایجاد شده، ناشران صبر می‌کنند تا با سیاست‌های معاون جدید آشنا شوند و اصولاً مسأله خرید کتاب این معاونت روشن‌تر شود. اینها موضوعاتی‌اند که بازار کتاب کودک در حال حاضر با آن روبه‌روست.

به عقیده شما تعامل انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان با معاونت فرهنگی وزارت ارشاد چگونه خواهد بود؟

اساساً تشکلهای صنعتی ارتباط تنگاتنگی با معاونت فرهنگی دارند و حتی می‌توان عنوان معاونت فرهنگی را معاونت ناشران گذاشت. موضوعات مهمی مثل مجوزهای نشر کتاب، حمایت‌هایی که از خرید کتاب انجام می‌شود و موضوع نمایشگاه‌ها، همگی به این معاونت بازمی‌گردد و رایزنی‌های تشکلهای مختلف نشر با معاونت فرهنگی ارشاد امری عادی است که ما هم در حال ایجاد این تعامل و رایزنی با معاونت جدید هستیم. در زمان معاونت پیشین، جلساتی با معاون امور فرهنگی وزیر ارشاد برپا می‌شد تا مشکلات ناشران کودک برطرف شود که اکنون نیز سیاست انجمن بر مبنای همین تعامل پیش خواهد رفت.

ناشران کودک چه خواسته‌هایی از معاونت جدید دارند و اصولاً درخواست‌ها حول چه محورهایی‌اند؟

در چند دهه اخیر همواره تمام معاونت‌های فرهنگی ارشاد به صراحت اعلام کرده‌اند که از نشر کتاب کودک حمایت می‌کنند اما در عمل، نیاز این حوزه نشر این است که مدیران به تفاوت‌های نشر کتاب کودک با حوزه‌های دیگر توجه بیشتری داشته باشند. یک کتاب معمولی در حوزه بزرگسال را مجموعاً فقط یک نویسنده و یک ویراستار آماده می‌کنند اما گروه تولید کتاب کودک از نویسنده، تصویرگر، ویراستار ادبی و مدیر هنری تشکیل شده که همگی پیچیدگی‌های خاص خود را دارند. در مجموع انتظار داریم مدیران با توجه به این پیچیدگی‌ها به کتاب کودک

نگاه ویژه‌ای داشته باشند. اکنون هزینه تولید کتاب کودک بالاست و کتابخانه‌های عمومی هم تمایلی به خرید کتاب کودک ندارند و تنها تعامل با کتابخانه‌های آموزش و پرورش می‌تواند شرایط را بهبود بخشد. **ارزیابی شما از فعالیت معاونت فرهنگی در حوزه کتاب کودک چیست؟** آقای دری انگیزه بالایی دارد و با تعاملی که با کتابفروشی‌ها داشته، به نظرم می‌تواند همکاری‌های مثبتی میان تشکلهای نشر و معاونت فرهنگی شکل گیرد. واقعیت این است که ۷۰ درصد ناشران خصوصی و ۴۰ درصد ناشران دولتی در قالب انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان فعالیت می‌کنند. تشکلهای نشر از نظر فکری و نظری بسیار قوی‌اند و با حمایت معاونت امور فرهنگی از ایده‌های این تشکلهای نشر کشور شرایط بهتری می‌یابد.

مصطفی خرامان: از تالیف در برابر ترجمه حمایت کنیم

اکثر نویسندگان کودک عضو انجمن نویسندگان کودک و نوجوان هستند؛ انجمنی که هیات مدیره جدیدش ماه پیش کارش را شروع کرد و دبیری آن به مصطفی خرامان؛ مرد مودت‌سپید کرده ادبیات کودک رسید. او همچنان آرام و شمرده صحبت می‌کند و پس از تعطیلی نشریه سازمان دانش‌آموزی که آن سال‌ها با نام «پندار» برای دانش‌آموزان منتشر می‌شد، حالا دیگر بخش عمده‌ای از وقتش صرف نوشتن برای نوجوانان و حضور در دفتر انجمن نویسندگان کودک و نوجوان می‌شود. دبیر انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، تسهیل‌ساز صدور مجوز نشر کتاب کودک را از جمله رویکردهای می‌داند که معاونت فرهنگی ارشاد می‌تواند تحولات مهمی در آن ایجاد کند. آنچه می‌خوانید چند سوال از مردی است که ادبیات کودک و نوجوان را می‌شناسد.

حال و احوال کتاب کودک چطور است؟

نویسندگان، مترجمان و شاعران فعالیت‌شان مانند قبل ادامه دارد و کتاب‌های زیادی تولید می‌شوند اما در بخش‌هایی که به تولیدکنندگان ارتباط ندارد مثل بخش ناشران و صدور مجوز، مشکلات کوچکی وجود دارد که با تعامل قابل رفع است. این روزها ناشران اکثر اوقات به دنبال کتاب‌های ترجمه‌اند و کتاب‌هایی با حجم کم را به مترجمان می‌دهند تا در زمان اندک و با هزینه ناچیز و چاپ آسان آنها را به بازار بفرستند. نکته اینجاست که باید تا می‌توانیم تالیف را در کشور تقویت کنیم و انتظار نداشته باشیم که از هر صد تالیف، صد شاهکار ادبی بیرون بیاید؛ بلکه درصد کارهای قوی و قابل‌اعتنا رفته رفته بیشتر می‌شود.

به عقیده شما چرا ناشران کودک به چاپ کتاب‌های ترجمه شده علاقه زیادی نشان می‌دهند؟

در مجموع، تولید کتاب‌های ترجمه ارزان‌تر تمام می‌شود و به نظرم وزارت ارشاد هم راحت‌تر به این کتاب‌ها مجوز می‌دهد چراکه با خصوصیت‌ها و مسائل اجتماعی ما عجین نیستند و این عدم تداخل اجتماعی و دینی، شاید دلیلی باشد که راحت‌تر مجوز بگیرند.

نظارت بر نشر کتاب کودک باید چگونه باشد؟

فکر می‌کنیم بهترین شیوه نظارت بر چاپ کتاب کودک، نظارت بعد از چاپ است، چون در تولید کتاب‌های کودک خطرها و موضوعاتی که در بخش بزرگسال وجود دارند مطرح نیستند. نویسندگان کودک و نوجوان هم نشان داده‌اند که تمایلی به کارهای غیراخلاقی ندارند و اخلاق‌مدارانند و با شناختی که از نویسندگان این حوزه دارم معتقدم می‌تواند بعد از چاپ در حوزه کتاب کودک قابل اجراست.

تعامل انجمن با معاونت امور فرهنگی وزارت ارشاد چگونه خواهد بود؟

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان یک تشکلهای صنعتی است که اگر بگویند کشور ایران چند نویسنده کودک و نوجوان دارد انجمن می‌تواند شناسنامه حدود ۴۰۰ نویسنده را ارائه دهد. به اعتقاد من، همگی بر سر فعالیت‌هایی که برای یک انجمن غیر سیاسی تعریف شده، اتفاق نظر

داریم و عملکرد انجمن نویسندگان هم می‌تواند افتخاراتی را برای کشور به همراه بیاورد مثلاً اگر انجمن به دنبال رونق کتاب کودک در کشور است این موضوع به هیچ‌بخش و نهادی در جامعه ضرر نمی‌زند. واقعیت این است که تغییر و تحولات مدیریتی در کشور خیلی سریع اتفاق می‌افتد و خروجی کار مدیران تحت تاثیر این تغییرات قرار می‌گیرد. در مجموع، به تعامل دوطرفه با معاونت فرهنگی وزارت ارشاد اعتقاد داریم و اگر مدیران مایل به همکاری باشند، انجمن می‌تواند در بخش‌های گوناگونی نقشی پررنگ ایفا کند.

محمدرضا شمس: نسل جوان ادبیات کودک را دریابیم

صحبت با محمدرضا شمس از درددل‌هایی شروع می‌شود که سرانجامش شناخته شدن ادبیات کودک ایران در جهان است. می‌گوید جهان، ادبیات کودک ایران را نمی‌شناسد و برای بهبود اوضاع، نویسندگان باید به جشنواره‌های خارجی بروند و آثارشان هم به زبان‌های دیگر ترجمه شوند. نوشتن حدود ۵۰ کتاب که اکثر آنها فضاهایی فانتزی دارند، شمس را به عنوان یک فانتزی‌نویس و نویسنده‌ای پرکار در حوزه کودک مطرح کرده؛ «دختر خل و چل»، «عروسی»، «خاله لک‌لک» و کتاب‌های دیگر او را کودکان زیادی خوانده‌اند. گفت‌وگو با این نویسنده به اینجا ختم می‌شود، نسل جوانی در ادبیات کودک ایران شکل گرفته که نیاز به حمایت دارند.

چه انتظاری از معاون فرهنگی جدید وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دارید؟

ببینید! واقعیت این است که شمارگان کتاب‌های کودک در سال‌های اوایل انقلاب، حدود ۱۵ هزار جلد بود که اکنون با وجود افزایش جمعیت، این تیراژ حدود ۳ هزار جلد است و این از اصلی‌ترین دغدغه‌های نویسندگان است. اگر قرار است علل این افت تیراژ مشخص شود، در ابتدای راه به نظرم معاون فرهنگی وزیر ارشاد می‌تواند جلساتی با نویسندگان داشته باشد. از طرفی، ادبیات کودک ایران اگر می‌خواهد وارد چرخه جهانی شود، باید موانع برداشته شده و تعامل سازنده‌تری میان نویسندگان داخلی و ادبیات خارج برقرار شود.

مسیر جهانی شدن ادبیات کودک ایران از کجا می‌گذرد و برای تحقق آن، چه راهکارهایی را پیشنهاد می‌کنید؟

نخست اینکه نویسندگان داخلی باید با نویسندگان کشورهای دیگر رابطه برقرار کنند؛ حضور نویسندگان در نمایشگاه‌های مهم کتاب، گام دیگری است که آنها را با فضاهای بین‌المللی آشنا می‌کند و اگر هم قرار است ادبیات ایران به جهان شناسانده شود، باید گروهی از کارشناسان در معاونت فرهنگی ارشاد جمع شوند و کارهای قابل‌ارائه در سطح جهان را به دست مترجمان بسپارند و زمینه عرضه آنها را در کشورهای دیگر فراهم کنند.

چرا؟

چون اصولاً به کودک کم‌بها داده‌ایم و نوشتن برای کودکان هم کم ارزش بوده است. وقتی یک نویسنده کودک و نوجوان نمی‌تواند حتی کوچک‌ترین اختیارات را از ناشر بگیرد و حتی تصویرگر کتابش را نمی‌شناسند، در نتیجه کار با معیارهای حرفه‌ای جوردر نمی‌آید و عملاً تولید بین‌المللی شکل نمی‌گیرد. به نظرم توجه و اهمیت به کودک و نویسندگان کودکان بحث مهمی است که نادیده گرفته شده است.

کیفیت کنونی کتاب‌های کودک و نوجوان را چطور ارزیابی می‌کنید؟

موضوع این است که کتاب کودک ایران در بحث کتاب‌سازی و صنعت چاپ تا حدودی پیشرفت کرده اما به اعتقاد من کیفیت کتاب‌ها بهتر نشده؛ با این وجود احساس می‌کنم نسل جوانی در ادبیات کودک و نوجوان ایران در حال شکل‌گیری است که می‌توان به آنها امیدوار بود و روی آنها سرمایه‌گذاری کرد. اکنون این سرمایه‌گذاری وجود ندارد و این نسل دغدغه‌های زیادی دارد که نوشتن فقط یکی از آنهاست.

کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه

وقتی باشعر فارسی در دیگر کشورهای فارسی زبان چون افغانستان و تاجیکستان برخورد می‌کنیم، انگار با چیزی بیگانه «بر خورد» کرده ایم! مهم ترین نکته‌ای که این شعرها را با عادات مالوف شعری و زبانی ما بیگانه می‌کند، تا حد بسیاری همان چیزی است که شعر رودکی و شهید بلخی و دیگر شاعران قرن‌های نخستین شکل‌گیری شعر فارسی را برای ما بیگانه نشان می‌دهد، یعنی کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه (به سیاق بخش «کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه» در کتاب‌های فارسی دبستان ما ایرانی‌ها).

در بخش واژگانی، آشکار است که واژه‌هایی در هر حوزه زبانی استفاده می‌شوند که در حوزه دیگر بیگانه‌اند. همین امروز در میان لهجه‌های مختلف فارسی در ایران، واژه‌هایی استفاده می‌شوند که برای گوش‌های معتاد به لهجه استاندارد، تازگی دارند. اصولاً به همین دلیل است که بسیاری از کارشناسان شعر معاصر بر ضرورت بهره‌مند شدن شعر امروز از ظرفیت‌های زبانی (شامل ظرفیت‌های واژگانی، صرفی و نحوی) لهجه‌های مختلف تأکید می‌کنند. لطف شعر حوزه‌های دیگر زبان فارسی در خارج از مرزهای امروز ایران نیز همین است: ما با خواندن چنین شعرهایی گستره‌ای وسیع‌تر برای زبان فارسی کشف می‌کنیم و با شکستن عادت‌های زبانی خود که محصول زمان و مکان امروز ما هستند، نخستین درس شعر را به خوبی پس می‌دهیم. یعنی از زبان خود آشنایی زیادی می‌کنیم. این محصول کمی نیست و ضرورتش را هر ناقد منصف و آگاهی‌تایید می‌کند.

اما در حوزه ترکیب‌ها، بحث کمی پیچیده‌تر است. در این جا، دستور زبان است که گاه به شکلی متفاوت عمل می‌کند. در واقع آشنایی زیادی حاصل از مواجهه و رویارویی با دستورهای زبانی دیگر، در سطحی عمیق‌تر از آشنایی زبانی در نتیجه رویارویی با واژگان تازه عمل می‌کند. در حوزه واژگانی، ما با تعدادی اسم و صفت و فعل مواجه هستیم؛ در حوزه دستور زبان، عادت‌های نحوی ما با چالش مواجه می‌شوند. بنابراین غلبه بر این سد (یعنی سد نحوی) به سادگی غلبه بر سد واژگانی نیست و دقت عمل بیشتری می‌طلبد؛ چه بسیار بیت‌هایی که از نظر ما بی‌معنا می‌نمایند، در حالی که به راستی معنادارند. یافتن این معناها در بطن ساخت‌های نحوی متفاوت با مراجعه به لغت‌شناس و احیاناً چند فرهنگ فارسی به فارسی ممکن نمی‌شود. باید روح زبان فارسی را دریافت و متجسد شدن این روح را در بستر حوزه‌های زبانی مختلف وجدان کرد. روح زبان در مواجهه با شعر حوزه‌های زبانی دیگر به سخن درمی‌آید. تنها باید به این مهم توجه داشت که منظور از عبارت «ساخت‌های نحوی متفاوت» در این مطلب، تفاوتی به عمق تفاوت نحو زبانی زبان‌های فارسی و فرانسه نیست، بلکه مقصود نوع جای‌گیری اجزاء میانی جمله (غیر از فاعل و فعل) است و به‌ویژه، با عنایت به تغییر معمول ارکان جمله در قالب شعر کلاسیک، بر جنس ترکیب‌سازی‌ها تأکید داریم.

انتشارات عرفان (به صاحب‌امتیازی محمدابراهیم شریعتی افغانستانی) در سال جاری سه مجموعه شعر دیگر را از شاعران افغان منتشر کرد. توجه بیشتر به این شعرها، جدا از مشخص کردن قدرت و میزان باروری شعر امروز فارسی در حوزه افغانستان، درس‌هایی نیز برای شعر فارسی در حوزه زبانی ایران به همراه دارد. این سه مجموعه را مرور می‌کنیم.

«سنگ فلاخن»، فضل‌الله زرکوب

آنجا که شاعری به قدرت حسین منزوی در غزل و دیگر قالب‌های شعر کلاسیک، در شعر سپید شعرهایی میان‌مایه پدید می‌آورد، و در میان شاعران جوان‌تر نیز

زیبایی چشم‌های محبوب در ادامه بیت بوده است. مراعات نظیر و حسن تعلیل از صنایعی هستند که در بیت‌های دیگر این شعر به کار رفته‌اند. باتمام این‌ها، این شاعر در شعر سپید و نیمایی ضعیف ظاهر می‌شود. شاید مهم‌ترین دلیل این ضعف، سابقه اندک شعر سپید و نیمایی در حوزه زبانی افغانستان است که در نتیجه آن، شاعران ناچارند تا حدی دست‌به‌کاری نو بزنند و گام‌های نو گاهی هم با سنگلاخ مواجه می‌شوند. شماری از کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه این شاعر: شیر خطا، بنچه، ذره، کج‌قواره (به عنوان صفت «بار»)، کرآمدن، قلمچه، درمسال (صفت «دیگ»)، هشت میخه (صفت «نعل»)، «نوشه» و بسیاری دیگر. برخی از این واژه‌ها چون نوشه و کرآمدن در سده‌های پیش در شعر فارسی استفاده می‌شده است و برخی دیگر، چون ذره یا بنچه، خاص گویش حوزه زبانی افغانستان است.

«قفل‌های بزرگ»: محمدشرف سعیدی

زبانی روان و به نسبت زبان شعرهای زرکوب، نزدیک‌تر به زبان فارسی در حوزه ایران، از ویژگی‌های این مجموعه است. محمدشرف سعیدی در پیشگفتار خود بر این کتاب به چاپ نامناسب آن در گذشته با نام «وقتی کبوتر نیست» اشاره می‌کند و انتشار دوباره این مجموعه را با نامی جدید (قفل‌های بزرگ) در راستای حذف ایرادهای چاپ پیشین می‌داند.

«طنین حنجره‌ی سرخ کیست در آتش؟ که آسمان دل خود را گریست در آتش/ شبی که پیرهن شعله بود بر تن شهر/ ستاره‌ام چه غریبانه زیست در آتش/ چه بانگ، شوم‌تر از آن که باغ را گویند/ همیشه سبز مباحث و بایست در آتش.../ دلم برای شمای پرندگان غریب/ چقدر شعله زد آتش گریست در آتش» مشخص است که سعیدی در قالب‌های کلاسیک شاعر چیره‌دستی است؛ زبان را به نرمی در اختیار می‌گیرد و همچنان به نرمی مضراب می‌نوازد. شعرهای اسدی‌دراین مجموعه، شاید به دلیل اقامت طولانی او در ایران، تا حد زیادی رنگ شعرهای حوزه زبانی ایران را به خود گرفته و از واژگان و ترکیب‌های خاص حوزه زبانی افغانستان، تقریباً تهی است. اجراهای او در قالب بحر و اوزان عروضی بی‌اشکال است؛ با این حال، گاه سخته‌هایی عروضی هم دیده می‌شود - مثل مصراع دوم این بیت که مطلع غزل «کیما» است و باید در وزن «مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن» خوانده شود: «پلک گشا تمام من مس شده کیما یزن/ بال در آسمان تاریک و حقیر ما بز». ولی در حوزه تصویرسازی، نمونه‌هایی بکر هست؛ نظیر بیت پایانی غزل «اندوه»: «.../ در سرائیب خیال تو بین! می‌ریزم/ مثل آن صخره که از کوه فرو

نتیجه دست‌اندازی‌های شاعران کلاسیک سرا به شعر سپید و نیمایی چندان دلچسب نیست، باید به فکر فرو رفت. باید دید چرا شاعری نیرومند در شعر کلاسیک در شعر سپید (دست‌کم از نظر زبانی) آنچنان نیرومند ظاهر نمی‌شود؟ به نظر می‌آید دلیل این امر بیش از هر چیز شکل‌های مختلف تخیل باشد. در شعر کلاسیک، اوزان و قوافی بخش مهمی از تخیل شعر را شکل می‌دهند (هر چند بسیاری از کارشناسان معتقدند این دو رکن، یعنی وزن و قافیه، تنها نقشی موسیقایی و ریتمیک در شعر به‌عهده می‌گیرند). ولی دست‌شاعر کلاسیک سرا در شعر سپید از این دو یاری‌گر نیرومند خالی است. در نتیجه حاصل کار شاعر کلاسیک سرا در شعر سپید و حتی نیمایی که یکی از این دو رکن (وزن) را همچنان حفظ می‌کند، عموماً چنگی به دل نمی‌زند.

فضل‌الله زرکوب، بنا به شرح حالی که از او در آغاز کتاب آمده و نیز با توجه به شعرهای کلاسیک‌اش در این مجموعه، از شاعران خوب و کاربلد افغان است. ولی با این حال، در شعرهای سپید و نیمایی‌اش در این مجموعه، مبتدیانه عمل می‌کند. به این دو بیت توجه کنید: «هر قامتی که رو به غرور ایستاده بود/ چون آبشار از همه اعضا شکست و ریخت/.../ اجزای ما ز تجزیه فریاد می‌کشند/ زین پیش، بس کنید، خدایا، شکست و ریخت». حسن تشبیه آن قامت به آبشار در بیت نخست و قدرت به کارگیری صنعت تشخیص در بیت دوم، کار آگاهی شاعر را نمودار می‌کنند. آبشار، نمایان‌گر غرور و شکوه، و در عین حال ریزان و تجزیه‌شونده است. آبشار رو به قعر دارد؛ و نه قامتی سرکشیده به آسمان. در بیت دوم نیز، با مقدماتی که در نخستین بیت فراهم شده، مخاطب می‌تواند تجزیه شدن قامت خود را چون آبشاری ریزان و غران مشاهده کند. صدای قطرات ریزان آبشار در بیت نخست در نسبتی عالی با فریاد اجزای قامت تجزیه‌شونده است که در بیت دوم به آن اشاره می‌شود. ایجاد چنین نسبت‌هایی کار هر شاعری نیست. حال این چند بیت را بخوانیم: «بسوخت برق نگاه تو پاک خرمن ما/ و آن یکاد... چه چشمان محشری داری/.../ تو که نازی و ما دشت‌های خشک نیاز/ میند راه تماشا که مشتری داری/ ز رمز و راز سخن‌های دلکشت پیداست/ که پارسی بلدی، لهجه‌ی دری داری». در بیت نخست، اجرای صنعت تأکید المداح بما پیشه المذاح (مدح شبیه به ذم) را شاهدیم. معمول است که آیه «و آن یکاد» (آیات ۵۱ و ۵۲ سوره مبارکه قلم) را به منظور پیش‌گیری از چشم زخم بخوانند. در مصراع اول، شاعر از نگاه محبوبش شکایت می‌کند ولی در مصراع دوم مشخص می‌شود که این شکایت اولیه برای پررنگ‌تر کردن

می‌ریزد! یا این چند بیت: «تمام چشمه‌ها دنبال چشمان تو کوچیدند/ گل سرخی میان سینه‌ام پیوسید بعد از تو/ شب و روزی که نامش زندگانی بود - باور کن - / چو پیچک بر نخ‌های شعله‌ها پیچید بعد از تو/ درختی زرد شد، آتش گرفت و دود تلخش را/ نسیمی در گلوی آسمان پیچید بعد از تو/ تماشا می‌کنم در کوچه‌ی تنگ غروب‌ای دوست! که پرپر می‌شود هر روز یک خورشید بعد از تو».

ولی در شعر سپید، این شاعر خوش قریحه مبتدی است. تقطیع شعرها نخستین نشانه‌ابتدای راه‌سپیدسرابی شاعر است. اما همین شعرهای سپید یک ویژگی مثبت آشکار دارند و آن تصویرسازی است.

شاعر نمونه‌هایی بسیار خوب از تصویرسازی را در این شعرها گنجانده است؛ نظیر این دو سطر از شعر «قفل‌های بزرگ»: «.../ دست‌هایم را از تو/ تا آرنج شستم» که پهلو به جنس فعل‌گزینی و چینش واژگانی موج‌نوع شعر ایران می‌زند.

«زنبق و زمستان»: حسن حسین زاده

«خواب قندلک ناز موی خرمایی/ انترس جانم ازین لشکر مقوایی/ صدای سرخی آتش که آید از پس کوه/ ربنده خواب تو را؟ تف بر این صف آرایی/.../ تو نیز می‌شنوی اسب پای می‌کوبد/ که ببر آمده از بیشه‌های بالایی/.../ باده دوتار مرا تا بخوانمت جانم/ به کوه‌های پر از دیو، جای لالایی/ شنو حکایت کوه و کنار فردا را/ که قصه است پلنگ و پری دریایی/ کمر بند فراز و فرود هندوکش/ تویی و ماندن این سرزمین آبیی/ کمر بند که باید دوباره سر از نو/ از تکه‌های تنت ملک را دریایی»

همین چند بیت قدرت شاعرانگی حسین زاده را به رخ می‌کشند. واژه «قندلک» (به ضم دال) خاص گویش فارسی افغانستان است. ترکیب‌های تازه هم هست: «سر از نو» به جای «از سر نو» که کاربرد آن در این بیت از نظر وزنی هیچ ایرادی نداشت و در فارسی حوزه ایران استفاده می‌شود.

به نظر می‌رسد غزل حسین زاده (تا آنجا که ما غزل افغانستان‌رامی شناسیم) از متکامل‌ترین غزل‌های امروز شاعران افغان باشد. او قدرت تصویرگری و بدعت خیال و تسلط زرکوب را به زبان فارسی با روانی و سلاست زبان و بیان محمدشرف سعیدی جمع کرده است. همچون دو شاعر دیگر، شعر حسین زاده نیز سرشار از غصه و وطن‌است: «ای پلنگان! غیرت! ای مردان فولادین ما! / وای اگر دیگر بلرزد بازوی سنگین ما/ بی غرور تیغ نتوان پشت خیبر را شکست/ ای تمام غیرت شمشیر خشم آگین ما/.../ اما اگر بر طاقت از برف و زمستان بگذریم/ غرق در زنبق شود دامان فروردین ما/.../ وقتی از ما می‌شود کاریدن گندم دریغ/ بعد ازین از تیغ باید شانه‌ی پرچین ما». در بیت نخست ترکیب «پلنگ غیرت» چشم می‌نوازد. به کار بردن مصدر «کاریدن» هم جالب است و به نظر می‌آید از گویش خاص فارسی افغان آمده باشد. در بیت آخر نیز با اجرای خوب صنعت تعلیل مواجهیم. باید از رباعی‌های گوش‌نواز این شاعر در بخش پایانی کتاب هم یاد کرد. چه خوب بود اگر شاعران افغان تجربه‌های سپید و نیمایی خود را منتشر نمی‌کردند تا پخته شود؛ و در عوض، در قالب‌های دیگر کلاسیک چون رباعی بخت می‌آمودند.

این سه کتاب امسال از سوی انتشارات عرفان در شمارگان ۳۰۰۰ نسخه منتشر شده‌اند. بهای «سنگ فلاخن» ۳۰۰۰ تومان، «قفل‌های بزرگ» ۱۸۰۰ تومان و «زنبق و زمستان» ۱۵۰۰ تومان تعیین شده است. ویراستار و صفحه‌آرای هر سه کتاب، محمد کاظم کاظمی، نام‌آشنای ادبیات افغان است. کتاب‌ها هم‌زمان در بازار کتاب ایران و افغانستان عرضه شده‌اند.

بررسی نقش صنعت لیتوگرافی در چرخه نشر

چاپ کتاب هنوز به دستگاه‌های قدیمی و تجربه پیشکسوتان نیاز دارد

اکنون بیش از ۴۰۰ واحد به طور قانونی و غیرقانونی در این حوزه مشغول کارند.

شجاع درباره تبعات این موضوع می‌گوید: «چنین هرج و مرجی باعث شده است که بهای فیلم لیتوگرافی در بازار دچار نوسان شود و فعالان این حوزه در تهیه مواد اولیه دچار مشکل شوند.»

مدیرعامل تعاونی لیتوگرافان تهران می‌گوید: «تعاونی لیتوگرافان از سال ۱۳۸۰ توانسته است هر سال نسبت به سال قبل، قیمت مواد اولیه را برای اعضا ثابت نگه دارد. به عنوان مثال حدود ۱۲ سال پیش یک زینک دو ورقی دو هزار و ۲۰۰ تومان و فیلم لیتوگرافی متری شش هزار تومان قیمت داشت، و در طول ۹ سال بهای مواد اولیه در این بخش ثابت باقی مانده است.»

ترکیب تجربه و دانش

اگرچه بهره‌مندی از سرمایه هنگفت و به روز یکی از اصول موفقیت در حوزه‌های مختلف صنعتی و اقتصادی به شمار می‌آید، اما در این میان تجربه نیز نقش مهمی ایفا می‌کند. در حالی که بسیاری از فعالان حوزه لیتوگرافی جدیدترین دستگاه‌ها را به مجموعه خود افزوده‌اند یا یک لیتوگرافی مدرن و به روز را راه‌اندازی کرده‌اند، ولی اغلب به دلیل تجربه ناکافی و نامتبحر بودن، متضرر شده‌اند. در این میان بهره‌گیری از تجربه پیشکسوتان و اهل فن شاید بهترین راهکار موفقیت همه جانبه در امور مختلف باشد که لیتوگرافان نیز نباید خود را از این قاعده مستثنی بدانند.

این حوزه است. با توجه به اینکه در قانون اساسی کشور، انتخاب شغل برای همه افراد با سطح تحصیلات و دانش مختلف یکسان است، برخی افراد با سواد پایین وارد این حرفه شده‌اند و این موضوع موجب بروز برخی مشکلات شده است.»

وی با بیان این که لیتوگرافی کتاب در دو سطح سنتی و مدرن انجام می‌شود، ادامه می‌دهد: «اگر متن و محتوای کتاب ساده باشد، اغلب از فیلم و زینک استفاده می‌شود، ولی چاپ کتاب در قالب کارهای شیک و مدرن امروزی مثل چهاررنگ یا آثار گرافیکی با دستگاه‌هایی مانند پلیت ستر و ایمیج ستر انجام خواهد شد.» قاسمی همچنین از لیتوگرافی به عنوان نخستین واحد صنعت چاپ نام می‌برد که توانسته همزمان با تغییرات ماشین‌آلات و تجهیزات به روز شود و می‌افزاید: «فعالان این حوزه پیش از هر صنف و دسته دیگری برای استفاده از تکنولوژی‌های روز سبقت گرفته‌اند.»

«اکنون تجهیزات پیشرفته‌ای در مجموعه لیتوگرافی‌های کشور به کار گرفته می‌شود که از نظر کار و کیفیت مطابق استانداردهای بین‌المللی است و می‌توان گفت لیتوگرافان با هیچ کمبودی روبه‌رو نیستند.»

حس قاسمی، همچنین از فعالان این حوزه غیرمجاز به عنوان یکی دیگر از مشکلات این حوزه نام می‌برد و عنوان می‌کند: «برخی واحدهای غیرمجاز به طور زیرزمینی فعالیت می‌کنند و موجب بروز ناهماهنگی و رقابت ناسالم میان فعالان این حوزه، به ویژه در حوزه انتشار کتاب می‌شوند که به کار حرفه‌ای لیتوگرافی لطمه می‌زنند.»

حکایت مجوزهای بی‌شمار

عمده‌ترین، حساس‌ترین و مهم‌ترین بخش تولید کتاب، لیتوگرافی است. یک لیتوگراف برای موفقیت در کار خود علاوه بر این که باید در حوزه لیتوگرافی استاد ماهر باشد، باید بر دو حوزه چاپ و صحافی نیز تسلط داشته باشد تا یک کار قوی و اثرگذار تولید کند.»

غلامرضا شجاع، مدیرعامل تعاونی لیتوگرافان تهران، با بیان این مطلب می‌گوید: «افرادی که در حوزه لیتوگرافی مشغولند، اغلب نسبت به دو بخش دیگر از سطح دانش بالاتری برخوردارند. این افراد همچنین تخصص بیشتری نسبت به دیگر فعالان این حوزه دارند، زیرا اکنون دستگاه‌های لیتوگرافی به سمت دیجیتال شدن حرکت کرده‌اند و پیشرفت بسیار سریعی دارند.»

وی می‌افزاید: «این در حالی است که بسیاری از فعالان حوزه چاپ، از لیتوگرافی یا صحافی اطلاعی نداشته و تنها به حوزه فعالیت خود تسلط دارند.» شجاع در بخش دیگر سخنان خود به برخی مشکلات لیتوگرافان اشاره می‌کند و می‌گوید: «ارایه مجوز بیش از نیاز بازار، یکی از بزرگ‌ترین مشکلات فعالان

لیتوگرافی در چرخه چاپ و نشر کتاب اهمیت ویژه‌ای دارد. پس از نگارش یا ترجمه کتاب، تایپ و دریافت مجوز، لیتوگرافی، نخستین مرحله نشر به حساب می‌آید؛ مرحله‌ای که توجه به بخش‌های مختلف آن در این حرفه موجب پویایی و موفقیت صنعت نشر در تولید کتاب می‌شود؛ در واقع، لیتوگرافی، واحدی است که در آن عمل عکاسی و آماده‌سازی متن کتاب روی صفحات و سیلندرهای لاستیکی، پلاستیکی، کاغذی، فلزی و موارد مشابه برای چاپ انجام می‌شود.

در این گزارش، به بررسی نقش لیتوگرافی در تولید کتاب، آسیب‌ها و مشکلات این صنعت می‌پردازیم.

درباره لیتوگرافی

به گفته بسیاری از فعالان حوزه چاپ، لیتوگرافی مادر صنعت چاپ است. لیتوگرافی به زبان ساده به معنای عکاسی است که به وسیله فیلم و زینک انجام می‌شود و فنی است که در آن با استفاده از روش‌های عکاسی، قالب چاپ ساخته می‌شود.

این قالب واسطه چاپی نامیده می‌شود که در این واسطه چاپی، نخست باید تصویر و نقوش و کلمات روی آن منتقل شوند تا با استفاده از آغشته شدن مرکب به آن بتوانیم پروسه چاپ را انجام بدهیم، گرچه در سال‌های اخیر، نسل جدید ماشین‌آلات و تجهیزات نو و جدید به چرخه لیتوگرافی وارد شده‌اند، اما با اختراع اسکرتن، این سیستم از آنالوگ به دیجیتال تبدیل شد و در دقت، سرعت و هزینه این عرصه انقلاب جدیدی به وجود آورد. به تازگی با ورود دستگاه پلیت ستر، لیتوگرافی سنتی کم‌کم از رده خارج شد، اما هر یک از این دستگاه‌ها هنوز به تناسب فعالیت‌های مختلف در کشور مورد استفاده قرار می‌گیرند.

برخی از دست‌اندرکاران حوزه چاپ معتقدند با ورود دستگاه‌های دیجیتال و کامپیوتری، ماشین‌های سنتی و قدیمی حوزه لیتوگرافی از چرخه خارج شده‌اند، اما رضا انصاری، مدیر لیتوگرافی ارغوان با بیان اینکه هیچ یک از ماشین‌ها از چرخه خارج نشده‌اند، می‌گوید: «اگرچه روش‌ها و ماشین‌ها عوض شده‌اند، ولی نمی‌توان گفت که ماشین‌های سنتی و قدیمی لیتوگرافی از چرخه خارج شده‌اند. یک لیتوگراف ترجیح می‌دهد برای تهیه کتابی که ممکن است تجدید چاپ شود، از دستگاه‌های سنتی که فیلم و زینک آن را می‌توان برای تجدید چاپ نگهداری کرد، استفاده کند، زیرا این کار مقرون به صرفه‌تر از دستگاه‌های دیجیتال است.»

وی می‌افزاید: «باید قبول کرد که ماشین‌های کامپیوتری و جدید دارای ویژگی‌های مثبتی مانند امکان چاپ کتاب در شمارگان بالا، سرعت عمل بالا و دقت بسیار زیادی‌اند، ولی معتقدم یک لیتوگراف باید در مجموعه خود از ماشین‌های نو و قدیمی استفاده کند.»

نقش اتحادیه

در هر صنف و حرفه‌ای، تشکل‌ها و اتحادیه‌ها نقش بسیار مهمی به عهده دارند به گونه‌ای که دست‌اندرکاران و مسئولان این اتحادیه‌ها می‌توانند با برنامه‌ریزی منظم و مدون برای اعضا، زمینه ارتقا و پیشرفت آنان را در عرصه‌های مختلف مهیا کنند.

اتحادیه لیتوگرافان از سال ۱۳۵۹ فعالیت خود را آغاز کرده است و اکنون بیش از ۴۰۸ عضو دارد. حسن قاسمی، رییس این اتحادیه، با اشاره به فعالیت گسترده لیتوگرافان در کشور می‌گوید:

هفتمین دوره جشنواره نقد کتاب همزمان با هیجدهمین دوره هفته کتاب

مؤسسه خانه کتاب به منظور ارتقای سطح کمی و کیفی نقد، هفتمین دوره جشنواره نقد کتاب را همزمان با هیجدهمین دوره هفته کتاب در سال جاری برگزار می‌کند. لذا از تمامی منتقدان، مدیران مسئول مطبوعات، نشریات، سایت‌های خبری و نیز وبلاگ‌نویسان دعوت می‌کند مقالاتی را که در حوزه نقد کتاب در سال ۱۳۸۸ منتشر کرده‌اند، حداکثر تا پایان مرداد ماه ۱۳۸۹ به دبیرخانه جشنواره ارسال کنند.

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، بین فلسطین و برادران مظفر جنوبی، شماره ۱۰۸۰، طبقه منفی ۲
 تلفن تماس: ۶۶۴۱۵۲۵۵
 تلفکس: ۶۶۹۶۶۲۱۸
 سایت: www.naghdeketab.ir

خانه کتاب

جشنواره نقد کتاب

ساره گودرزی

سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های سازمان جهاد دانشگاهی، با عمری به قدمت ۲۹ سال در زمینه تولید و انتشار کتاب‌های دانشگاهی فعالیت می‌کند و برنامه‌ریزی در زمینه گسترش فعالیت‌های کتابی، بخشی از سیاست‌های آن به شمار می‌آید. در آستانه سی‌امین سالگرد آغاز به کار این سازمان، ساعتی میهمان محمد سلگی، رییس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی بودیم و درباره برنامه‌ها، ماموریت‌ها و اهداف پیش روی این سازمان با وی گفت‌وگو کردیم.

با رییس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در آستانه سی‌امین سال تأسیس

اولویت، تولید بر اساس نیاز سنجی است

تقدیر خواهد شد. این جشنواره تاکنون با استقبال خوبی از سوی دانشجویان روبه‌رو شده و هر سال نیز به تعداد شرکت‌کنندگان آن افزوده می‌شود. کتاب‌های دانشجویان در این جشنواره محک می‌خورد و زمینه رشد و ارتقای آن را در عرصه‌های مختلف نویسندگی در آینده فراهم می‌کند. این جشنواره در طول سال‌های مختلف فعالیت، پذیرای پنج هزار و ۳۵۵ عنوان کتاب بوده که توسط داوران، بررسی و از این میان ۳۷۲ کتاب به عنوان اثر برگزیده انتخاب شده‌اند.

درباره دو بخش ناشران برگزیده و مولف جوان جشنواره کتاب سال دانشجویی نیز توضیح دهید.

در بخش ناشران برگزیده از ناشرانی تقدیر می‌شود که بخش عمده کتاب‌های آنان توسط دانشجویان نوشته شده باشند و در هر دوره دو یا سه ناشری که اهتمام بیشتری به همکاری با نویسندگان جوان داشته‌اند، انتخاب می‌شوند. بخش مولف جوان نیز به افرادی اختصاص دارد که پایین‌ترین سن را در میان نویسندگان شرکت‌کننده جشنواره داشته‌اند که این بخش بیشتر با هدف هدایت جوانان به تالیف کتاب از سنین پایین تر دنبال می‌شود.

و جشنواره پایان‌نامه سال دانشجویی چه اهدافی را دنبال می‌کند؟

این جشنواره نیز امسال پانزدهمین سال برگزاری خود را تجربه می‌کند. حمایت از پایان‌نامه‌های برتر دانشجویی که با تحقیق و تفحص گسترده دانشجویان همراه بوده، همچنین تشویق آنان به انجام پژوهش‌های نوین و جدید از رسالت‌های جشنواره است. به این جشنواره نیز تا دوره پیش ۶ هزار و ۸۰۰ پایان‌نامه ارسال شد که از آن میان ۱۰۸ پایان‌نامه در مقطع دکتری و ۲۱۶ پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد انتخاب شده‌اند.

برگزاری این جشنواره‌ها چه پیامدهایی را همراه داشته است؟

هدف اصلی ما از برگزاری این دو جشنواره، جذب دانشجویان نخبه و توانمند به حوزه‌های نویسندگی و تالیف آثار ارزشمند بوده است، البته دلگرمی آنان با اهمیت دادن به کتاب‌هایشان و نیز تقدیر از زحمات آنان در این زمره قرار دارد به گونه‌ای بسیاری از نویسندگان برگزیده این جشنواره‌ها اکنون در مقام یک نویسنده با ناشران مختلف همکاری می‌کنند.

این برگزیدگان پس از مراسم، جذب سازمان می‌شوند؟

اکنون تشکلی با عنوان «کانون برگزیدگان جشنواره کتاب سال دانشجویی» در سازمان راه‌اندازی شده که دانشجویان نخبه و علم‌آموز را جذب می‌کند و معرفی آنان به بنیاد ملی نخبگان و نیز چاپ کتاب‌های بعدی این افراد، برخی از این خدمات به شمار می‌آیند.

برگزیدگان جشنواره پایان‌نامه سال دانشجویی چگونه در برنامه‌های حمایتی شما قرار دارند؟

پایان‌نامه دکتری و ارشد این افراد اغلب در قالب کتاب منتشر یا به عنوان همکار در برنامه‌های پژوهشی و تحقیقاتی از حضور این افراد استفاده می‌شود.

در پایان درباره دیگر برنامه‌های سازمان در زمینه حمایت از نخبگان تالیفی نیز توضیح دهید.

از سال گذشته طرحی با مضمون چاپ پایان‌نامه‌های دوره دکتری با کمک وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در برخی رشته‌های علوم انسانی، مطالعات بین‌رشته‌ای و دین در دستور کار قرار گرفت که این ایده اکنون در دست بررسی و طراحی است و به زودی اجرایی خواهد شد.

زمینه پیشی گرفتن تالیف از ترجمه یا بالعکس آن، دو دیدگاه وجود دارد؛ عده‌ای معتقدند تالیف در زمینه آثار علمی و تخصصی کار سختی است و برخی نیز بر این باورند که ما در همه حوزه‌ها و دانش‌ها آگاهی داریم و باید خود را درگیر مباحث تالیفی کنیم در نتیجه ما نیز سعی کرده‌ایم این دو دیدگاه داشته باشیم و علاوه بر استفاده از حضور استادان با تجربه به آثار ترجمه شده نیز بها بدهیم.

آیا در این زمینه آماری هم دارید؟

نگاهی به فعالیت‌های ۲۹ ساله سازمان نشان می‌دهد که حدود ۶۰ درصد کتاب‌های سازمان تالیفی‌اند و این کتاب‌ها نیز اغلب توسط استادانی نگارش شده‌اند که در آن رشته یا موضوع دارای توانایی و مهارت خاص هستند، به عنوان مثال در سال ۱۳۸۸ حدود ۳۲۴ عنوان منتشر شده که از این میان ۲۴۸ کتاب تالیف و ۷۶ عنوان ترجمه بوده‌اند.

برگزاری نمایشگاه کتاب، یکی از برنامه‌های ترویجی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی است. درباره برنامه‌های خود در این حوزه توضیح دهید.

برنامه‌های ترویجی سازمان در طول سال متنوع و مختلف است که برپایی نمایشگاه کتاب یکی از این موارد است. این نمایشگاه‌ها معمولاً در دو نوبت شامل هفته کتاب و آغاز نیمسال تحصیلی در دانشگاه‌ها برگزار شده و کتاب‌های سازمان با تخفیف مناسبی به فروش می‌رسند.

همکاری با سازمان‌ها و نهادهای انتشاراتی دولتی و خصوصی در ماموریت‌های سازمان گنجانده شده است. در این حوزه چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

سازمان در بخش دولتی با ناشرانی چون سازمان سمت، مرکز نشر دانشگاهی، دانشگاه جامع علمی و کاربردی و دانشگاه پیام نور در زمینه توزیع کتاب همکاری دارد و در بخش خصوصی نیز راه‌اندازی انجمن فرهنگی ناشران دانشگاهی یکی از این برنامه‌ها بوده که با هدف تقویت نشر دانشگاهی و حمایت از ناشران خصوصی انجام شده است.

کمی هم درباره برپایی جشنواره کتاب سال دانشجویی برپیمان بگوئید.

این جشنواره ۱۶ سال متوالی با هدف تشویق و ترغیب دانشجویان به امر نویسندگی و حمایت از آنان در عرصه‌های علمی و فرهنگی برگزار شده است. هفدهمین جشنواره کتاب سال دانشجویی امسال همزمان با هفته کتاب برگزار و از نویسندگان و مترجمان جوان دانشجوی

روز بودن مطالب و موضوع نیز در اولویت‌های ما قرار دارد. تأیید این ادعا نگاهی به آمار سال ۸۸ است که حدود ۲۰۹ عنوان کتاب چاپ اول و ۱۵۵ عنوان کتاب چاپ دوم بوده است. سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی به عنوان یکی از ناشران پیشرو در حوزه کتاب‌های دانشگاهی تلاش داشته است که علاوه بر کمیت به کیفیت آثار خود نیز بیفزاید.

فراوانی انتشار کتاب در این سازمان چگونه است؟

خوب است بدانید که واحدهای جهاد دانشگاهی به تناسب شهرها و دانشگاه‌هایی که در آن قرار دارند، کتاب‌های خود را تالیف یا ترجمه می‌کنند. به عنوان مثال انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد بیشتر در حوزه کتاب‌های کشاورزی و محیط زیست فعالیت دارد، زیرا بخش اعظم رشته‌های این شهر به این دو رشته اختصاص دارد و آنها با استفاده از تجربیات استادان پیشکسوت و نیز اطلاعات علمی آنان در زمینه نوآوری‌ها و دستاوردهای جدید، نسبت به تالیف و انتشار آثار اقدام می‌کنند. این موضوع در دانشگاه صنعتی اصفهان نیز رخ می‌دهد و در این واحدها، کتاب‌هایی منتشر می‌شوند که در حوزه فنی و مهندسی قرار دارند.

یعنی کتاب‌های این سازمان به تناسب قشر دانشگاهی کشور تولید می‌شوند؟

پیکره سازمان به گونه‌ای طبقه‌بندی شده است که بتواند نیازهای دانشجویان را در رشته‌های مختلف تأمین کند. سیاست‌های سازمان نیز به تناسب این دسته‌بندی به تمام واحدها ابلاغ شده و آنان با تأکید بر سیاست‌های کلی جهاد دانشگاهی با تعامل با استادان دانشگاهی و ارتباط با دانشجویان، برنامه‌های خود را تنظیم می‌کنند.

آیا از نتایج پیوند جهاد دانشگاهی، استاد و دانشجو نمونه‌ای دارید؟

خوشبختانه این موضوع تاکنون بازخوردهای مثبتی داشته و تجدید چاپ چندین باره کتاب‌های سازمان نشانگر اهمیت این آثار و مناسب بودن آنها برای جامعه دانشگاهی کشور است.

تاکید سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی بر انتشار کتاب‌های تالیفی است یا ترجمه؟

از آنجا که نویسندگان و استادان پیشکسوت بسیاری در دانشگاه‌های ما تدریس می‌کنند، ما بیشتر بر تالیف کتاب‌های خود تأکید داریم و در این زمینه به تمام واحدها برای شناسایی نویسندگان و نخبگان علمی کشور تأکید کرده‌ایم، اما نباید از نظر دور داشت که در

به عنوان نخستین سوال، بفرمایید که ماموریت اصلی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی چیست؟

این سازمان با هدف ایجاد تشکیلات مناسب برای تالیف و ترجمه کتاب، نشریات و مقالات علمی و دانشجویی، همچنین تولید کتاب‌های کمک آموزشی برای جامعه دانشگاهی فعالیت خود را از سال ۱۳۶۰ آغاز کرده است.

فعالیت‌های این سازمان در طول این سال‌ها در چه زمینه‌هایی بوده است؟

عمده‌ترین فعالیتی که این سازمان دنبال می‌کند، تولید، توزیع و ترویج فعالیت‌های کتابخوانی در دانشگاه‌های کشور است که این برنامه‌ها، سالانه در دانشگاه‌های تحت پوشش انجام می‌شوند و از آنجایی که مخاطبان اصلی این سازمان، جامعه دانشگاهی شامل دانشجو و استاد است، برنامه‌های ما نیز با هدف پیشبرد برنامه‌های این دو قشر طبقه‌بندی شده‌اند.

در دهه ۷۰، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی با افت کیفی و کمی کتاب‌های خود روبه‌رو بود. وضعیت کنونی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در دهه ۶۰ سازمان فعالیت‌های بسیار خوب و منظمی را انجام می‌داد اما در دهه ۷۰، بروز برخی مشکلات اجرایی موجب پیدایش این افت شد، اما در دهه ۸۰ با تشکیل سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، واحدهای پراکنده انتشارات ساماندهی شدند و با همکاری استادان و فعالان بخش‌های مختلف، سازمان بار دیگر در جایگاه مناسب و ایده‌آل خود قرار گرفت.

این سازمان اکنون با چند زیرمجموعه و در چند دانشگاه فعالیت می‌کند؟

سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در ۵۰ دانشگاه کشور نمایندگی دارد که در حوزه تالیف و ترجمه کتاب در ۲۵ دانشگاه و در حوزه برنامه‌های ترویجی و توزیع کتاب در ۲۵ دانشگاه دیگر فعال است. انتشارات شما در طول سه دهه فعالیت خود، چند عنوان کتاب و در چه موضوعاتی منتشر کرده است؟ تاکنون حدود چهار هزار و ۱۰۰ عنوان کتاب در موضوعات مختلفی از قبیل علوم انسانی، علوم پایه، پزشکی، فنی و مهندسی، هنر و... در این انتشارات تولید شده که بیشترین آمار به کتاب‌های علوم انسانی اختصاص دارد.

کتاب‌هایی که در این سازمان منتشر می‌شوند، باید تابع معیار یا ضوابط خاصی باشند؟

قبل از هر چیز باید بگویم کتاب‌هایی که از سوی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی منتشر می‌شوند، کتاب‌های عمومی نیستند. در این زمینه نمایندگی‌های سازمان در دانشگاه‌های کشور پس از انتخاب یک اثر برای تولید و انتشار، آن را به شورای علمی دانشگاه می‌فرستند و پس از تأیید به شورای علمی سازمان ارسال می‌کنند. آنها نیز کتاب را بر اساس معیارهایی چون علمی و نو بودن بررسی و نظر خود را اعلام می‌کنند.

به روز بودن کتاب‌ها تا چه میزان در اولویت انتشار این آثار اهمیت دارد؟

برخی آثار به عنوان کتاب مرجع دانشجویانند و طبیعتاً با اندکی تغییر در ویراست‌های آتی، منتشر می‌شوند اما آثاری که در زمینه پزشکی و علوم روزند با دقت و ظرافت بیشتری دنبال خواهند شد. نباید فراموش کرد که بازار کتب دانشگاهی بازاری رقابتی است که اگر از آن عقب بمانیم از نظر اقتصادی ضرر می‌کنیم به همین دلیل علاوه بر توجه به کیفیت اثر، به

نگاهی به رمان «بیابان تاتارها» نوشته دینو بوتزاتی

پایان سرد ساکنان دژ

دینو بوتزاتی ۱۶ اکتبر سال ۱۹۰۶ در شهر بلونو از شهرهای استان ونیز ایتالیا به دنیا آمد. پدر او، پروفیسور جولینو چه زاره در دانشگاه حقوق پادوا و بوکونی میلان، حقوق بین الملل تدریس می کرد و مادرش آخرین حلقه از خانواده ای اشرافی بود. از آثار درخشان این داستان نویس می توان به «بارناوبی کوهستان»، «صحرای تاتارها»، «حمله معروف خرس ها به سیسیل»، «کتاب پیپ ها»، «طنز تخیلی»، «سقوط بالی ورن» و... اشاره کرد. در ایران برخی از آثار او به فارسی ترجمه شده اند که از میان مترجمان آثار بوتزاتی به فارسی، زنده یاد «محسن ابراهیم» سهم بیشتری دارد. بیابان تاتارها را «سروش حبیبی» هم ترجمه کرده است که چاپ دوم برگردان وی را انتشارات کتاب خورشید منتشر کرده است. در ادامه تاملی داریم بر این رمان خواندنی.

مروری بر وقایع رمان

این رمان، داستانی است که در یک دژ مرزی روایت می شود. قلعه ای که پشت آن صحرای تاتارها قرار دارد، بیابانی کاملاً آرام، افسرانی که برای خدمت به این دژ می آیند، همواره به این امید هستند که روزی دشمنان سرزمین آنها از صحرای تاتارها به قلعه شان حمله کنند تا آنها فرصت قهرمانی بیابند. به همین خاطر همه افسران از جزء تارده های بالا، سال های عمرشان را به امید رودرویی با دشمنان در دژ سپری می کنند.

در این میان افسر جوانی به نام «جووانی دروگو» را که تازه از دانشکده افسری خلاص شده، برای خدمت به دژ در مرز می فرستند. درواقع او زرق و برق شهر را رها می کند، به این امید که مدت کوتاهی را در قلعه بگذراند و زود به زادگاهش برگردد و دوران خوشی را که در رویاهایش به آن فکر می کند آغاز کند. رمان «بیابان تاتارها» سی فصل دارد و هر فصل گوشه ای از زندگی جووانی دروگو را بازگو می کند.

در قلعه ای که جووانی به آن رهسپار می شود، افرادی زندگی می کنند که هدفشان مثل او بوده، اما به مرور زمان آنجا ماندگار شده اند و همه آنها منتظر جنگی با دشمن هستند و به این امید در قلعه مانده اند. جووانی دروگو قهرمان داستان حدود سی سال از زندگی اش را با توهم حمله احتمالی دشمن از سمت بیابان تاتارها در قلعه می گذراند. پس از سی سال وقتی شایعاتی مبنی بر آغاز جنگ پخش می شود، جووانی مریض است و او را برای استراحت به شهر منتقل می کنند. هر چند که نمی خواهد چنین لحظه ای را که یک عمر منتظرش بوده از دست بدهد، اما به ناچار با فرمان مافوقش باید آنجا ترک کند. جووانی در یاس و بیهودگی قلعه آمالش را ترک می کند و در مسافرخانه ای روزهای پایان عمرش را می گذراند. بی آنکه با سربازانی از تاتارها رودرو شده و قهرمان بودن را تجربه کرده باشد.

این دژ را می توان نمادی از دنیا دانست که هر انسانی چند صبحی در آن به سر می برد، در پی رسیدن به آرزوها و اهدافش است و آن گاه که رسیدن نزدیک است باید وداع گوید و برود و چه پایان سرد و غمناکی در انتظار ساکنان قلعه دنیاست.

همه چیز برای داستان شدن

دینو بوتزاتی از سال های جوانی که احساس کرد نوشتن در سرشت و سرنوشت او تنیده است، صفحاتی سفید را با روزنگاری های دقیق از وقایع درون و بیرون انباشت. یادداشت هایی دقیق و روشن، با خطی کمی کودکانه، همراه تصاویر موضوعاتی که

می دید، می شنید یا آنهایی که درباره شان می اندیشید. حتی در زمان جنگ جهانی دوم که به نیروی دریایی فراخوانده شد، صحنه هایی از نبرد دریایی را با تصویری رنگین بر صفحه کاغذ نقاشی کرد. ادبیات برای بوتزاتی از همین یادداشت های روزانه شروع می شد؛ تمرین هایی که زندگی او را لبریز نوشتن می کرد؛ نوشتن از بیهودگی ها و باهودگی ها؛ از رازها و رمزها؛ از دوستی ها و نادوستی ها؛ از سوال های در انتظار پاسخ؛ از پاسخ های بی سوال؛ از حقارت ها؛ خشم ها؛ نفرت ها؛ توهم ها؛ و از همه زندگی.

بوتزاتی در یکی از همین صفحات می نویسد: «بنویس. تو را به خدا بنویس. فقط دو خط؛ حتی اگر ذهنت آشفته است و اعصاب یاری نمی کند، هر روز بنویس. حتی چیزهای احمقانه بی معنا را؛ اما بنویس. نوشتن یکی از خنده دارترین و در عین حال اندوهناک ترین توهمات ماست. فکر می کنیم با سیاه کردن صفحه سفید با چند خط کج و معوج، کار مهمی انجام می دهیم. اما هر چه باشد، این حرفه توست که انتخابش نکرده ای؛ بلکه در سرنوشت تو بوده است و این همان دروازه ای است که احياناً از آن می توانی راه نجات را بیابی. بنویس. بنویس. و به واقع بوتزاتی در همه داستان ها و رمان هایش از هیچ، همه چیز می سازد. گویی همه چیز برای داستانی شدن به سمت او می آیند. در رمان «بیابان تاتارها» هم چنین است. اتفاق شگفت انگیزی در سراسر اثر رخ نمی دهد. اما او قلعه مجاور صحرای تاتارها را به مثابه دنیایی گرفته که منطبق در آن چندان جایی ندارد و تا بیایی به خود بجویی، بانگ برمی آید که هنگام رفتن است. همین موضوعات به ظاهر ساده، مفاهیم عمیق آثار دینو بوتزاتی و به ویژه رمان بیابان تاتارها را شکل می دهند.

سایه مرگ

بیابان تاتارها سرشار از پرسش های گاه و بی گاه خلوتگاه اندیشه انسان و برگرفته از وقایعی است که جز حقایق تلخ و دلهره آور نیست. بوتزاتی در این اثرش نیز مانند دیگر داستان هایش، بی رحمانه بر دلخوشی های ناچیز خط بطلان می کشد و خواننده را به وقایع آکنده از اضطراب می کشاند. نگاه بوتزاتی بر حوادث پیرامون، همان نگاه همه آدم هاست؛ اما نه آدم هایی که از ناگواری می گریزند.

او به مصاف تک تک این حادثه های به ظاهر ناچیز می رود و عمق هر یک از آنها، تلخی ها و شیرینی های پنهانی را می یابد. زمان در این رمان به سرعت در هم می شکند و در ازای عمر، در چشم بر هم زدنی می گذرد. اندام ها، راستای خود را از کف می دهند و بی درنگ، سایه مهیب مرگ بر روشنای زندگی چیره می شود.

مابه ازای زندگی

پرمایگی داستان های بوتزاتی، مجال پرداخت های بیهوده و فضا سازی های بی مایه برای پر کردن داستان ها را نمی دهند. اشارت او به اختصار و کوتاه است. بلافاصله زمان و مکان تعیین می شود و بعد خواننده، کلام به کلام به هزار توی سرگیجه آور و پررمز و رازی راه می یابد. بسیاری از منتقدان، آثار بوتزاتی را به لحاظ فضاهای ناممکن و اعجاب انگیز، سوررئالیستی می دانند. اما داستان های بوتزاتی، بر تافته از ذهنی آگاه و جست و جوگر است که در چارچوب و فضایی متافیزیک، خود را می نمایند. این فضا گرچه غیر قابل انطباق با فضای معمول و ملموس زمینی و زندگی روزمره است، ولی منطق آن، همان چیزی است که به گونه ای مابه ازای وقایع زندگی انسانی و زمینی است.

داستان های ماندگار

بیابان تاتارها به گونه ای نوشته شده که خواننده را به فکر وامی دارد و اندیشه نویسنده به عمیق ترین لایه های ذهن آدمی نفوذ می کند. عمیق و ساده نوشتن کاری است دشوار که بوتزاتی به راحتی از پس آن برآمده است. عمق نگاه هستی شناسانه او به کلیت گیتی و ژرفای نگاه فراخ منظرش به افق جهان، او را به مرتبه ای می رساند که در بهترین وجه، منتقدان ایتالیایی نوشته های او را از جمله همین رمان را با آثار کافکا مقایسه می کنند.

شاید نگاه کافکا و بوتزاتی به جهان را بتوان برگرفته از یک دریچه دانست، اما بوتزاتی در بدترین شرایط هم موضوع های پیچیده را ساده بیان می کند و این همان تفاوت ماهوی او با کافکا است. رمان های بیابان تاتارها، تصویر بزرگ (ترجمه: بهمن فرزانه) مجموعه داستان شصت داستان (ترجمه: محسن ابراهیم) و دیگر آثار او گویای این گفته است. داستان هفت طبقه حکایت مردی است که او را به کام مرگ می کشند، بی آنکه اراده یا اختیاری از خود نشان دهد. آقای جوزپه کورته بر اثر یک زخم کوچک راهی بیمارستانی هفت طبقه و برای معالجه سرپایی

ناچار بستری می شود. بایبش رفتن داستان درمی یابیم که طبقات، دوره زندگی انسان ها هستند. طبقه هفتم، جایگاه بیماران سرپایی است. طبقه ششم، بستری های موقت و همین طور نزول طبقات تا طبقه اول که پرده های پنجره کشیده شده اند و مرگ در آنجا لبخند می زند.

جوزپه هر روز به طبقه پایین تر آورده می شود و با بهانه و حرف های بی سروته و واهی او را پله پله به مرگ نزدیک می کنند. تراژدی زندگی انسان ها، تعبیری از ضعف بشر ناتوان و تمثیلی از بی اراده بودن آنهاست در برابر آنچه بناست برایشان اتفاق بیفتد، بخش دیگری از دنیای داستانی بوتزاتی را تشکیل می دهد.

«بمب هیدروژنی» داستان ترس انسان ها از سایه و هم و شک به یکدیگر برای بقای زندگی مضحک است. «مردی که می خواست معالجه شود»، داستان اعتقاد بی چون و چراه و وجود هستی و مرمت کلاف پوشیده نامیدی، «چند راهنمایی مفید به دو آقای با شخصیت (که یکی از آنها در حادثه کشته شده است)» داستانی باطنی ظریف و ساختاری محکم که سخت لغزنده است و دست نیافتنی.

کافکا و بوتزاتی

بوتزاتی همواره مورد بی مهری منتقدان ایتالیایی قرار گرفت. این بی مهری بیشتر به سبب شخصیت غیر محفلی، دوری جستن از ادبیات سیاسی مرسوم و روشنفکر پسنده جامعه، کناره گیری از رئالیسم جاری و اسطوره های مدرنیته و به ویژه به لحاظ مفاهیم نهفته در آثارش ارتباط انسان با آفریدگار ابراز می شد.

بوتزاتی برخلاف اندیشه های جاری سنت و مدرنیسم، نگاهش نه به آسمان و نه به زمین، بلکه به افقی بود که از آنجا زمین و آسمان به هم می پیوست. به همین دلیل، منتقدان، نگاه او را بر نمی تابیدند و او را گزارش نویس و پلیسی نویس می نامیدند و در بهترین وجه با کافکا مقایسه اش می کردند. بوتزاتی در یادداشتی در ۱۹۶۵ نوشت: «از وقتی که شروع به نوشتن کرده ام، کافکا چوبه دار من بوده است. نشد داستانی، رمانی و نمایشنامه ای بنویسم و کسی شباهتی، اقتباسی، تقلیدی یا حتی سرتقی از کافکا در آن کشف نکند. حتی وقتی تلگرامی می فرستم یا برگه مالیاتی را بر می کنم، منتقدان در آن شباهت هایی را با کافکا پیدا می کنند.»

اما واقعیت نگاه بدبینانه بوتزاتی، نه در تقلید از کافکا، بلکه در دوران پر آشوب قرن بیستم نهفته بود. بوتزاتی کودکی را در جنگ جهانی اول و جوانی را در جنگ جهانی دوم گذراند و آنها که جنگ را از سر گذرانده اند، بی تردید از شکل انسان های متعادل، خارج و از اندیشه های خوشبینانه تهی می شوند.

پس از آنکه بوتزاتی مورد تحسین منتقدان فرانسوی قرار گرفت، از شدت مقابله های منتقدان ایتالیایی تا حدی کاسته شد، اما تا زمان مرگ او کماکان انتقاد از او ادامه داشت. پس از مرگ او همه چیز دگرگون شد و از مهم ترین نویسندگان ایتالیایی به شمار آمد و هر داستان کوتاه و بلندش به صورت اجراهای رادیویی، تلویزیونی و فیلم های سینمایی درآمد. علاوه بر این، فیلم «صحرای تاتارها» برگرفته از رمان او، در ایران ارگ بم کرمان ساخته شد و اکنون کتاب هایی که درباره بوتزاتی در سراسر جهان نوشته شده اند، کتابخانه بزرگی را تشکیل می دهند.

یگانه وصالی

جان مک گریگور سال ۲۰۰۲ نخستین رمانش را نوشت و بعد از آن بود که به چهره‌ای جهانی در ادبیات داستانی تبدیل شد. او به خاطر نخستین کتابش برنده جایزه من بوکر شد و همین باعث شد تا کتابش پرفروش‌تر شود و این موفقیت، اعتماد به نفس و انگیزه او را برای نویسنده شدن چند برابر کرد. او بلافاصله به یادداشت برداری از موضوعاتی که می‌توانستند مایه اصلی کتاب‌های بعدی او باشند پرداخت. همین یادداشت برداری‌ها دستمایه کتاب‌های بعدی او شدند، از جمله کتاب «حتی سگ‌ها» که آخرین رمانی است که از او به چاپ رسیده و به گفته خودش، او قصد هشدار یا هشیار کردن خوانندگان کتابش را نداشته، بلکه فقط به سمت موضوعات اجتماعی جذب شده است. مک گریگور که از نظم و تکراری شدن کارها بیزار است در مصاحبه‌ای که اخیراً با مجله «تورتواست» داشته درباره روند داستان نویسی‌اش به ویژه نوشتن «حتی سگ‌ها» صحبت کرده است.

گفت و گو با برنده جایزه بوکر به مناسبت آخرین کتابش

فرصتی برای نوشتن

شخصیت‌های خود را خلق کنم و برای همین باید اطلاعات و واژگان دقیق را در اختیار می‌داشتم. به طور قطع برای نوشتن این رمان گسترده‌ترین تحقیقاتم را در مقایسه با دیگر کارهایم انجام داده‌ام و البته قسمت‌های غیر داستانی و مستند آن درباره هروئین را بعدها در کتابی مفصل‌تر منتشر خواهم کرد.

دو رمان نخست شما برای جایزه من بوکر نامزد جایزه شده بودند، کمی راجع به اینکه نامزد شدن کتاب‌هایتان برای دریافت جایزه چه تاثیری بر نویسندگی‌تان داشته صحبت کنید. آیا توجهی که بعد از این گونه جوایز و مراسم نسبت به شما جلب شده از مزاحم کار و تمرکزتان می‌داند یا نه بر عکس، نوعی احساس آرامش و دلگرمی از اینکه از دنیای پرازوای رمان نوشتن بیرون آمده‌اید به شما دست می‌دهد.

بعد از موفقیت نخستین رمان «اگر کسی از چیزهای مهم حرفی نزند چه؟» زندگی کاری‌ام متحول شد. نقدهای خوبی راجع به کتابم چاپ شد که به فروش بیشتر آن کمک چشمگیری کرد و فرصت‌های خوبی برای نوشتن در زندگی کاری من به وجود آورد. منظورم این است که دیگر می‌توانستم نویسنده‌ای حرفه‌ای و تمام وقت باشم و تا هفته‌ها هیچ‌ان زده بودم و این اتفاق خیلی برایم خوشایند بود. اما کم‌کم احساس کردم همه این هیجان‌ها به نحوی تمرکزم برای نوشتن را به هم می‌زند و خیلی جلدی تصمیم گرفتم که تمام حواسم را متوجه امر نوشتن کنم و از نویسنده بودنم احساس خوشایندی داشته باشم.

کمی راجع به یک روز کاری معمولی‌تان برای من صحبت کنید. آیا ساعت کاری مشخصی دارید؟ راستش را بخواهید، خیلی کسل‌کننده است. صبح تا بعد از ظهر در دفتر خودم کار می‌کنم و کلی چای می‌خورم، یادداشت می‌نویسم، این دست و آن دست می‌کنم، کمی کار می‌کنم، پیاده روی می‌کنم. بعد کمی بیشتر کار می‌کنم و دست آخر هم به خانه می‌روم. قبل از ناهار معمولاً پانصد کلمه می‌نویسم و در دفتر کارم هیچ وقت از اینترنت استفاده نمی‌کنم چون می‌دانم اگر یک روز سر و کله اینترنت در دفتر کارم پیدا شود، بیچاره‌ام و تمام مدت مشغول اینترنت‌گردی خواهم بود و عملاً تمام روز را از دست می‌دهم.

زیاد در فصل پنجم، همه و همه در طول فرایند نوشتن برای درگیر کردن بیشتر خواننده با زندگی شخصیت‌ها ظهور پیدا کردند. شما از تعدادی پزشکان و همین‌طور مردمان عادی دیگر در پشت جلد کتابتان تقدیر و تشکر کرده‌اید. برای نوشتن داستان‌تان چه چیزی را باید از آنها یاد می‌گرفتید؟ آیا معمولاً برای نوشتن رمان‌هایتان چنین تحقیقات گسترده‌ای انجام می‌دهید؟ البته، بله. در واقع دو لایه از تحقیق وجود داشت. لایه اول مرگ و گنبدن جنازه رابرت و اقدامات دولت در پی آن بود و دومین لایه، سیاق زندگی افراد

گرفتار اعتیاد. تحقیق در نخستین لایه مشکل نبود و می‌شد از طریق خواندن کتاب‌های پزشکی، گفت و گو با ماموران پلیس، آسیب‌شناسان و اهالی محل به نتیجه رسید. اما جست‌وجو در لایه دوم کمی سخت‌تر بود و به همین خاطر با عده‌ای از معاندان هروئینی که ترک کرده بودند، پزشکان ترک اعتیاد و متخصصان بازپروری صحبت کردم. می‌خواستم جزئیات زندگی خیابانی، چرایی اعتیاد، تجربه واقعی اعتیاد و در واقع واژگان آن را پیدا کنم. نه فقط یک سری قصه درباره معتادها، چرا که می‌خواستم داستان بنویسم نه مستند. پس لازم بود

فکر نمی‌کنم که انتخابی کاملاً خودآگاه بوده باشد چرا که عناصر فرم و قالب در روند نوشتن ظهور پیدا می‌کنند. به عنوان مثال، استفاده از راوی اول شخص جمع هنگام فکر کردن به دوستان رابرت که منتظر رسیدن پلیس هستند، به ذهنم خطور کرد. ممکن است از رمان «خودکشی باکره» اثر جفری آگونیس تاثیری گرفته باشم، البته مطمئن نیستم. در واقع حضور نداشتن راوی قطعی شان منجر به این شد که آنها را به عنوان یک گروه کر یونانی به تصویر بکشم؛ البته گروه کر یونانی که تعداد زیادی تک‌نواز دارد. در ضمن جنبه‌های دیگر داستان، مثل جمله‌های ناتمام، تاکید بر انتظار در فصل سوم، سوالات بسیار

مروری بر زندگی و آثار جان مک گریگور

جان مک گریگور، نویسنده سی و چهار ساله انگلیسی است که از سال ۲۰۰۲ تاکنون سه رمان به رشته تحریر درآورده است. «اگر کسی از چیزهای مهم حرفی نزند» نخستین اثر ادبی او در سال ۲۰۰۲ نامزد دریافت جایزه من بوکر و برنده جایزه بتی ترسک شد. همچنین سال ۲۰۰۳ او جایزه سامرست موام را از آن خود کرد. کتاب دوم مک گریگور «راه‌های بسیاری برای شروع است» که سال ۲۰۰۶ به چاپ رسید هم نامزد دریافت بوکر شد. جان مک گریگور در سال ۱۹۷۶ در برمودا به دنیا آمد. او در نورفولک بزرگ شده است و اکنون در نایتینگهام سکونت دارد. اثر اخیر او که در فوریه امسال به چاپ رسید «حتی سگ‌ها» نام دارد که تاکنون نظر بسیاری از مخاطبان را به خود جلب کرده است و می‌توان به انتظار جوایزی که این کتاب می‌تواند کسب کند بود.

نگاهی به کتاب «حتی سگ‌ها»

«اواخر دسامبر بود که در ورودی را شکستند و به زور آمدند تو و جسد را با خودشان بردند.»

سومین رمان جان مک گریگور با این جمله شروع می‌شود. رمان در شهری ناشناخته در انگلستان جایی نزدیک نواحی مرکزی اتفاق می‌افتد و کم و بیش در زمان حال، جمله‌آغازین داستان بسیار کشش‌دار و جذاب است، اما بندهای بعد از آن به

توصیف فضای داستان می‌پردازد و سرعت خواننده را کمی پایین می‌آورد. کمی جلوتر معلوم می‌شود که راوی داستان «ما» است. به عنوان مثال، در این جمله از داستان: «چسبیده بودیم به در ورودی و

حضور شیخ‌گون در این داستان دارند، ولی در واقع همگی مردمان معمولی هستند که حضورشان از سوی شخصیت‌های داستان جدی تلقی نمی‌شود.

مک گریگور به خاطر نخستین رمانش «اگر کسی راجع به چیزهای مهم حرفی نزند چه؟» شناخته شد. او از جیمز کلمان و ویلیام فاکنر به عنوان دو چهره تاثیرگذار ادبی در بین رمان‌نویسان معاصر نام می‌برد. با تاثیر گرفتن از این دو، مک گریگور توانسته است رنج نیمه انتزاعی شخصیت‌ها را به خوبی به تصویر بکشد و از سوی دیگر تجربیات آنها را در تاریخ نهادینه سازد. نکته قابل تامل دیگر درباره مک گریگور، توانایی بسیار بالای او در استفاده از گویش‌های نواحی مختلف در رمانش است که نشان از دقت بالای او در ضبط مستند این گویش‌ها دارد و در آخر باید اشاره‌ای نیز به غرق شدن در دنیای شخصیت‌ها داشته باشیم که این کتاب را در کنار همه آن مواردی که در بالا آمد، به رمانی ارزشمند تبدیل کرده است.

می‌دیدیم که مردم در حال رفت و آمدند، وقتی سر و کله دو مامور پلیسی که می‌خواستند خانه را بررسی کنند، پیدا شد، ما هم به دنبالشان رفتیم داخل.»

این نوع روایت را می‌توان نزدیک به یک فیلمنامه دانست. در قسمت کشف جسد مرد جان باخته، معلوم می‌شود که «ما» حضوری نامرئی دارد و کمی جلوتر متوجه می‌شویم که جسد متعلق به شخصی به نام رابرت است و هنگامی که جسد او را در نعشکش می‌گذارند ما هم همراه او سوار می‌شویم.

وقتی جنازه رابرت در راه سردخانه است، کاراکترهای متفاوتی که شوخ و طناز هستند در داستان ظهور می‌یابند و یکنواختی روایت به تدریج در داستان رنگ می‌بازد. اینکه «ما» در داستان مک گریگور ارواح هستند یا اوها، زنده هستند یا مرده‌اند، توفیری نمی‌کند، چرا که آدم‌های داستان به تناوب در معرض دید ساکنان دنیای واقعی هستند. داستان در پی گرفتن نتیجه خاصی نیست و هرچند همه

حق کتاب را به جانیاورده ایم

امروزه تابلوهای تبلیغاتی ای که به شکل ها و اندازه های مختلف در شهر دیده می شوند، نقش بسیار موثری در معرفی محصولات گوناگون به مردم دارند، به طوری که طی چند ثانیه توجه مخاطب را به خود جلب می کنند و در همین زمان کوتاه، کالای مورد نظر را معرفی و پیامشان را در ذهن به جا می گذارند.

تاکنون فکر کرده ایم که همین بیلبوردهای بزرگ، پوسترها و بنرهای رنگارنگ و پلاکارد های متنوع که ممکن است روزانه چندین بار چشم ما به آنها بیفتد، می توانند ابزاری برای معرفی یک کالای فرهنگی مثل کتاب باشند؟ با تبلیغات بهتر برای شناساندن کتاب به مخاطبان علاقه مند، می توان باعث گسترش فرهنگ کتابخوانی و ارتقای سطح آگاهی اجتماعی در میان اقشار گوناگون جامعه شد.

در این گزارش نقش تبلیغات محیطی و تاثیر این ارتباط بصری بر مخاطب برای معرفی کتاب بررسی شده است.

خلا تبلیغات کتابخوانی و ویتترین کتاب در شهر

اگر هنگام گشت و گذار در مکان های عمومی، اعم از نقاط سرپوشیده یا فضا های باز به تبلیغاتی که درباره کتاب و کتابخوانی دیده می شود توجه کنید، خواهید دید، تاکنون با همه اقداماتی که در این باره صورت گرفته، همچنان در معرفی کتاب و کتابخوانی ضعیف عمل شده است. یکی از راه های مهم برای معرفی آثار فرهنگی، استفاده از هنر تبلیغات است، زیرا به راحتی می تواند افکار عمومی را به سمت و سوی مورد نظر سوق دهد. اگر در ذهن خود مروری بر فعالیت های انجام شده برای تبلیغ یا معرفی یک کتاب داشته باشیم، به روشنی درمی یابیم، روش هایی که تا امروز برای این کار مورد استفاده قرار گرفته اند، تقریباً محدود و گاهی تکراری بوده اند، در حالی که تبلیغات بسیار خلاقانه ای برای معرفی محصولات گوناگون از مواد غذایی گرفته تا کالاهای صوتی و تصویری یا لوازم آرایشی و بهداشتی و... صورت می گیرد و نام آنها را روی تمام بیلبوردها، دیوارهای شهر، پوسترها و داخل ویتترین مغازه ها می توان دید. آیا تاکنون با خود اندیشیده ایم که اگر چنین تبلیغات وسیع شهری در نقاط مختلف، به طور مثال، روی تابلو هایی که روزانه ممکن است چندین بار در میدان دید مردم یک منطقه قرار گیرند، انجام شود، چه اتفاقی در حوزه کتاب و کتابخوانی خواهد افتاد؟ گاه در عرصه تبلیغات دیده می شود برای معرفی یک محصول مثلاً رب گوجه فرنگی یا یک فیلم سینمایی که ممکن است تنها برای چند روز مهمان مردم باشد، هزینه های بسیار کلانی صرف می شود، در حالی که کتاب به عنوان یکی از منابع مهم دستیابی به آگاهی اجتماعی هنوز مهجور مانده و کالایی است که به جرأت می توان گفت حداقل تبلیغات لازم در مقایسه با محصولاتی که گفته شد، برای معرفی آن انجام می شود.

دکتر سعید اسلامی، جامعه شناس و مدیر نشر جامعه شناسان در این باره می گوید: «در وضعیت فعلی، ناشران به دلایل زیادی از جمله مسایل مالی نمی توانند کتاب های خود را تبلیغ کنند. برخی هم به دلیل تفکر سنتی ای که دارند، فکر می کنند کتاب کالایی است که اصلاً نیاز به تبلیغ

چیپس و پفک در سبد مصرفی خانواده ها جای خود را پیدا خواهد کرد. البته این حمایت تنها به کمک های اقتصادی محدود نمی شود، بلکه مجموعه سیاستگذاری ها و برنامه های راهگشا، مورد نظر قرار دارند، چرا که ارایه یک کار خوب نیاز به حمایت دارد و اگر اهرم حمایت از یک طرف و اهرم تبلیغات از طرف دیگر به کمک کتاب بیاید، استقبال از مطالعه بیشتر شده و به دنبال آن، فرهنگ کتابخوانی تقویت خواهد شد. زمان آن رسیده که مسؤولان فرهنگی کشور با اختصاص بودجه ای مناسب، امکان معرفی گسترده با استفاده از ابزار قدرتمند تبلیغات را برای حوزه کتاب فراهم کنند.

راهکار های نوین برای تبلیغات در فضای باز

صنعت تبلیغات محیطی از حدود ۲۵۰۰ سال پیش که داریوش هخامنشی بزرگ ترین بیلبورد تبلیغاتی جهان یعنی «از آن روزگار تا امروز» را به ابعاد ۳۳ متر در ۱۹۸ متر در چشم انداز جاده ای در ده کوه بیستون برای ایرانیان باستان حک کرد، تا امروز که هزاران تابلوی تبلیغاتی متنوع در سراسر جهان چشم مخاطبان را به خود خیره می کند، یکی از تاثیر گذارترین راه ها برای تبلیغات و رساندن پیام به همگان بوده است. امروزه استفاده از این رسانه پویا برای معرفی کتاب های مختلف، می تواند راهی به سوی پیشرفت فرهنگی و تربیت نسل های آینده باشد. تبلیغات محیطی بیرونی یا تبلیغات فضای باز (Outdoor adv) که شامل انواع تابلوهای آگهی در معابر، پل ها، بزرگراه ها، اتوبوس ها، میادین ورزشی و... است، می تواند به عنوان راهکاری موثر برای این شکل از تبلیغات کتابی واقع شود. مدیرمسئول نشر جامعه شناسان در این باره می گوید: «در حالی که امروزه کتاب های رمان، زبان انگلیسی و درسی بیشتر مورد توجه قرار می گیرند؛ تبلیغات محیطی می تواند فاصله بین کتاب و خواننده را از بین ببرد و مانع از صحنه به در شدن کتابخوان های واقعی شود. همچنین استفاده از ویتترین کتاب را می توان تنها به مکان ها و مناسبت های خاص فرهنگی محدود نکرد و این موضوع را در میان همگان جا انداخت که کالایی مانند کتاب می تواند در هر زمان و مکانی به مصرف کنندگان آن معرفی شود. شاید بعضی با خود بگویند که در عصر سرعت رایانه ها و پهنای باند اینترنت، ورق زدن کتاب حوصله و وقت خاص خودش را می خواهد، اما این افراد نباید فراموش کنند که اگر این شیوه تفکر به کودکان امروزه و جوانان فردا منتقل شود، ممکن است تا چند سال دیگر کتاب و کتابخوانی به کلی جای خود را در میان آنها از دست بدهد. پس بهتر است با نگاهی برآمده از تربیت یک نسل کتاب دوست، افق های آینده را ببینیم و به فکر راهکارهای مناسب برای ترویج فرهنگ کتابخوانی باشیم.»

بر اساس آمارهایی که به تازگی از یک نظرسنجی عمومی به دست آمده است، حدود نیمی از پاسخگویان، تبلیغات و به ویژه تبلیغات محیطی را بهترین راه برای گسترش کتابخوانی در بین مردم دانسته اند. البته برخی دیگر از این پاسخگویان هم به پایین آوردن قیمت، گسترش کتابخانه های محلی، ایجاد ایستگاه های کتابخوانی و برطرف کردن دغدغه های اقتصادی اعتقاد داشته اند که این موارد را هم می توان در زمره راهکارهای نوین برای اشاعه فرهنگ کتابخوانی دانست.

تبلیغ می شوند، به طوری که به دلیل این تبلیغات خارج از حد نرمال، بازار معرفی کتاب های دیگر لطمه فراوانی دیده و این موضوع تاثیرات منفی را به دنبال داشته است. اگر بخواهیم از نگاه جامعه شناسانه به این امر بنگریم، می توان گفت که کارکرد آشکار این امر، معرفی و تبلیغ برای کتاب است، اما کارکرد پنهانش، راندن مخاطب های کتابخوان از حوزه فرهنگی است! یعنی علاقه مندان کتاب به شکل کاملاً غیرمستقیم از میدان کتابخوانی رانده می شوند.»

شاید این سوال برای بسیاری از نویسندگان و ناشران و به طور کلی اهالی کتاب به وجود آمده باشد که چگونه می توان یک اثر ادبی را که تازه منتشر شده است، هرچه سریع تر به خوانندگان علاقه مند معرفی کرد. شاید به کارگیری راه هایی از قبیل برگزاری نمایشگاه یا معرفی اثر در نشریات ادبی که تاکنون به کار گرفته می شده اند، مفید باشند، اما با توجه به حجم بالا و عناوین متعددی که از آثار جدید وجود دارد و در عین حال فقر کتابخوانی، استفاده از شیوه های دیگر تبلیغاتی هم می تواند سودمند باشد، چرا که بسیاری از مخاطبان دلیلی که برای عدم مطالعه می آورند، این است که به علت اطلاع رسانی ضعیف، اصلاً کتاب خوبی را نمی شناسند که سراغش بروند!

در چنین وضعیتی، با توجه جدی به این موضوع و به کارگیری کمی خلاقیت می توان فاصله ای را که بین مردم و کتاب به وجود آمده کم کرد و با بردن کتاب روی بیلبوردها، بنرها و پوسترهای شهر، به مرور این فاصله را از میان برداشت و امیدوار بود که اگر این کالای فرهنگی هم مانند محصولات دیگر از طریق ارتباط بصری به مخاطب معرفی شود، مانند

زمان آن رسیده که مسؤولان فرهنگی کشور با اختصاص بودجه ای مناسب، امکان معرفی گسترده با استفاده از ابزار قدرتمند تبلیغات را برای حوزه کتاب فراهم کنند

ندارد و شخص کتابخوان خودش سراغ کتاب می رود! درباره ویتترین های کتاب هم که شاید تنها در راهروی بعضی از دانشگاه ها یا مراکز فرهنگی و انتشاراتی به چشم بخورند، می توان گفت که گاهی ماه ها می گذرد و کسی به سراغ تعویض و به روزرسانی کتاب های داخل آنها نمی رود! بنابراین با توجه به برآیندی که در سطح تبلیغات شهری درباره کتاب و کتابخوانی وجود دارد، شاید بهتر باشد که مسؤولان یک خانه تکانی اجرایی و تبلیغاتی برای معرفی بهتر این محصول فرهنگی که امام علی (ع) «غذای روح» می خواندش انجام دهند و با طراحی یک استراتژی تبلیغاتی اثرگذار و هدفمند، کاری کنند تا این کالای با ارزش را کمی بیشتر از سس گوجه فرنگی و شامپوی بچه، روی بیلبوردهای شهر ببینیم!

رفع فقر کتابخوانی در گرو تبلیغات

امروزه تبلیغات شهری به لحاظ جذب مخاطب، زیبایی، ایجاد تنوع در محیط و... یکی از شیوه های مناسب تبلیغاتی در دنیا به شمار می رود. نبوغ طراحان تبلیغات شهری و لزوم استفاده بهینه از مکان و زمان های محدود، سبب پیدایش انواع جدیدی از این رسانه شگفت آور شده است، اما اگر بخواهیم از منظر کتاب و کتابخوانی به این مقوله نگاه کنیم، خواهیم دید که تاکنون اقدام جدی ای برای شناساندن محصولات فرهنگی (غیر از فیلم های سینمایی) از جمله کتاب در این شکل از تبلیغات صورت نگرفته است و کمتر پیش آمده که نام کتابی را بر تابلو های تبلیغاتی نصب شده در خیابان ها، بزرگراه ها و اماکن عمومی ببینیم، در حالی که در شرایط کنونی ضرورت حمایت و تبلیغ برای مطالعه از طرف سازمان های مرتبط و مسؤولان، به ویژه مدیران تصمیم گیرنده در سازمان شهرداری احساس می شود. برای مثال، با واگذار کردن چند بیلبورد مشخص در سطح شهر از سوی این مسؤولان به اشخاص حقیقی و حقوقی از جمله مراکز چاپ و نشر کتاب یا نویسندگان و ناشران می توان به شکل بسیار قوی تر و گسترده تر از قبل به معرفی کتاب های جدید و ناشناس پرداخت.

دکتر اسلامی در این باره می گوید: «مشکل دیگری که در چند سال اخیر در حوزه تبلیغات کتاب به وجود آمده، این است که کتاب های کمک درسی، تست و آموزشی، بیش از اندازه

نگاهی به مجموعه شعر «آخرین محل تولدم» سروده غزاله زرین زاده

سرودن به نیت تجربه

نخستین مواجهه با این کتاب متوجه می شود روند عرضه آن با عجله همراه بوده است. به هر شکل، این مجموعه را می توان با دیدی دیگر نگاه کرد و خارج از شکل و شمایل ظاهری مورد مطالعه قرار داد. خارج از حوزه انصاف است که چند شعر این مجموعه را به عنوان شعرهایی خوب معرفی نکنیم. شاید این نظر گاهی شخصی باشد، اما زرین زاده باید طبعش را بیشتر در زمینه سرودن شعرهای کوتاه آزمایش کند، زیرا شعرهای بلند او در حفظ تسلسل ذهنی مخاطب موفق نیستند و از سویی دیگر توان مهار وحدت موضوع را هم ندارند. در شعرهای کوتاه تر این مجموعه به هر شکل می توانیم رگه هایی از فردیت شعری را شاهد باشیم که جایگاه شاعر را برای ما قابل دفاع تر می کند، اما هنگامی که سعی دارد این رویه را بشکند، کمی دچار تردید می شویم. مجموعه شعر «آخرین محل» تولدم سال ۱۳۸۹ در شمارگان ۱۱۰۰ نسخه و با قیمت ۱۵۰۰ تومان توسط انتشارات نوح نبی عرضه شده است.

جرقه هایی که در بعضی شعرهای این مجموعه شاهدیم، نشان دهنده این واقعیت است که شاعر از شناخت عناصر شعری رنج نمی برد و چارچوب ها و گرایش ها را تا حدودی می شناسد، اما جای دادن ذهنیت و کلام در لایه شناخت های تئوریک مساله ای است که باید از این پس برای او جدی تر باشد. نکته دیگر این که زرین زاده ظاهرا یک شاعر کوتاه سراسر است و بر همین اساس گاهی با شعرهایی مواجهیم که گویی متعلق به فضاهایی گوناگونند. یعنی اینکه بسیاری از شعرها را می توانیم به شکل گزینشی بخوانیم، چون در کنار هم قرار گرفتن آنها ریشه در یک عمده برای سرودن شعری بلند دارند. رفت و برگشت های ذهنیتی که در بعضی شعرهای این مجموعه با آن مواجهیم نشان می دهد که شاعر از قدرت تخیل خوبی برخوردار است اما لازم است که فریب این تخیل قوی را نخورد و تمام ارکان شعرش را به آن نسپارد. بارها گفته ایم که شاعر جوان امروز در مواجهه با بسیاری از نابرابری ها تنهاست و اگر پیشکسوتی وجود داشت تا شاعرانی مانند زرین زاده به آیشان احترام می گذاشتند و حداقل ویرایشی اعمال می کردند، شعرهایی که قابلیت بالایی در جذب مخاطب دارند در نطفه خفه نمی شدند. در پایان باید گفت که مجموعه شعر «آخرین محل تولدم» کاری است که بخش عمده ای از آن فدای چاپ بد و نامناسب شده، به گونه ای که خواننده در

با این پیش زمینه سراغ مجموعه شعر «آخرین محل تولدم» سروده غزاله زرین زاده می رویم؛ مجموعه ای که پیش از هر مورد دیگر از شلختگی و عدم مدیریت و شتاب آلودگی ناشر رنج می برد. دومین مجموعه شعر زرین زاده ظاهرا کمی زود منتشر شده است، زیرا با مراجعه به مجموعه اولش در خواهیم یافت که حرکت مشهودی در روند شعری او رخ نداده است. اما این نکته را هم نمی توان نادیده گرفت که حال و هوای کارهای او سعی در کشف یک نمونه جهان شعری منحصر به فرد دارند که موفقیت یا ناموفق بودن آن را باید به داور زمان بسپاریم. همان گونه که گفته شد، نبود الگویی مناسب در شعر باعث شده که شاعران جوان خود برای رسیدن به جهانی قابل قبول دست به کار شوند و در این گیرودار تجربه هایی را آزمایش کنند که مانند راه رفتن بر لبه تیغ کاری سخت و خطر آفرین است. این تجربه اندوزی شخصی که رد پای آن در اغلب مجموعه شعرهای جوانان از جمله زرین زاده به چشم می خورد نوعی عصبان، علیه وضعیت شعر امروز و باند بازی های رایج است؛ مساله ای که به هر چه ربط داشته باشد قطعا به حوزه شعر مربوط نیست. زرین زاده کوشیده است در این مجموعه سهم خود را در این عصبان ادا کند و حضورش را به عنوان یک معترض به افت فضای شعری امروز اعلام کند.

یکی از مشکلاتی که شاعران جوان امروز با آن مواجهند، نبود ساز و کار مناسب و چارچوب های اصولی است. به این معنا که این قشر در دورنمای ذهنی خود افاق و قله ای به عنوان الگو ندارد که به عنوان مثال بخواهد از آن پیروی کند، یا زوایای تاریک و روشن ذهنش را در مراجعات رودر رو رفع و رجوع کند. نکته ای که همواره از سوی علاقه مندان به شعر مطرح می شود، این است که وقتی برخی شاعران قدیمی تر به بن بست رسیده اند و راه به جایی نبرده اند، چگونه می توان به شعر یک شاعر جوان اعتماد کرد؟ به هر شکل، چه این سوال برای ما جدی باشد چه نباشد نمی توانیم به راحتی از کنارش بگذریم و هر چه زودتر باید به این سوال ذهنی که روز به روز هم دامنه اش گسترده تر می شود، جوابی درخور بدهیم. شعر امروز ایران شاهد حضور شاعران جوانی است که به هر شکل در یک حد و اندازه اند، یعنی نمی توان از میان این شاعران کسی را به عنوان برتر انتخاب کرد و اگر هیاهوهای مطبوعاتی و روند محفل گرایی را در این امر دخالت ندهیم، به این نکته پی خواهیم برد که شعر امروز چه از ناحیه پیشکسوت ها و چه از ناحیه جوان ترها در یک چارچوب قرار می گیرد و در این رهگذر کسی را نمی توان یافت که باری از دوش دیگری بردارد یا به ذهنیت دیگران سمت و سو ببخشد.

در هفته گذشته از نظر انتشار کتاب های چاپ اول، انتشارات امیرکبیر با بیست و هشت عنوان کتاب پرکارترین ناشر؛ ابرج خانیابوور با چهارده عنوان پرکارترین مولف؛ و مهنار رهنمایان با چهار عنوان پرکارترین مترجم بوده اند.

گزارش آماری هفته

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش کتابداری و اطلاع رسانی «خانه کتاب» و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می شود. از شنبه ۸۹/۵/۲ تا چهارشنبه ۸۹/۵/۶، ۷۱۵ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتابها در موضوع دین و سپس ادبیات بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات کودک و نوجوان، علوم عملی، علوم اجتماعی و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتاب های منتشره در هفته گذشته (به تفکیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تالیف*	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	شهرستان	شمارگان متوسط صفحه	متوسط صفحه
۱	کلیات	۳۵	۲۳	۲	۸	۲۷	۲۸	۷	۲۸۶۹	۲۲۵
۲	فلسفه و روانشناسی	۲۵	۱۹	۶	۱۴	۱۱	۱۸	۷	۲۴۶۰	۲۳۹
۳	دین	۱۲۴	۱۱۱	۱۳	۸۷	۳۷	۶۵	۵۹	۲۳۲۶	۲۸۱
۴	علوم اجتماعی	۸۵	۶۷	۱۸	۳۶	۴۹	۷۶	۹	۲۴۵۶	۲۸۷
۵	زبان	۲۷	۲۶	۱	۱۲	۱۵	۲۰	۷	۳۲۰۴	۲۶۶
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۳۰	۲۶	۴	۱۴	۱۶	۲۸	۲	۲۲۲۴	۳۴۸
۷	علوم عملی	۸۵	۶۵	۲۰	۵۱	۳۴	۷۰	۱۵	۱۶۵۸	۲۹۷
۸	هنر	۲۹	۲۱	۸	۱۹	۱۰	۲۶	۳	۱۸۹۳	۲۲۶
۹	ادبیات	۱۱۰	۹۴	۱۶	۷۱	۳۹	۸۹	۲۱	۲۳۶۸	۲۲۸
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۴۵	۴۲	۳	۳۶	۹	۲۳	۲۲	۲۴۴۳	۲۱۶
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۲۸	۲۷	۱	۴	۲۴	۲۶	۲	۳۲۲۳	۲۲۰
۱۲	کودک و نوجوان	۹۲	۸۱	۱۱	۵۶	۳۶	۷۵	۱۷	۴۵۹۷	۴۵
	جمع بندی	۷۱۵	۶۱۲	۱۰۳	۴۰۸	۳۰۷	۵۴۴	۱۷۱	۳۷۱۸	۲۴۰

* «تالیف»، به تمامی آثاری اطلاق می شود که ترجمه نباشد. آثاری چون تصحیح، تدوین، گردآوری، تحقیق، شعر و نظایر آن.
** منظور از موضوع «آموزشی و کمک درسی» کلیه کتاب هایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی تمام مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان مربوط هستند و مخاطبان آنها دانش آموزان از پیش دبستانی تا دبیرستان هستند.

شاخص های آماری کتاب های کودک و نوجوان

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
گزارش آماری کتاب و بیشترین صفحه	۱۵۰۰۰۰ ریال و ۱۰۵۰ صفحه	دانشنامه مصور کودکان و نوجوانان؛ سونیتا گوپتا؛ فریبرز صادقی شهرستانی؛ ناشر: دانش پرور؛ چاپ ۴؛ ۲۵۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۲۲ مرتبه	پنجاه درس اصول عقاید برای جوانان؛ ناصر مکارم شیرازی؛ ناشر: نسل جوان؛ ۴۰۰ صفحه؛ ۵۰۰۰ نسخه؛ ۴۲۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۵۰۰۰ نسخه	سه خرس بلا و گرگ ناقلا؛ طاهره خلیلی کسمایی؛ ناشر: برف؛ چاپ ۲؛ ۱۲ صفحه؛ ۴۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۱۰۰۰ نسخه	رنگ آمیزی کنیه؛ درختان میوه؛ ام البنین حیدری؛ ناشر: جاووشان؛ چاپ ۱؛ ۱۲ صفحه؛ ۹۰۰۰ ریال

شاخص های آماری کتاب های بزرگسال

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
ارزاترین کتاب	۳۰۰۰ ریال	سرطان مری (g@nd\U i g WbWf)؛ بنفشه جوادی؛ ناشر: لویشن؛ چاپ ۵؛ ۵۲ صفحه؛ ۱۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۱۸۰۰۰۰۰ ریال	موسوعه کلمات الرسول الاعظم (ص)؛ کتاب الاحکام؛ القسم الاول؛ ناشر: امیرکبیر؛ چاپ ۱؛ ۸۸۴ صفحه؛ ۲۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۳۵۸ مرتبه	دفتر برنامه ریزی به روش قلم چی؛ ناشر: مهرگان توس؛ ۱۸۴ صفحه؛ ۵۰۰۰ نسخه؛ ۴۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۲۰۰۰۰ نسخه	زیارت عاشورا و دعای توسل؛ ناشر: باقرالعلوم؛ چاپ ۱؛ ۳۲ صفحه؛ ۳۵۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۳۰۰ نسخه	شیمی فراورده های طبیعی در یک نگاه؛ استنفان استفانفورت؛ شیرین فصیحی؛ ناشر: راه کمال؛ چاپ ۱؛ ۱۸۶ صفحه؛ ۷۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۱۱۹۲ صفحه	قران کریم؛ مهدی الهی قمشه ای؛ ناشر: جمال؛ چاپ ۱؛ ۵۰۰۰ نسخه
کمترین صفحه	۲۴ صفحه	ورود آقایان ممنوع...؛ ناشر: جاودان خرد؛ چاپ ۱؛ ۲۰۰۰ نسخه؛ ۱۷۰۰۰ ریال

شاخص های آماری کتاب های کمک درسی

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
ارزاترین کتاب و بیشترین تیراژ	۵۰۰ ریال و ۱۰۰۰۰ نسخه	تعلیم نقاشی درنا؛ مخصوص دوره های راهنمایی و دبیرستانها و علاقمندان؛ اسماعیل نوافردلرستانی؛ ناشر: کتاب درنا؛ چاپ ۲۶؛ ۳۲ صفحه؛ ۸۰۰۰ ریال
گرانترین کتاب	۹۵۰۰۰ ریال	مبانی فیزیک؛ مکانیک؛ محمود بهار؛ ناشر: مینکران؛ چاپ ۷۰؛ ۴۴۰ صفحه؛ ۲۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۸۰ مرتبه	پرسش های چهارگزینه ای شیمی پیش دانشگاهی (۱)؛ رضا بابایی؛ ناشر: مینکران؛ ۳۵۶ صفحه؛ ۳۰۰۰ نسخه؛ ۸۰۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۱۰۰۰ نسخه	مجموعه سوالات چهارگزینه ای کنکور کاردانی به کارشناسی تأسیسات حرارتی؛ هادی روزه گیر؛ ناشر: کتابخانه فرهنگ؛ چاپ ۱؛ ۲۸۴ صفحه؛ ۸۵۰۰۰ ریال

تعداد ناشران در این هفته	تعداد پدیدآورندگان				تعداد کتاب های افست
	مؤلف*		مترجم		
۳۰۴	زن	مرد	زن	مرد	۹
	۸۸	۵۲۵	۲۳	۱۷۰	

* مؤلف: تمامی پدیدآورندگان (مانند نویسنده، شاعر، گردآورنده، مصحح و ...) به جز مترجم.

روایت
اول شخص

سواد و مدیریت رسانه

■ صدیقه ببران، مدیر گروه مطالعات توسعه پایدار و محیط زیست

در حوزه کتاب در دو شاخه «محیط زیست و توسعه پایدار» و «ارتباطات و رسانه» فعالم. در زمینه ارتباطات، کتاب تحقیقی ام با عنوان «نشریات ویژه زنان: سیر تاریخی نشریات زنان در ایران معاصر» در سال ۸۱ توسط انتشارات روشنگران و مطالعات زنان راهی بازار نشر شد. اما در بحث های مرتبط با ارتباطات و روزنامه نگاری، جای یکسری کتاب در زمینه های سواد، مدیریت و اخلاق رسانه ای را خالی می دیدم بر همین اساس در حال حاضر در این حوزه چند کتاب در دست نگارش یا انتشار دارم.

یکی از این کتاب ها «سواد رسانه ای» نام دارد که با همکاری مهراون بهروز فغانی در دست نگارش است. در این کتاب روش متمیزی با سواد کردن مخاطب در برابر پیام های رسانه ای بیان می شود. کتاب دیگر با عنوان «مدیریت رسانه ای» زیر نظر دکتر علی اکبر فرهنگی و با همکاری معصومه حاج محمدی و مریم طرزی در دست نگارش است. متأسفانه در ارتباط با این موضوع تنها یک کتاب ترجمه ای آن هم با ترجمه ای نامناسب در ایران موجود بود. با توجه به این که رشته مدیریت رسانه ای در ایران به تازگی راه اندازی شده و نیز نیاز دانشجویان این رشته به منابع مکتوب، به تدوین و تالیف این کتاب تصمیم گرفته شد.

کتاب دیگرم با عنوان «فرهنگ رسانه» با همکاری نوشین آقاجانی در دست تدوین است. این کتاب مجموعه لغات مرتبط با بحث های رسانه ای در رادیو، تلویزیون، اینترنت و روزنامه و اصطلاحات رسانه ای را توضیح می دهد. البته این کتاب از یک فرهنگ لغت گسترده تر شده است و تقریباً نوعی دایره المعارف در این زمینه به حساب می آید. همچنین کتاب «اصول و مهارت های مصاحبه خبری» که با همکاری مهدی شریفی تدوین شد، توسط انتشارات جام جم در دست چاپ است. این کتاب می تواند به عنوان یک منبع آموزشی و راهنمایی عملی برای روزنامه نگاران محسوب شود؛ چرا که روش های کاربردی مصاحبه خبری برای تلویزیون، رادیو، روزنامه ها و اینترنت را همراه یک لوح فشرده از نمونه های این مصاحبه ها تشریح می کند.

روزنامه نگاری عمقی و تحقیقی

■ محمد مهدی فرقانی، مدرس دانشگاه علامه طباطبایی

از آن جا که حجم بیشتر فعالیت هایم در زمینه تدریس است، در حوزه کتاب فعالیت گسترده ای ندارم اما در نظر دارم در زمینه «روزنامه نگاری عمقی و اصول گزارش نویسی» در ماه های آینده کتابی را تدوین و منتشر کنم.

سال هاست که این واحد درسی را در دانشگاه تدریس کرده ام و جزوه آن در اختیار دانشجویانم است. این کتاب می تواند یک منبع برای آزمون کارشناسی ارشد نیز به حساب آید. قصد دارم در این کتاب به دو مبحث اصلی در این حوزه بپردازم؛

یکی از این مباحث، تکنیک ها و اصول گزارش نویسی برای رسانه ها با تاکید بر مطبوعات به لحاظ ساختار و محتوای آن است. همچنین در این زمینه انواع گزارش و کارکرد های آنها نیز معرفی و بررسی می شوند.

مبحث دوم درباره روزنامه نگاری تحقیقی است. تدریس این واحد درسی در مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم ارتباطات اجتماعی، سال ها جزو برنامه کاری ام بوده است اما متأسفانه در این زمینه منبعی به زبان فارسی موجود نیست. احساس می کنم طرح بحث در این حوزه و بررسی ویژگی ها، ساختار و کارکردهای آن می تواند سودمند باشد و حداقل به عنوان منبعی کوچک در ادبیات ارتباطات محسوب شود.

پیش تر نیز دو کتاب از من منتشر شده است. یکی از این کتاب ها با عنوان «راه دراز گداز» (تحول گفتمان توسعه سیاسی در ایران ۱۳۷۷-۱۳۸۵) توسط انتشارات فرهنگ و اندیشه در سال ۸۲ منتشر شد. این کتاب بررسی تاریخ یکصدساله اخیر ایران (از انقلاب مشروطه تا اواخر دهه ۷۰) در ارتباط با جایگاه توسعه سیاسی در ایران است. کتاب دیگرم نیز «ارتباطات سنتی در ایران» نام داشت که چاپ نخست آن در سال ۸۲ و چاپ دوم آن در سال ۸۵ توسط انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها منتشر شد. این کتاب نیز در حقیقت یک بررسی بومی از چگونگی کارکرد شبکه ارتباطات سنتی در طول تاریخ ایران است و نهادهای ارتباطی سنتی چون مسجد، حسینیه، بازار، زورخانه، حمام عمومی، آب انبار و امثال این ها را شامل می شود. از سوی دیگر ارتباطات گران سنتی مانند بازاریان، روحانیون، ورز شکاران زورخانه ای، نقالان، شاهنامه خوانان و پرده خوانان را نیز در برمی گیرد.

بررسی کارکردهای پیام های ارتباطات سنتی از پیام های مذهبی تا پیام های ملی و حماسی و همچنین پیام های سیاسی و اجتماعی و همچنین نقش ارتباطات سنتی در برخی از رخدادهای اجتماعی مانند انقلاب مشروطه، نهضت تنباکو و جنگ های ایران، بخش دیگر این کتاب را به خود اختصاص می دهد. همچنین، در این کتاب تصاویر منحصر به فردی از کارکرد ارتباطی معماری سنتی چون بازارها، تکایا، مساجد، قهوه خانه ها و زورخانه ها ارائه شده اند.

روایت های تاریخی با ادبیات ژورنالیستی

■ مهدی شریفی، خبرنگار

سال گذشته جلد نخست کتاب «پژوهه ای در تاریخ سیاسی معاصر» توسط انتشارات پیام آزادی راهی بازار نشر شد. این کتاب روایتی نو از تاریخ معاصر ایران است و با هدف ایجاد آشنی میان نسل جدیدی که از تاریخ گریزان است، تالیف شد. نسل جدید به دلیل حجم زیاد مطالب در کتاب های تاریخی به ویژه در دوران دبیرستان از این حوزه دور می شوند.

در این کتاب، ادبیات ژورنالیستی با توجه به جذابیت های ارتباطی آن جایگزین زبان تاریخی شده است. شاید بهترین مثال در این زمینه کتاب «همه مردان شاه» نوشته استفان کینزر باشد. کتاب درباره واقعه ۲۸ مرداد و به قلم یک روزنامه نگار نگاشته شده است و نسل جوان با آن ارتباط خوبی برقرار می کند. بر همین اساس در این کتاب نیز سعی شد تا تمامی رخدادهای تاریخی مانند قیام ۱۷ شهریور، فرار محمدرضا، شاه مخلوع، از ایران و هسته ای شدن ایران در زمان پهلوی با ادبیات روزنامه ای تشریح شوند. همچنین برای نخستین بار آرشیو تصویری سازمان صدا و سیما

درباره تمامی این رویدادها به صورت مکتوب در خدمت موضوع بحث شده قرار گرفته است.

در جلد دوم این کتاب که در آینده ای نزدیک توسط انتشارات جام جم راهی بازار نشر می شود، رخدادهای تاریخی ۱۰ سال نخست حکومت جمهوری اسلامی ایران مطرح شده است. همچنین تعدادی از زمامداران حکومت پهلوی در ابعاد مختلف سیاسی و اجتماعی چون هویدا و اشرف پهلوی معرفی شده اند. البته جلد سوم آن نیز در دست نگارش است و به تاریخ ایران از سال ۶۸ تا ۸۸ اختصاص دارد.

برای آشنایی بیشتر و نزدیکی نسل جدید با رویدادهای تاریخی، روایتی نو از ماجرای تسخیر لانه جاسوسی را در کتابی با عنوان «ورود به لانه عقاب» نوشته بودم که حدود سه ماه پیش توسط نشر تاویل راهی بازار کتاب شد. دیگر این که، کتاب «اصول و مهارت های خبری» که با همکاری صدیقه ببران تالیف شده، به زودی توسط انتشارات جام جم منتشر می شود.

گرفتاری های روزنامه نگاری

■ علی اکبر قاضی زاده، روزنامه نگار

آخرین کتابم با عنوان «گزارشگری خوب» اثر آبراهام آمیدور با ترجمه سالومه ابطی و ویراستاری من توسط انتشارات همشهری منتشر شد. آمیدور

در این کتاب انواع گزارش های معروف در غرب را با نمونه هایی از این گزارش ها تشریح کرده است تا گزارشگران را در توسعه کار گزارشگری کمک کند. این کتاب از آن دست آثاری بود که بسیار از ترجمه و ویراستاری آن راضی ام؛ چرا که الگوی مناسبی در زمینه گزارشگری برای ارائه در کلاس های آموزشی است و همکاران روزنامه نگار نیز می توانند بهره گسترده ای از این کتاب ببرند. پیش تر کتابی با عنوان «روزنامه نگاری حرفه ای» نوشته دیوید رندال را ترجمه کرده بودم که توسط موسسه انتشاراتی ایران منتشر شد. اخیراً از این نویسنده، کتاب دیگری با عنوان «گزارشگران برتر» را ترجمه کرده ام که در انتشارات همشهری مراحل نشر را طی می کند. رندال در این کتاب سرگذشت حرفه ای ۱۴ گزارشگر برجسته و نمونه هایی از گزارش های آنان را ارائه کرده است. اما این روزها دو کتاب در دست تالیف و ترجمه دارم. یکی از این کتاب ها «یادداشت های مدیر مسوول» نام دارد که آغاز نگارش آن به دهه ۷۰ بازمی گردد. در حقیقت تعدادی از این یادداشت ها در پاورقی نشریه «کارنامه مطبوعات» منتشر شده بود که با استقبال همکاران مطبوعاتی ام در آن دوران روبه رو شد.

در این کتاب که در حال حاضر حدود ۳۰۰ صفحه آن را نگاشته ام، تمامی مشکلات و گرفتاری های روزنامه نگاران را در محیط حرفه ای کار به بیانی طنزگونه مطرح کرده ام. به عبارت دیگر این کتاب نشان می دهد که روزنامه نگاری تا چه حد، حرفه ای دشوار است و چه موانعی بر سر راه توسعه مطبوعات وجود دارند. همچنین تعدادی از روزنامه نگاران برتر ایران نیز در این کتاب معرفی شده اند.

از سوی دیگر، ترجمه رمانی تاریخی با عنوان «تالار مرگ» را در دست انجام دارم. داستان این کتاب درباره «الیور کرامول» نخستین و آخرین رئیس جمهور بریتانیا است که اعلام جمهوری کرد، پارلمان را تعطیل و با پادشاه بریتانیا به مقابله برخاست. این رمان بخشی از تاریخ انگلستان را برای خوانندگان به تصویر می کشد.

یادداشت

داوود زارعیان

مدرس دانشگاه علامه طباطبایی

کتاب، عضو جدانشدنی زندگی خبرنگار

در شرایط فعلی با توجه به تعدد منابع خبری به ویژه منابع اینترنتی، رسانه ها و روزنامه ها تنها زمانی می توانند جایگاه حرفه ای خود را حفظ کنند که خبرنگاران و دست اندرکاران آنها حرفه ای باشند. حرفه ای بودن بدان معنا که خبرنگاران و روزنامه نگاران بتوانند خبر، گزارش و مصاحبه های چالشی با دقت و صحت بالا تولید کنند.

بر همین اساس، از سال ۱۹۰۵ تاکنون صدها دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی در سراسر جهان به تربیت متخصصان روزنامه نگاری و خبرنگاری همت گماشته اند و کتاب های متعددی در این حوزه منتشر شده است. خوشبختانه در سال های اخیر منابع خوبی نیز در کشور ما به جاب رسیده است.

مراجعه به کتاب های استادان دانشگاه های علامه طباطبایی و تهران مانند آثار دکتر کاظم معتمدنژاد، کتاب «روزنامه نگاری نوین» تالیف حسین قندی و نعیم بدیعی، کتاب هایی که دکتر یونس شکرخواه در زمینه خبر و نرم خبر تدوین کرده و دیگر کتاب های منتشر شده از سایر استادان و علاوه بر اینها نشریات تخصصی و حرفه ای در حوزه ارتباطات و رسانه، می توانند سطح کار فعالان روزنامه نگاری و خبرنگاری را ارتقا بخشند و بر تعداد مخاطبان روزنامه خوان بیفزایند.

اما مطالعاتی که توسط مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها صورت گرفته، نشان می دهد که تعداد روزنامه نگاران و خبرنگاران متخصص نسبت به تعداد روزنامه نگاران و خبرنگاران حاضر در این حرفه، بسیار اندک است. عده ای براساس علاقه، تعدادی به صورت تجربی و برخی نیز از بخش های سیاسی کشور وارد این عرصه شده اند. به نظر می رسد براساس همین تحقیقات، مطالعه در میان خبرنگاران از جایگاه مطلوبی برخوردار نباشد. البته فراموش نکنیم که روزنامه نگار و خبرنگار متخصص به افرادی اطلاق می شود که در این رشته تحصیلات دانشگاهی دارند، کتاب های تخصصی این حوزه را مطالعه می کنند و به دلیل بالا بودن سطح حرفه ای کارهایشان، استقبال مخاطبان از خبرها و گزارش های آنان بیشتر است. در زمینه مطالعه اصحاب رسانه، نکته دیگر که امری کاملاً بدیهی است به ضرورت داشتن دانش و آگاهی خبرنگاران و روزنامه نگاران در شاخه های دیگر بازمی گردد. یک خبرنگار یا روزنامه نگار حرفه ای به جز مطالعه اصول خبرنگاری، روش های مصاحبه و گزارش نویسی، باید در حوزه خبری خود نیز مطالعه داشته باشد.

رصد کتاب های جدید توسط خبرنگاران امری ضروری است و هر کتاب می تواند تغییر اساسی در روند حرفه ای و ادبیات خبرنگار ایجاد کند. علاوه بر این، برای تقویت سطح روزنامه نگاری و خبرنگاری باید به تقویت سطح استادان این رشته و دانشکده ها و مراکز آموزشی مرتبط با آن بپردازیم. تشویق استادان به تالیف و ترجمه کتاب های جدید و به روز کردن کتابخانه ها با کتاب های تازه منتشر شده در حوزه ارتباطات و رسانه هم گامی بزرگ در تقویت دانش و توانایی دانشجویان، روزنامه نگاران و خبرنگاران تازه کار است.

به یاد داشته باشیم بسیاری از مسائل و مشکلات حوزه رسانه متأثر از کمبود مهارت و تخصص های دست اندرکاران این حوزه و نه مسائل سیاسی است. اگر روزنامه نگاران و خبرنگاران علاوه بر دروس تخصصی خود با تاریخ مطبوعات، حقوق مطبوعات و حقوق سیاسی نیز آشنا باشند، نادانسته به دادگاه های مطبوعات فراخوانده نخواهند شد.

نقش روزنامه نگاری سایبر

■ یونس شکرخواه، مدرس دانشگاه

آخرین کارم چاپ دوم کتاب «روزنامه نگاری سایبر: جامعه اطلاعاتی و آزادی بیان» نام داشت که توسط نشر ثانی به تازگی راهی بازار نشر شده است.

این کتاب یکی از منابع درسی رشته علوم ارتباطات اجتماعی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتراست. کتاب، هشت فصل را با عنوان های دوراندیشی ارتباطی، جامعه اطلاعاتی، مفهوم روزنامه نگاری سایبر، انواع روزنامه نگاری سایبر، آینده روزنامه نگاری، بلگ چیست، آزادی بیان و پیوست شامل می شود.

بخش پیوست آن مشتمل بر دو بخش است؛ بخش نخست روزنامه نگاری سایبر، دیدگاه های جهانی و بخش دوم مهم ترین مصوبه های جهانی درباره آزادی بیان از اعلامیه حقوق بشر و شهروند انقلاب کبیر فرانسه تا بیانیه سران جهان درباره جامعه اطلاعاتی (۱۷۸۹ تا ۲۰۰۳) را در بر می گیرد. در مقدمه این کتاب، به ضرورت فراگیری مهارت های دیجیتال، درک مفهوم مرکزی جامعه اطلاعاتی و نقش روزنامه نگاری سایبر اشاره کرده ام. در حال حاضر با توجه حجم زیاد فعالیت های آموزشی و پژوهشی ام در زمینه کتاب، کار جدیدی را در دست انجام یا انتشار ندارم.

متن و زمان در دنیای مجازی

■ سعیدرضا عاملی، مدرس و پژوهشگر حوزه های ارتباطات و دنیای مجازی

«متن مجازی»، «پژوهش مجازی»، «شبکه های علمی مجازی» و ترجمه مجموعه چهارجلدی «نظریه های ارتباطات: مفاهیم انتقادی در مطالعات رسانه ای و فرهنگی» اثر پل کوبلی توسط انتشارات پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، «زمان مجازی» توسط انتشارات بعثت و مجموعه دو جلدی «مطالعات شهر مجازی تهران: رویکرد تحلیلی به فضاهای عمومی» و «شهر جهانی تهران» توسط انتشارات آوای قلم عنوان کتاب هایی اند که به تازگی و طی سال گذشته از من منتشر شده اند.

در کتاب «متن مجازی» انواع نوشتارهایی را که در محیط مجازی وجود دارد اعم از نوشتار، صدا و تصویر، تفاوت های آنها و نمونه هایشان در فضای اینترنت بحث و بررسی شده اند. نحوه رویکرد به متن مجازی و شبکه های علمی مجازی در این کتاب یک رویکرد دوفضایی است. به عبارت دیگر ظرفیت شناسی مقایسه ای میان شبکه های اجتماعی در محیط مجازی و فیزیکی صورت می گیرد.

مجموعه مقالات مرتبط با کنفرانس «شهر مجازی و نهادهای مجازی» در کتاب «زمان مجازی» با مقدمه ای از من گردآوری شده است. در مقدمه این کتاب به بررسی تفاوت میان زمان مجازی و زمان در دنیای فیزیکی و ماهیت زمان پرداخته ام. البته این بحث نگاهی انتقادی به نظریه انیشتین نیز دارد؛ چراکه در دنیای مجازی فاصله کم و سرعت و حرکت نیز متأثر از آن می شوند. همچنین زمان در دنیای مادی خطی اما در دنیای مجازی هندسی است.

اما درباره کتاب «نظریه های انتقادی ارتباطات» باید بگویم این اثر بزرگ ترین مجموعه مقاله از دوران

کلاسیک ارتباطات تا زمان حاضر و دربرگیرنده ۶۹ مقاله در ۴۵۰۰ صفحه است.

همچنین دو کتاب یکی با عنوان احتمالی «قدرت نرم و امپراتورهای مجازی» در ۸۰۰ صفحه و درباره موضوع بررسی انتقادی ۹ وبسایت برتر جهان چون google و yahoo و همچنین کاری را در زمینه «مطالعات راهبردی فضای مجازی و آسیب شناسی فضای مجازی» که به بررسی و تحلیل ۲۲ آسیب در محیط مجازی با نگاهی انتقادی اختصاص دارد آماده انتشار دارم. این دو کتاب توسط انتشارات امیرکبیر به چاپ می رسند. ویرایش نهایی کتاب دیگرم با عنوان «تمدن ایرانی و علوم انسانی» نیز توسط انتشارات پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی در دست انجام است. در این کتاب هفت دوره تاریخی تمدن ایران و جایگاه علم و علوم انسانی به طور ویژه در این دوره های تاریخی بررسی شده اند. اما این روزها سرگرم پژوهش و تالیف کتاب «شهر مجازی علم ایران» هستم. در حقیقت این کتاب تحلیلی بر اینترنت و علم دارد و به طور ویژه به بازنگری ظرفیت های علمی ایران در فضای مجازی می پردازد.

ارتباطات انسانی و هوش ارتباطی

■ علی اکبر فرهنگی، مدرس دانشگاه تهران

آخرین کتابم جلد دوم کتاب «ارتباطات انسانی» بود که توسط انتشارات رسا به بازار نشر آمد. در جلد نخست این کتاب به مبانی ارتباطات، چگونگی شکل گیری فرآیند

ارتباطی، نقش ارتباطات در زندگی انسان، مدل های ارتباطی، خویشتن شناسی ارتباط، مخاطب شناسی ارتباطات، ارتباطات موثر و عوامل حاکم بر آن، ارتباطات کلامی و نقش اعتبار فرستنده پیام در ارتباطات پرداخته بودم.

در جلد دوم آن نیز به مسائل و عواملی که بر ارتباط

دو نفره حاکم است، بررسی ارتباطات در گروه، قوانینی که ارتباطات در گروه از آن تبعیت می کنند، نقش گروه در موفقیت افراد و اشکال ارتباطات پرداخته ام. همچنین مساله هوش، انواع آن و تأثیری که در ارتباطات دارند و در نهایت این موضوع که هر انسانی برای موفقیت در زندگی باید از هوش ارتباطی قابل توجهی برخوردار باشد و هوش ارتباطی اش را با هوش اجتماعی و فرهنگی بیامیزد، در بخش دیگری از کتاب بررسی شده است. مقوله ارتباط گریزی دیگر موضوع بحث شده در این کتاب است. این مجموعه دو جلدی به عنوان یک منبع درسی در رشته های ارتباطات، مدیریت، مددکاری و علوم اجتماعی به حساب می آید. «رفنار سازمانی» دیگر کتاب تازه منتشر شده من است که در آن به تعریف فرهنگ سازمانی، قواعد و شیوه های برخورد افراد با یکدیگر در درون سازمان و بزرگ ترین دغدغه یک مدیر که نوع برخورد او با کارمندان، همکاران، مشتری و ارباب رجوع است پرداخته ام.

اما انتشارات خجسته ترجمه من از کتاب «هبری» را در دست انتشار دارد. این کتاب حاصل یک تالیف گروهی است و به تشریح وظایفی که مدیران برای به حرکت درآوردن افراد و ایجاد انگیزه در آنها برعهده دارند می پردازد. همچنین کتاب دیگرم با عنوان «ارتباطات و توسعه» که توسط نشر دانشگاهی منتشر می شود یک کار تالیفی و ترجمه ای است. در حقیقت تئوری های غربی مرتبط با توسعه و ارتباطات را در این کتاب با تئوری های ایرانی و بومی آمیخته ام. این کتاب نیز یک مرجع دانشگاهی به حساب می آید.

به زودی قرارداد انتشار کتابی با عنوان «مدیریت استراتژیک رسانه» را در زمینه مدیریت رسانه با انتشارات سازمان صدا و سیما منعقد می کنم. از سوی دیگر نشر دانشگاهی کتاب دیگری را که دایره المعارفی از نظریه پردازان ارتباطات، تحلیل نظریه ها و شرح حال آنهاست با عنوان «نظریه پردازان و مشاهیر در ارتباطات» از من در دست چاپ دارد که به زودی راهی بازار نشر می شود. اما این روزها پژوهش و تالیف کتابی با عنوان «تئوری های ارتباطات» را در دست اقدام دارم.

گوگل

لپتاپ های گاج

gaj laptops

یاستران و کتاب فروشان محترم می توانند جهت تهیه و خرید لپتاپ های گاج با تخفیف ویژه با شماره تلفن: ۰۲۱-۶۴۲۰ تماس حاصل نمایند.

yesterday, today, tomorrow, gaj

GEEK1
021-6420

مهلت ثبت نام
تابان
موردادماه ۸۹

ماه مهر
بو

نخستین نمایشگاه
کتاب و نوشت افزار

The 1st Book & Stationary fair

زمان: ۲۱ لغایت ۳۰ شهریورماه ۱۳۸۹
مکان: مصلای بزرگ تهران | 12-22 September 2010

ناشران و کتاب فروشان محترم جهت کسب اطلاعات بیشتر و یا ثبت نام می توانند به پایگاه اینترنتی www.buyemahemehr.ir مراجعه نموده و یا با شماره تلفن های ۰۲۱-۸۸۲۰۸۷۰۶-۸ تماس حاصل نمایند.